

М. АХМЕДОВ, **Н. АБДУРАХМАНОВА**, **М. ЖУМАЕВ**

МАТЕМАТИКА

ЖАЛПЫ ОРТО БИЛИМ БЕРҮҮЧҮ МЕКТЕПТЕРДИН
1-КЛАССЫ ҮЧҮН ОКУУ КИТЕБИ

Он үчүнчү басылышы

Өзбекстан Республикасынын Элге билим берүү
министрлиги тастыктаган

«TURON-IQBOL»
ТАШКЕНТ — 2019

УЎК: 372.851(075)

51=512.154

КБК 22.1я72

А 94

Жооптуу редактор:

В. Абдуллаева – Низамий атындагы ТМПУ нун илимий иштер жана инновациялар боюнча проректору, педагогика илимдеринин доктору, профессор.

Сын пикир жазгандар:

А. Садикова – Низамий атындагы ТМПУ доценти, педагогика илимдеринин кандидаты;

З. Жуманова – РББ Башталгыч билим берүү бөлүмүнүн башчысы;

Н. Рузикулова – Низамий атындагы ТМПУ таяныч докторанты;

Л. Гайбова – Ташкент шаарынын Алмазар районундагы 6-жалпы орто билим берүүчү мектептин башталгыч класс мугалими.

Шарттуу белгилер:

– оозеки аткаруу үчүн көнүгүүлөр

– бош чакмактарга керектүү сан же белгилерди коюу

– жазуу түрүндө аткаруу үчүн көнүгүүлөр

– мультимедиялык тиркеме

– чоң, кичине, барабар белгилерин коюу

– үйгө тапшырма

– ойлоп тап!

– сабактын аякташы

**Республикалык максаттуу китеп фонду
каражаттары эсебинен басылды.**

ISBN 978-9943-14-064-6

© М. Ахмедов жана башк., 2019.

© «Turon-Iqbol», 2007, 2019.

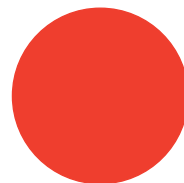
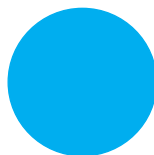
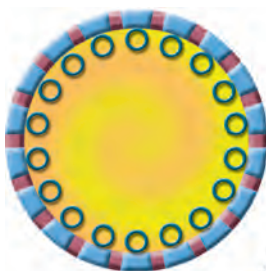
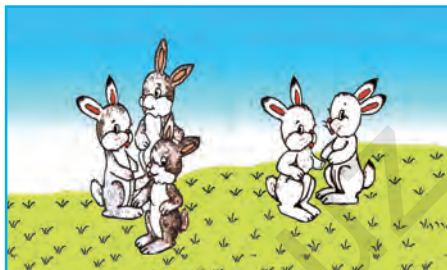
Нерселердин тобу. 1 ден 10 го чейинки болгон сандар. 10 дун ичинде кошуу жана кемитүү амалдары

Нерселер жана алардын касиеттери

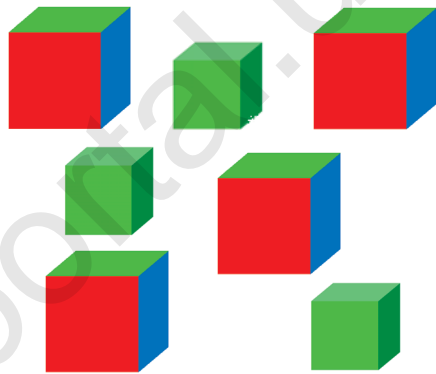
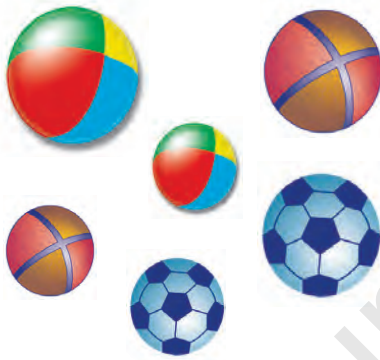
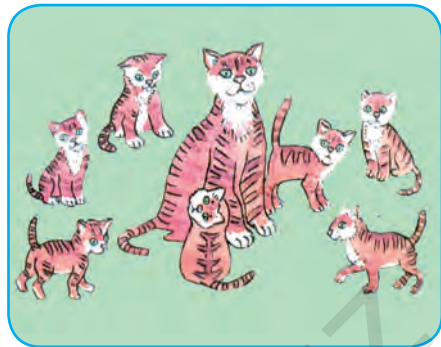
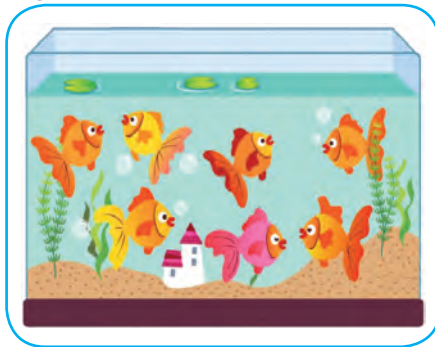

Окшошук жана айырмалануу

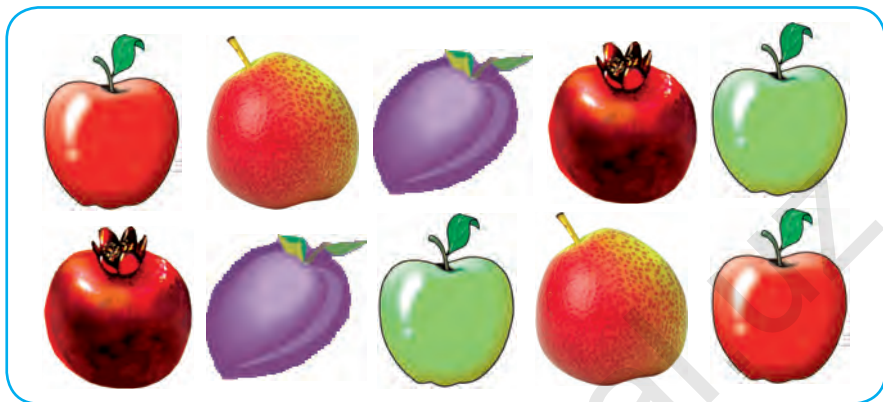

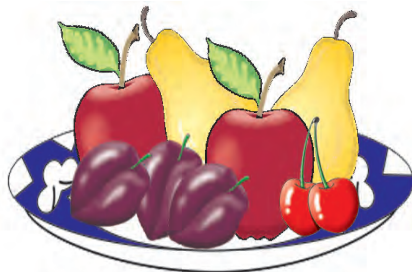
Нерселерди өлчөмдөрү боюнча салыштыруу

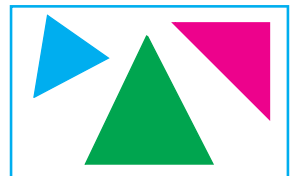
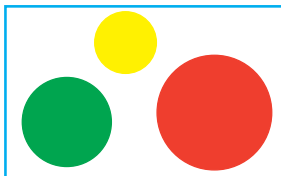
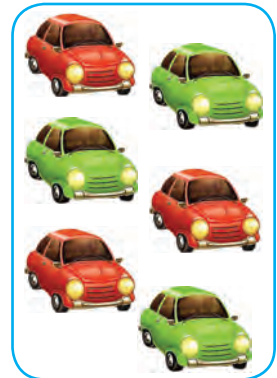
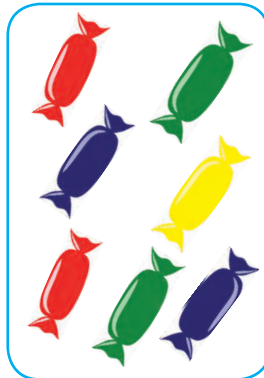
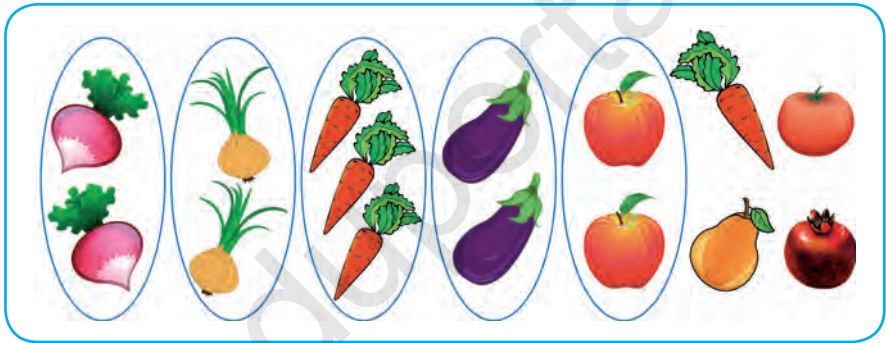
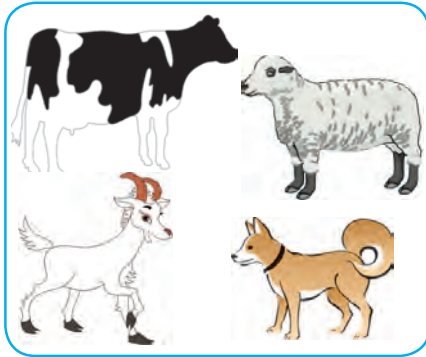

Нерселердин өз ара жайгашуусу

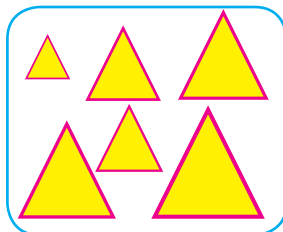
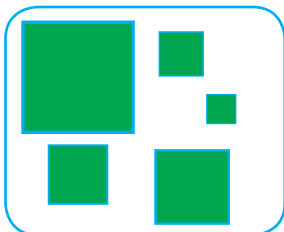
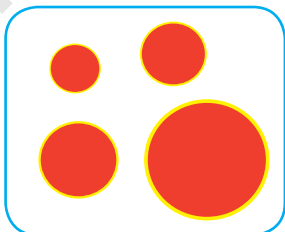
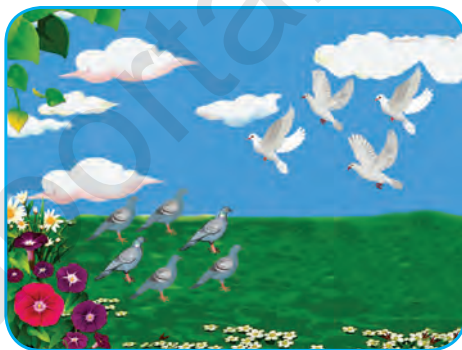
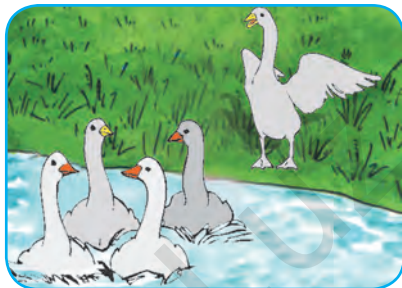

Нерселерди касиеттери боюнча топторго ажыратуу

Топторду аны түзгөн нерселердин саны боюнча салыштыруу

1 ден 10 го чейинки болгон сандардын аталышы

1

1 2

1 2 3

1 2 3 4

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5 6

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7 8

1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Нерселердин эсеби жана удаалаштыгы

1

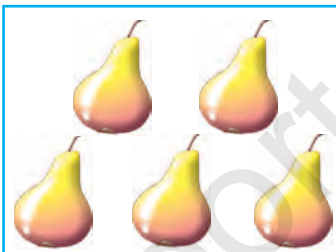
2

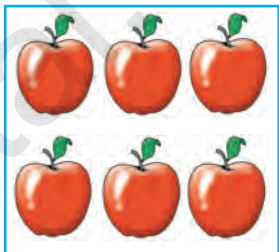
3

4

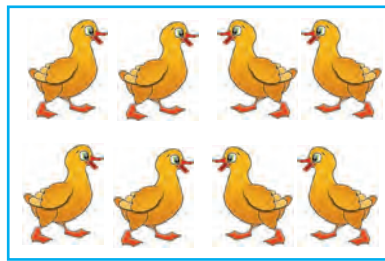
5

6

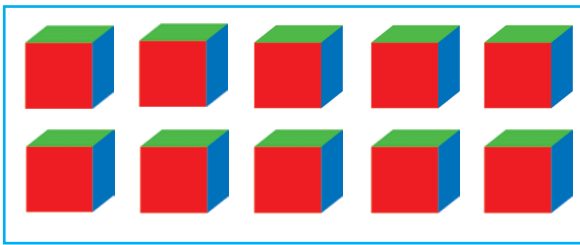
7

8

9

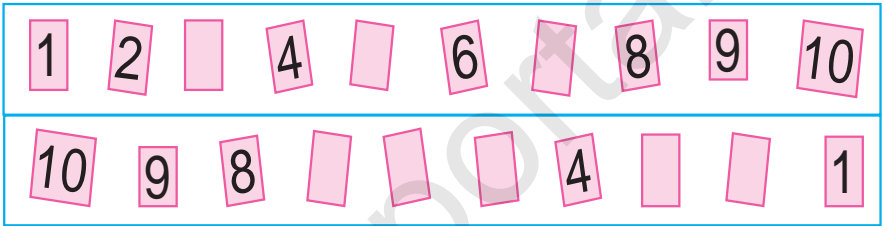
10

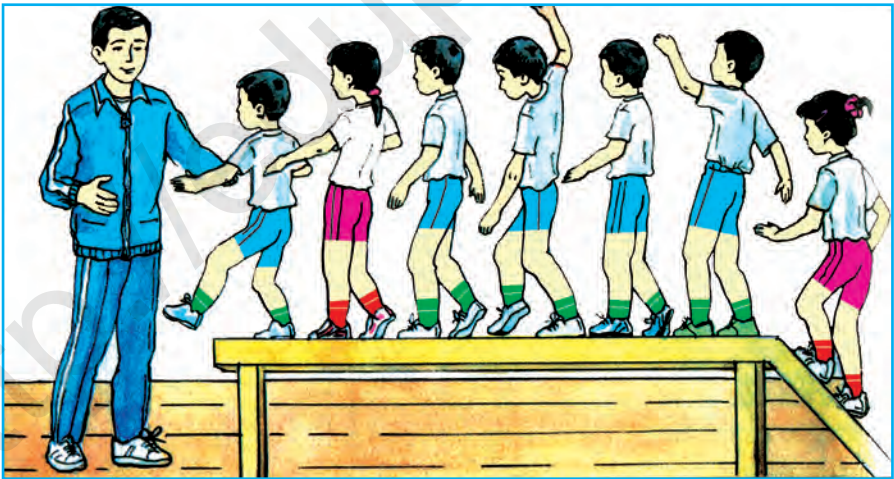
1.

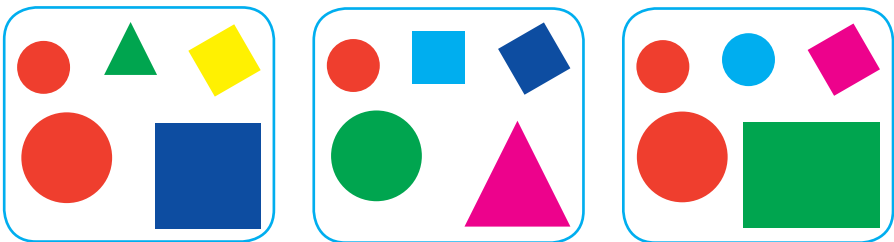
2.

3.

4.

Чоң, кичине, тең түшүнүктөрү

>, <, =

1.

$4 + 1 > 3 + 1$

$3 + 2 > 2 + 1$

2.

$4 < 5$

3.

$6 = 6$

1 ден 5 ке чейинки болгон сандарды жазуу

1 саны

1.

2.

3.

4.

5.

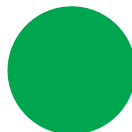
1

2 саны

1.

2.

1

3.

2

4.

5.

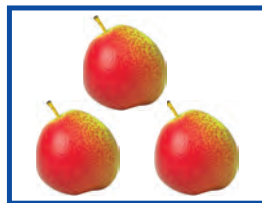
2

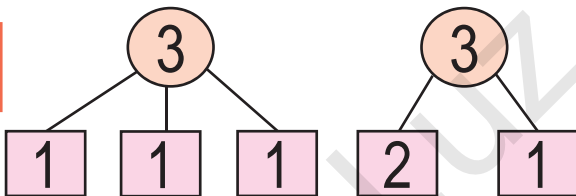
3 саны

1.

2.

3.

$$2 + \square = \square$$

$$\square - 1 = 2$$

4.

$$2 + 1 = \square$$

$$3 - 1 = \square$$

$$1 + 1 = 2$$

$$2 + 1 = 3$$

$$1 + 2 = 3$$

$$2 - 1 = 1$$

$$3 - 1 = 2$$

$$3 - 2 = 1$$

4 саны

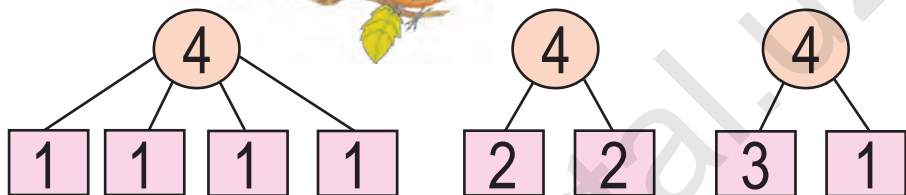
1 2 3 4

4 4

1.

$$3 + 1 = 4$$

2.

$$3 + \square = 4$$

$$1 + \square = 4$$

3.

$3 + 1 = 4$	$1 + 3 = 4$	$2 + 2 = 4$
$4 - 1 = 3$	$4 - 2 = 2$	$4 - 3 = 1$

5 саны

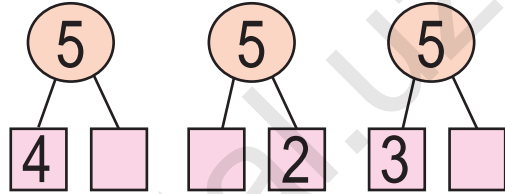

1 2 3 4 5

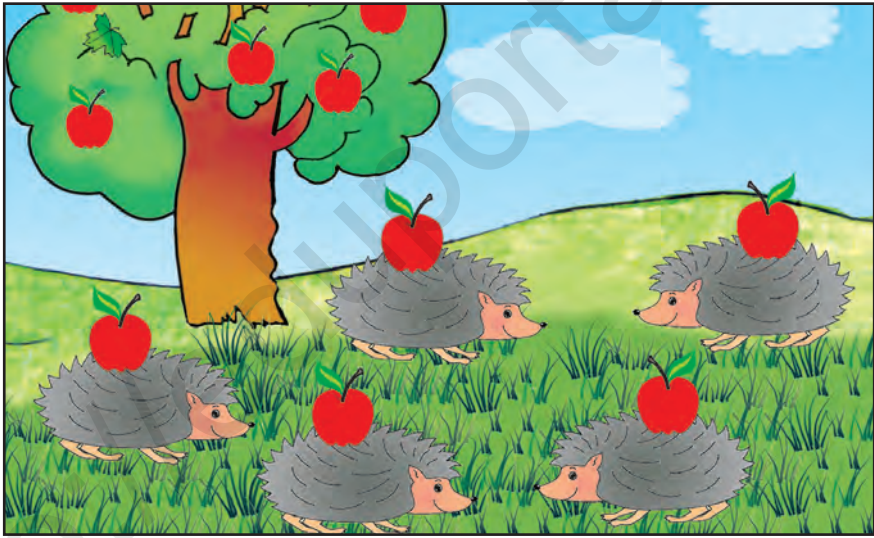
5 5

$$4 + 1 = 5$$

1.

2.

$$3 + 2 = \square$$

$$2 + 3 = \square$$

3.

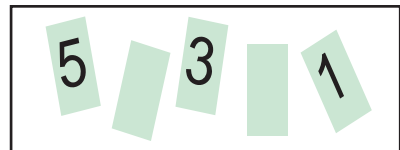
$$2 \square 3$$

$$2 \square 2$$

$$4 \square 3$$

$$4 \square 2$$

4.

5.

$$4 + 1 = \square$$

$$3 + 2 = \square$$

$$2 + 3 = \square$$

$$2 + 2 = \square$$

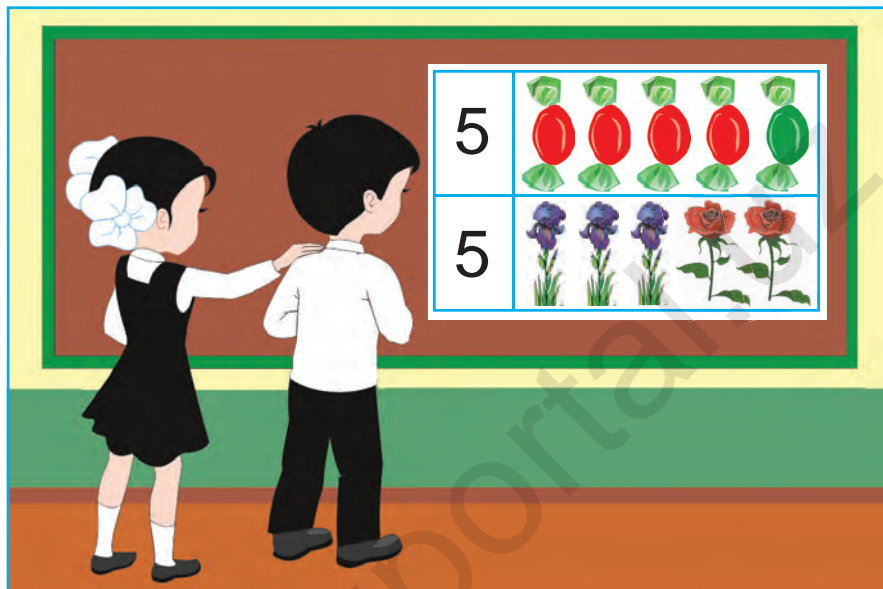
$$5 - 3 = \square$$

$$5 - 2 = \square$$

5 тин ичинде =, +, - белгилеринен пайдаланып, натыйжаларды жазуу

1.

2.

3.

$5 \square 4$

$2 \square 5$

$4 \square 5$

$5 \square 5$

4.

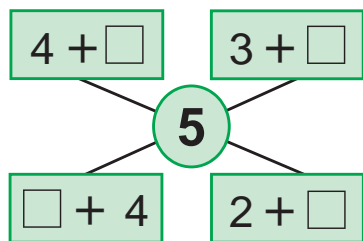
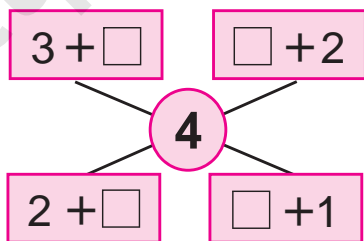

$3 + 2 = \square$

$2 + 3 = \square$

5.

$4 + 1 = 5$

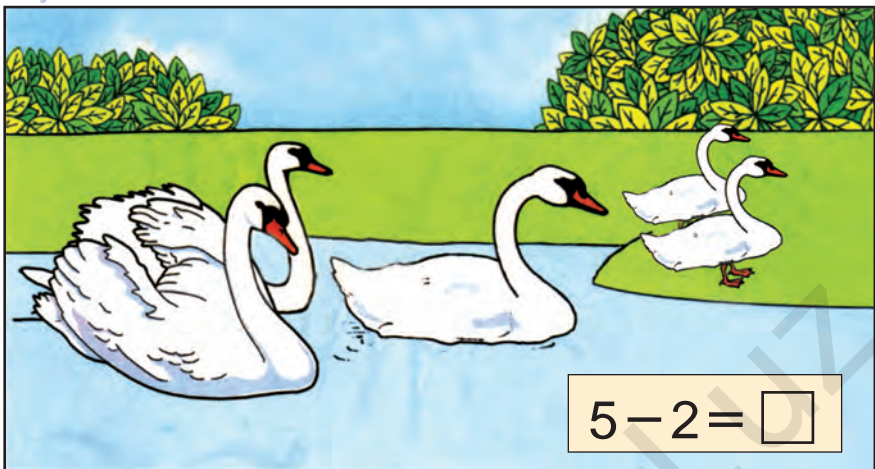
$1 + 4 = 5$

$3 + 2 = 5$

$2 + 3 = 5$

6.

$$5 - 2 = \square$$

7.

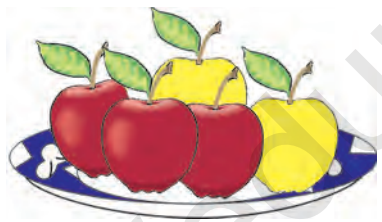

$$5 - 1 = \square$$

$$5 - 4 = \square$$

8.

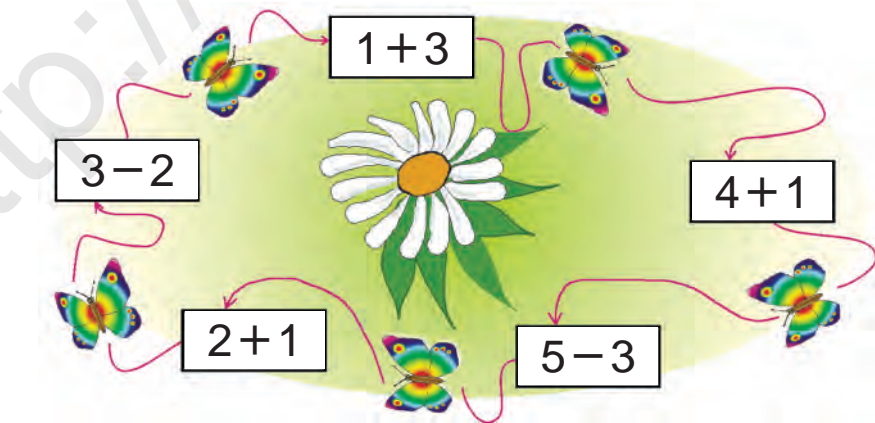
$$3 + 2 = \square$$

$$5 - 2 = \square$$

9.

$$1 + 3$$

$$3 - 2$$

$$4 + 1$$

$$2 + 1$$

$$5 - 3$$

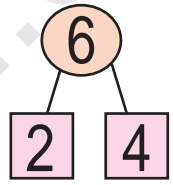
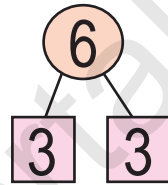
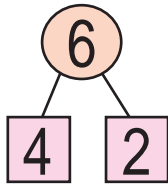
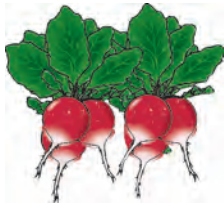
$5 - 1 = 4$	$5 - 2 = 3$	$5 - 3 = 2$	$5 - 4 = 1$
-------------	-------------	-------------	-------------

6 дан 9 га чейинки болгон сандарды номерлөө

6 саны

$$5 + 1 = 6$$

$$5 + \square = 6$$

$$1 + \square = 6$$

3.

7 саны

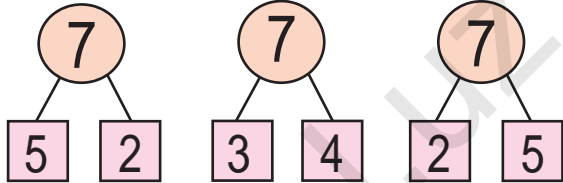
- 1 2 3 4 5 6 **7**

$$6 + 1 = 7$$

1.

2.

3.

3 4 5 [] 5 [] [] 6 []

4.

8 саны

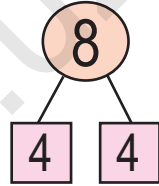
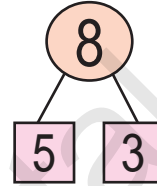
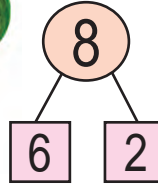
1 2 3 4 5 6 7 8

8

8

$$7 + 1 = 8$$

1.

2.

$$\square + \square = \square$$

$$8 - \square = \square$$

$$3. \quad 7 + 1 = 8$$

$$5 + 3 = 8$$

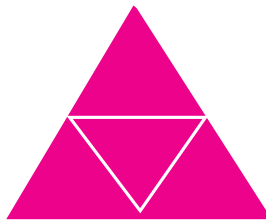
$$4 + 4 = 8$$

$$8 - 1 = \square$$

$$8 - 3 = \square$$

$$8 - 4 = \square$$

4.

9 саны

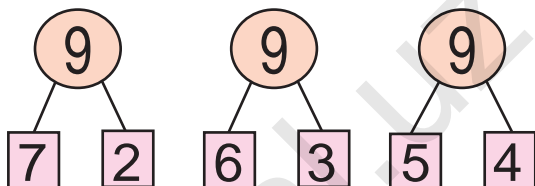
1 2 3 4 5 6 7 8 9

$$8 + 1 = 9$$

1.

2.

3.

$7 + 2 = 9$

$6 + 3 = 9$

$4 + 5 = 9$

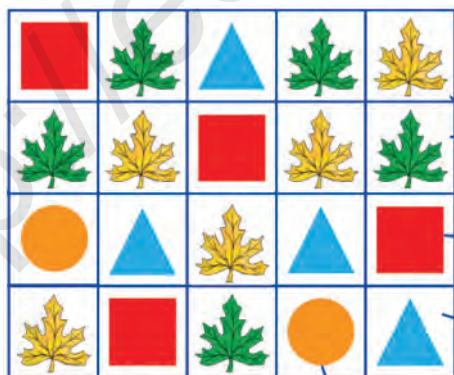
$9 - 2 = \square$

$9 - 3 = \square$

$9 - 4 = \square$

4.

$\square + 4 = 9$

$\square + 3 = 8$

$\square + 3 = 7$

$\square + 2 = 6$

$\square + 3 = 5$

5.

9	1	2	3	4	5	6	7	8
	8							

6.

$6 + 3 = 9$

$9 - 6 = \square$

$9 - 3 = \square$

7.

$2 + \square$

$\square + 1$

$\square + 2$

$1 + \square$

8

9

$1 + \square$

$\square + 2$

$\square + 1$

$3 + \square$

8.

$5 + 3 = 8$

$3 + 6 = 9$

$7 + 2 = 9$

$8 - 5 = \square$

$9 - 3 = \square$

$9 - 7 = \square$

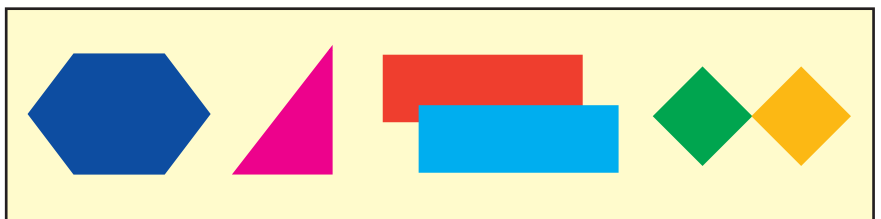
9.

$8 + \square = 9$

$9 - \square = 8$

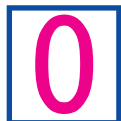
10.

0 саны жана цифрасы

1 2 3 4 5 6 7 8 9

9 8 1

1.

3

2

1

0

2.

5

4

3

2

1

0

3.

$2 - 2 = 0$

$6 - 6 = 0$

$7 - 7 = 0$

4.

3

$3 - 3 = 0$

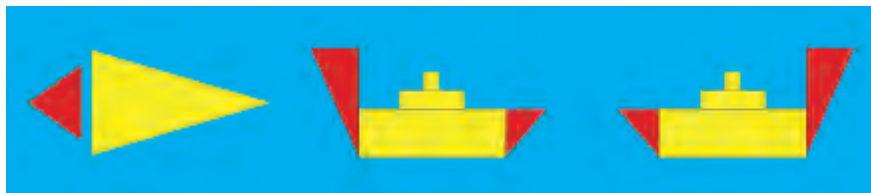
5

$5 - 5 = 0$

5.

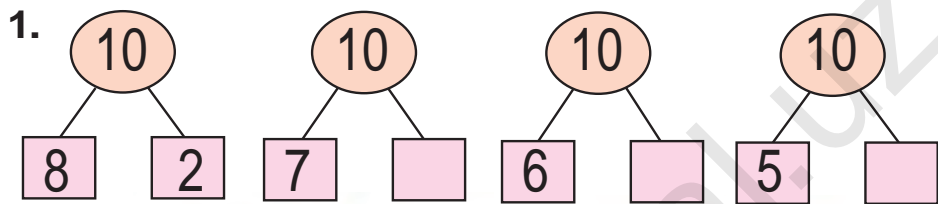
10 саны

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10 10

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

$9 + 1 = 10$

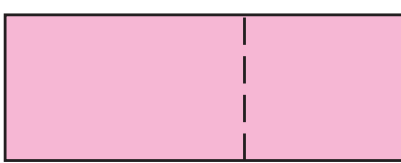
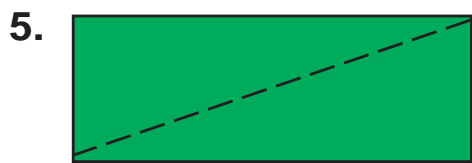
? даана

3. $8 + 2 = 10$ | $7 + 3 = 10$ | $6 + 4 = 10$
 $10 - \square = 8$ | $10 - \square = 3$ | $10 - \square = 6$

4.

10 дун ичинде =, +, - белгилеринен пайдаланып, натыйжаларды жазуу

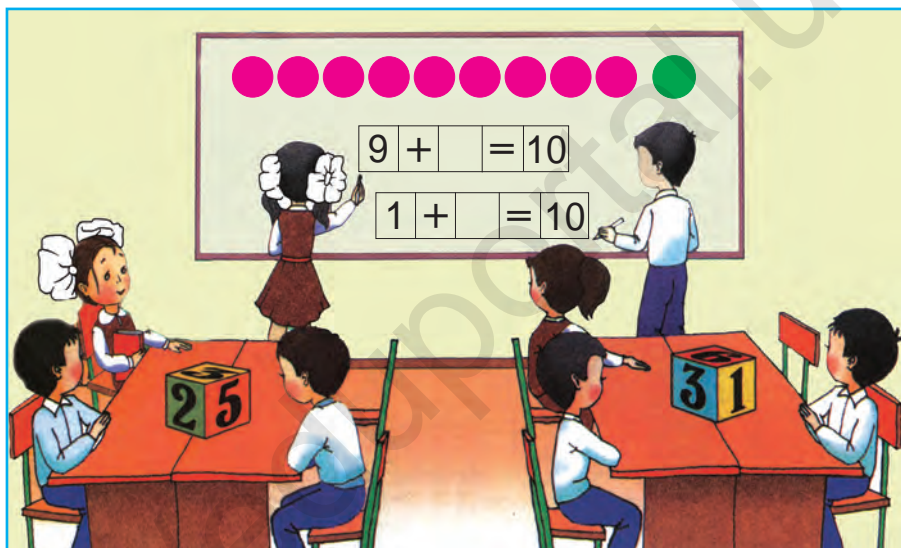
1.

5 +1 → +2 → +1 → 9

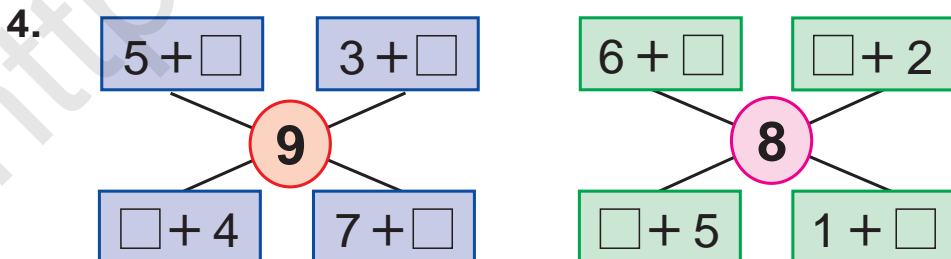
9 -2 → -1 → -2 → 4

2.

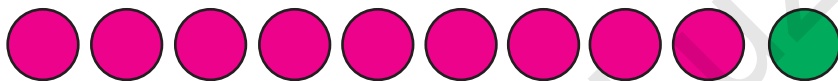
3. $9+1$ $6-4$ $4+6$ $9-2$
 $8-2$ $5+5$ $7-3$ $3+7$

5. $5+4 \square 10$ $8-3 \square 6$ $5+2 \square 8$
 $9-2 \square 7$ $6+4 \square 3$ $7-3 \square 4$

6.

+ = 10									
	9		2		4		5		1
		7		3		6		8	

7.

$9 \square 8$	$7 \square 8$	$6 \square 6$	$9 \square 3$
$8 \square 9$	$8 \square 7$	$9 \square 9$	$3 \square 9$

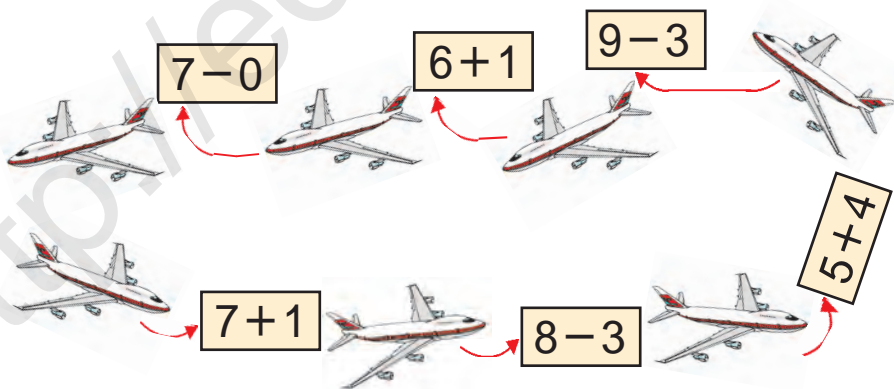
8.

6	+		=		
---	---	--	---	--	--

	+	4	=		
--	---	---	---	--	--

9.

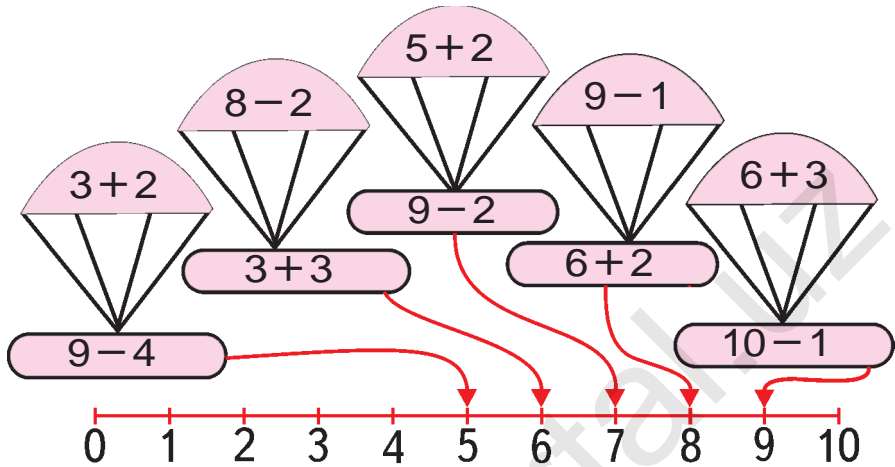

10.

1 ден 10 го чейинки болгон сандарды салыштыруу

1.

2.

=, ≠

Four groups of objects for comparison:

- Group 1: 6 watermelons
- Group 2: 6 pumpkins
- Group 3: 5 red peppers
- Group 4: 4 green peppers

Blue squares for answers:

3.

=, ≠

Four groups of shapes for comparison:

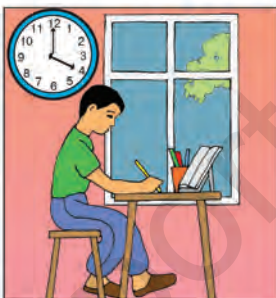
- Group 1: 6 blue squares
- Group 2: 7 red circles
- Group 3: 6 green triangles
- Group 4: 8 yellow rectangles

Blue squares for answers:

Убакыт түшүнүгү

1.

2.

3.

$4 + \square = 7$

$5 + \square = 8$

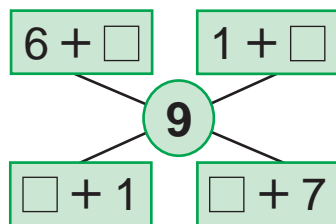
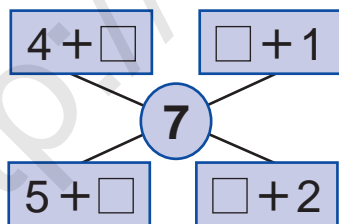
$1 + \square = 9$

$5 - \square = 2$

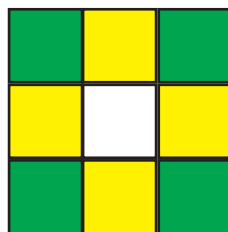
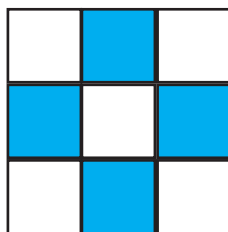
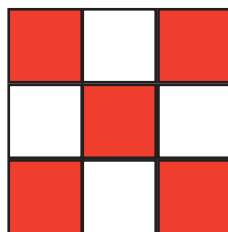
$5 - \square = 4$

$6 - \square = 2$

4.

5.

Апта. Апта кундөрү жана анын эсеби

1.

2.

$$\begin{array}{l} 5 \square 4 \\ 7 \square 8 \end{array}$$

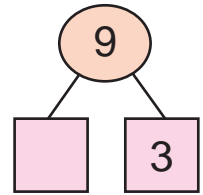
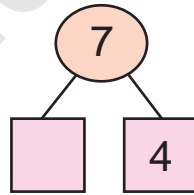
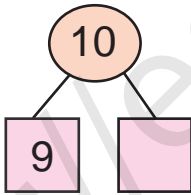
$$\begin{array}{l} 9 \square 8 \\ 8 \square 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 9 \square 5 \\ 9 \square 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 7 \square 6 \\ 6 \square 7 \end{array}$$

3.

4.

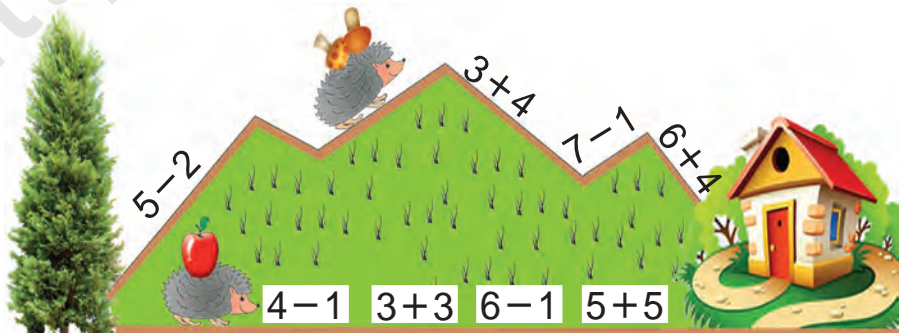
$$\begin{array}{l} 9 + 1 = 10 \\ 10 - 1 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 8 + 2 = 10 \\ 10 - 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 7 + 3 = 10 \\ 10 - 3 = \square \end{array}$$

5.

Жуп жана так сандар

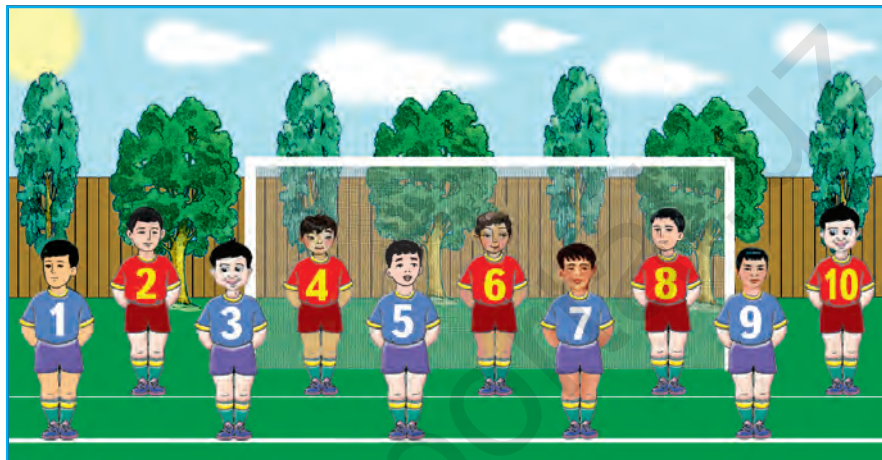
1.

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

2.

1		3		5		7		9	
	2		4		6		8		10

3.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

4.

$8 - 3$

$5 + 4$

$9 - 7$

$2 + 4$

$2 + 3$

$7 - 2$

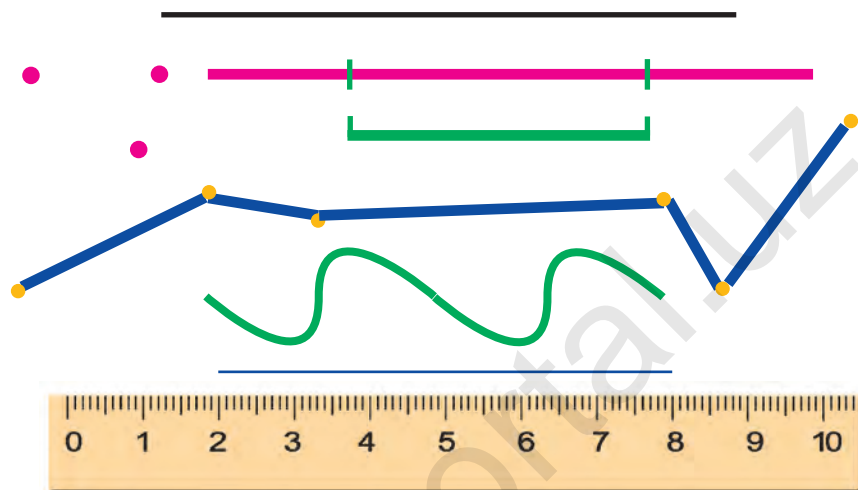
$2 + 1$

$9 - 6$

Чекит. Тўз сызыктын кесиндиси. Сынык сызык жана ийри сызык

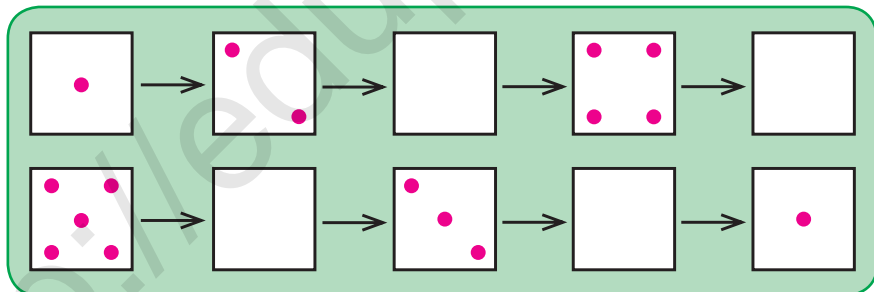
1.

2. $4 + 2$ $6 + 2$ $9 - 5$ $2 + 3$
 $8 + 2$ $4 - 3$ $2 + 1$ $5 - 4$

3.

4.

$$3 + \square = \square$$

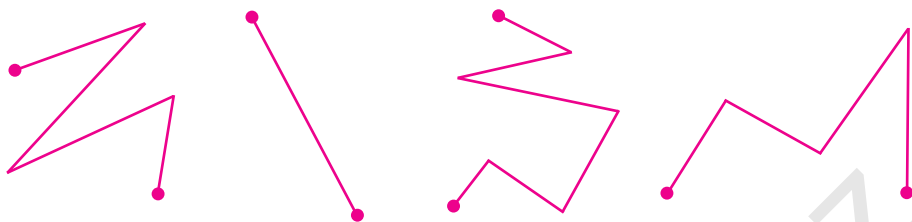
$$\square + 4 = \square$$

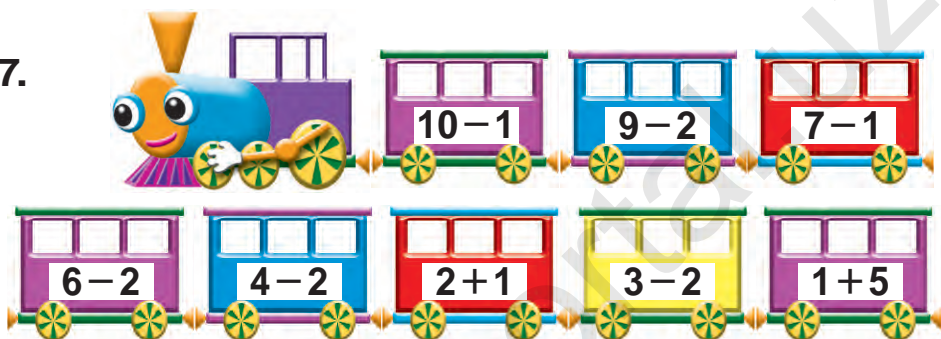
5.

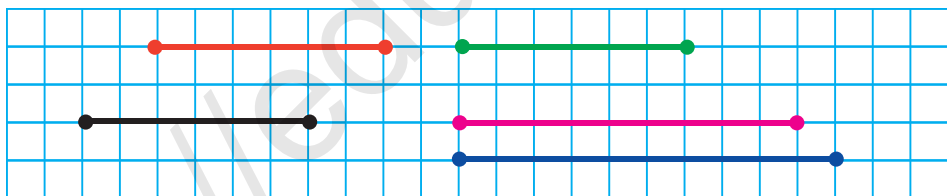
6. Бул сызыктардын кайсы бирин сынык сызык деп айтууга болот?

7.

8. Берилген кесиндилерди дептериңе сыз. Узундугу тең болгон кесиндилерди тап:

9. $8+1$ $9-2$ $6+3$ $7+3$
 $9-3$ $5+4$ $8-4$ $9+1$

10. Маселе түз жана аны чыгар:

$$10 - 3 = 10 - 2 - 1$$

Нөлдүн катышуусунда кошуу жана кемитүү

1.

$$\boxed{5} + \boxed{0} = \boxed{5}$$

$$\boxed{} + 0$$

$$\boxed{} - 0$$

$$\boxed{6} - \boxed{0} = \boxed{6}$$

2. $0 + 5 = 5$

$3 - \boxed{} = 3$

$6 + 0 = \boxed{}$

$9 - 0 = 9$

$8 + \boxed{} = 8$

$2 - 0 = \boxed{}$

3. Маселе түз жана аны чыгар:

? даана

4. $8 + 2 \boxed{} 10$

$6 - 4 \boxed{} 9$

$3 + 5 \boxed{} 8$

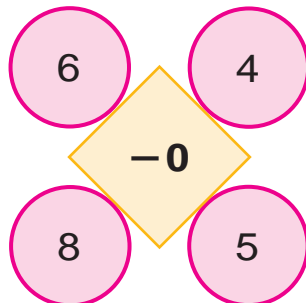
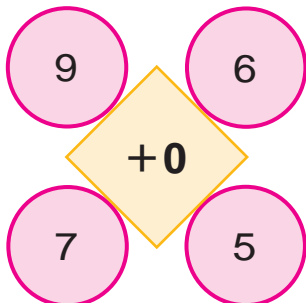
$2 + 5 \boxed{} 10$

$6 + 0 \boxed{} 8$

$8 - 3 \boxed{} 7$

5. Эсепте:

Кошуу жана кемитүү амалдарын аткаруунун усулдары

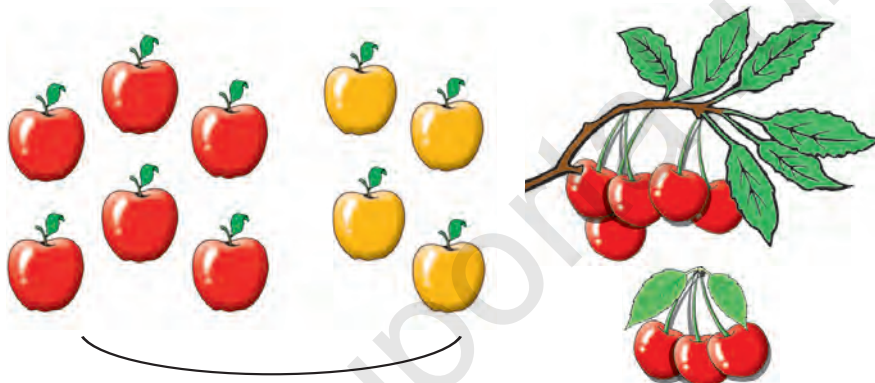

1.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

2.

$$6 + 4 = \square$$

$$8 - 3 = \square$$

3.

$$6 \square 3$$

$$8 \square 4$$

$$9 \square 9$$

$$10 \square 5$$

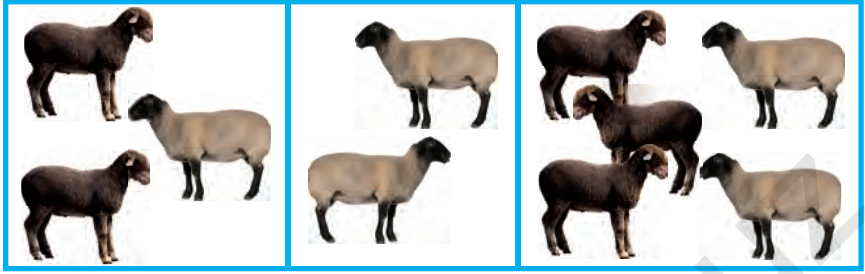
4.

$5 - \square = 4$
 $3 + \square = 4$
 $4 + \square = 7$
 $7 - \square = 3$
 $3 + \square = 5$

Кошуу амалынын мүчөлөрү

1.

3

2

5

3 – кошулуучу 2 – кошулуучу 5 – сумма

3 жана 2 нин суммасы 5 ке тең.

3 – кошулуучу

2 – кошулуучу

5 – сумма $3 + 2$ – сумма.

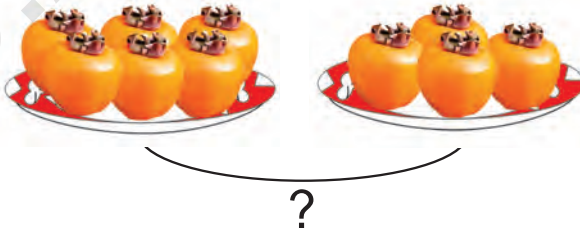
Кошуу амалынын мүчөлөрү анын компоненттери болуп эсептелет.

2. $5 + 2$ $1 + 7$ $3 + 2$ $4 + 3$

$3 + 5$ $7 + 2$ $1 + 3$ $5 + 4$

3. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

4.

Кошулуучу	3	5	6	8	3	7	6
Кошулуучу	5	4	1	2	3	3	0
Сумма							

Кемитүү амалынын мүчөлөрү

1.

6

2

4

6 – кемүүчү 2 – кемитүүчү 4 – айырма

6 жана 2 нин айырмасы 4кө тең.

6 – кемүүчү

2 – кемитүүчү

4 – айырма

$6 - 2$ – айырма

Кемитүү амалынын мүчөлөрү анын компоненттери болуп эсептелет.

2.

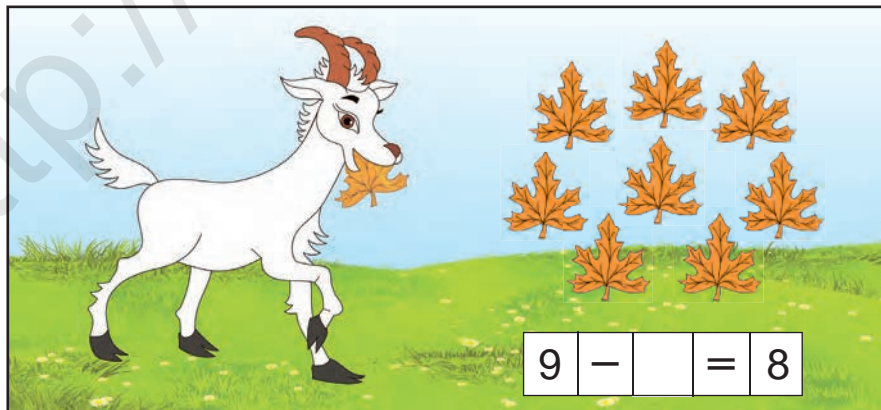

$6 - 2 = \square$

3.

Маселе түз жана аны чыгар:

$9 - \square = 8$

4.

$7 - 6$

$5 - 5$

$7 - 2$

$10 - 8$

$9 - 3$

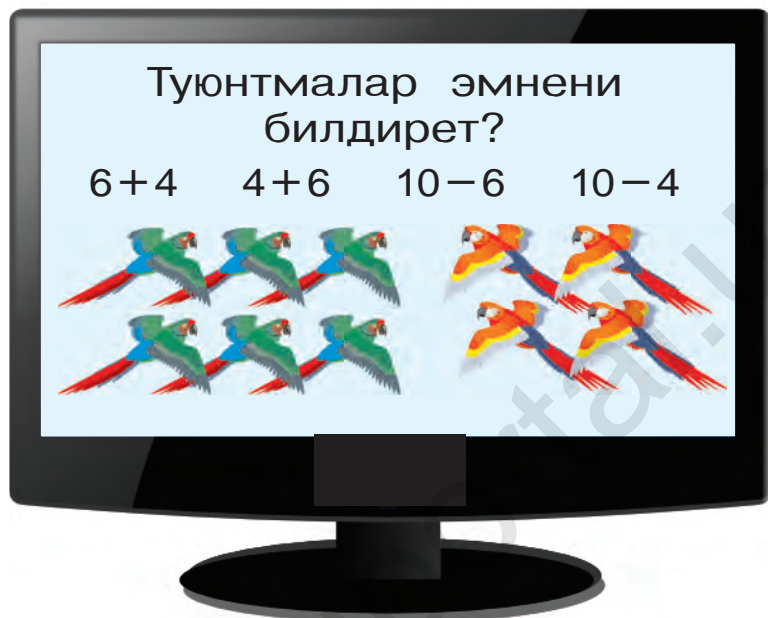
$8 - 4$

$6 - 5$

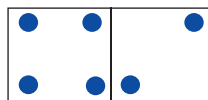
$10 - 9$

Кошуу жана кемитүү амалдарынын мааниси

1.

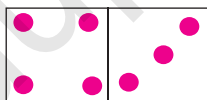
2.

$$4 + 2 = 6$$

$$6 - 2 = \square$$

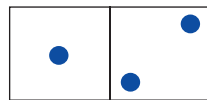
$$6 - 4 = \square$$

$$4 + 3 = \square$$

$$\square - 4 = \square$$

$$\square - 3 = \square$$

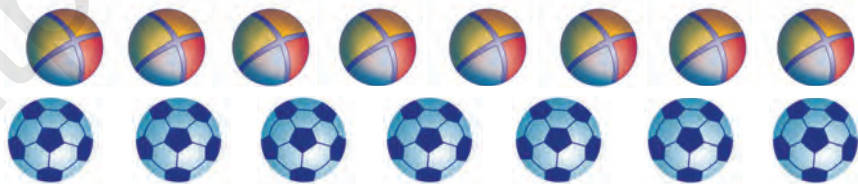

$$1 + 2 = \square$$

$$3 - \square = \square$$

$$3 - 2 = \square$$

3.

... канча кеп?

... канча аз?

4.

$$7 + 2 = \square$$

$$9 - 7 = \square$$

$$9 - 2 = \square$$

1.

Кемүүчү							
Кемитүүчү	6	5	8	4	5	3	0
Айырма	4	4	2	4	2	3	5

2. $\square - 4 = 5$ $\square - 3 = 4$ $\square - 5 = 3$
 $\square - 6 = 2$ $\square - 6 = 3$ $\square - 5 = 4$
 $\square - 4 = 3$ $\square - 4 = 4$ $\square - 1 = 5$

3. Сүрөт жана кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле – ? даана

Алынды – 2 даана

Калды – 4 даана

4.

The activity shows two rows of dot-and-board grids. Each grid is divided into two sections. The top row has boards with 1, 4, 2, and 6 dots respectively. The bottom row has boards with 5, 2, 7, and 4 dots respectively. Below the grids is a number line from 1 to 10. A red arrow points from the first dot in the top-left board to the number 1 on the number line.

5. $7 + 2$ $8 - 4$ $9 - 3$ $9 + 1$
 $2 + 5$ $9 - 5$ $6 + 4$ $7 + 3$
 $9 - 9$ $0 + 5$ $7 - 0$ $8 + 0$

1.

Кемүүчү	6	10	8	9	7	6	8
Кемитүүчү							
Айырма	4	4	2	4	2	3	5

2. Сүрөт жана кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле – 8 даана
 Жешти – ? даана
 Калды – 6 даана

3.

$8 - \square = 3$

$10 - \square = 2$

$6 - \square = 4$

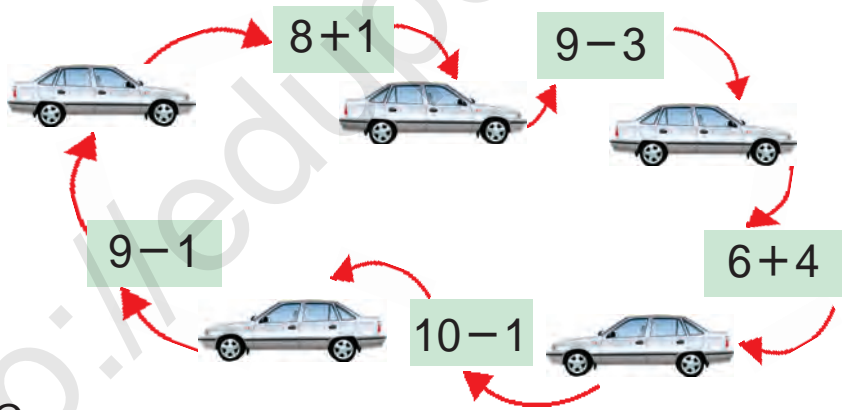
$9 - \square = 5$

$7 - \square = 5$

$4 - \square = 3$

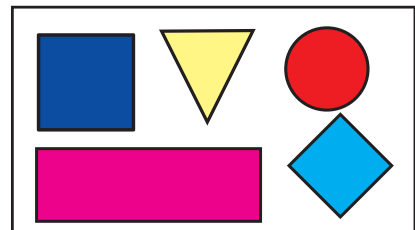
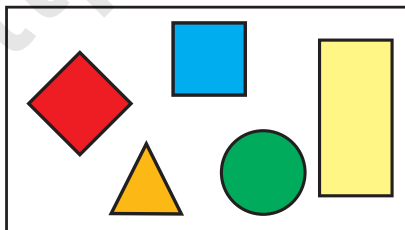

4.

5.

Салыштыр:

6.

$10 - 2$

$9 - 5$

$6 + 4$

$8 + 2$

$10 - 1$

$7 - 3$

$6 - 2$

$8 - 3$

1. Маселе түз жана аны чыгар:

1	0	-	2	=	8
---	---	---	---	---	---

8	+	2	=	1	0
---	---	---	---	---	---

$5 - 2 = 3$ 5 менен 2 нин айырмасы 3 кө тең.

$3 + 2 = 5$ 3 менен 2 нин суммасы 5 ке тең.

2. $8 - 3 = 5$

$9 - 5 = 4$

$7 - 3 = 4$

$5 + 3 = \square$

$4 + 5 = \square$

$4 + 3 = \square$

3.

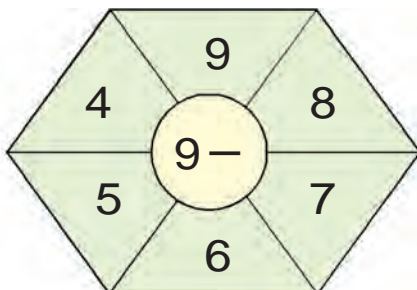
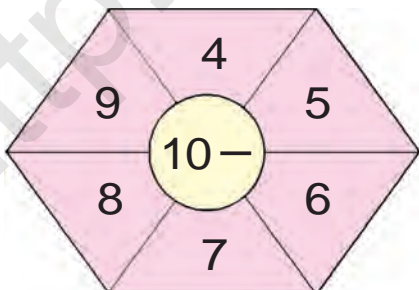

5	+		=	
---	---	--	---	--

9	-		=	
---	---	--	---	--

?

4. Эсепте:

5. Мисалдарды чыгар:

$8 - 8$

$9 - 2$

$8 - 6$

$6 + 3$

$8 + 2$

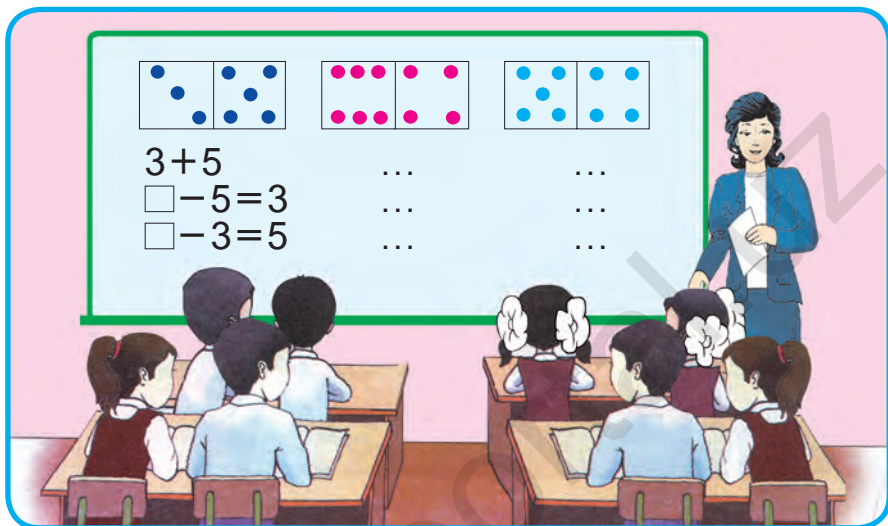
$3 + 1$

$5 - 3$

$5 - 5$

Кошуу жана кемитүү амалдарынын өз ара байланышы

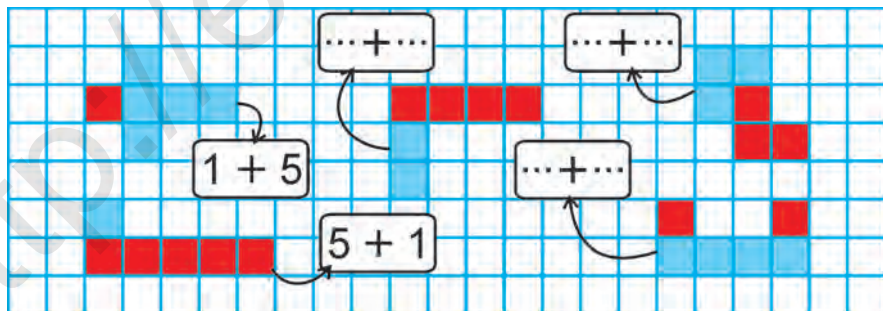
1.

2. $6+2$ $9-2$ $3+4$ $7-2$
 $8-6$ $2+7$ $7-3$ $2+5$

3. Ойлоп тап!

4. Керимде 7 даана, Сабырда андан 3 кө көп калем бар. Сабырда канча калем бар?

Керимде – 7 даана калем ←
 Сабырда – ?, 3 кө көп —

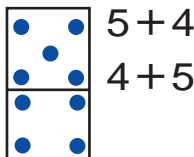
Кошунун орун алмаштыруу касиети

$2 + 1 = 3$

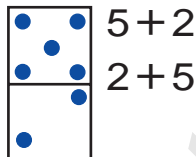
$1 + 2 = 3$

1.

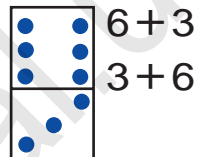
$5 + 4$

$4 + 5$

$5 + 2$

$2 + 5$

$6 + 3$

$3 + 6$

2.

Сүрөттүн негизинде маселе түз:

$3 + 2 = \square$

$2 + 3 = \square$

3.

$8 + 2 = \square$

$8 + \square = 9$

$7 + 2 = \square$

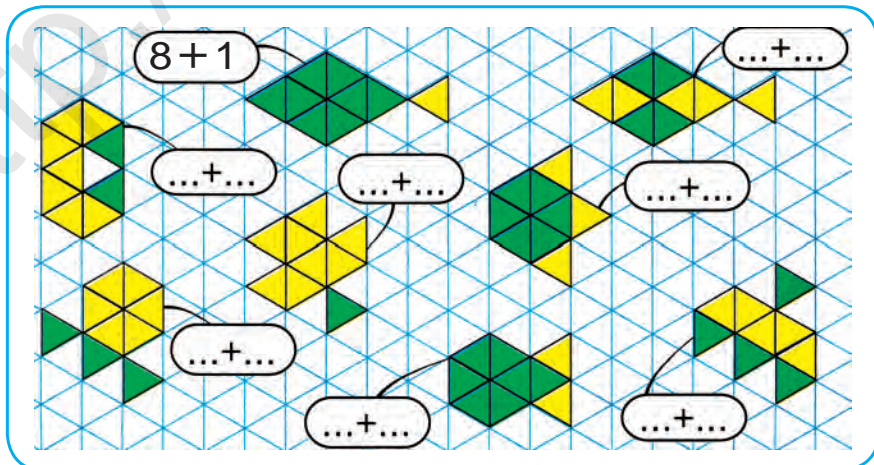
$2 + 8 = \square$

$\square + 8 = 9$

$2 + 7 = \square$

4.

“Балыкчылар” оюну

Өтүлгөндөрдү кайталоо

1. Маселе түз жана аны чыгар:

$$3 + \square = 7$$

$$7 - 3 = \square$$

2. $7 + \square = 10$

$\square + 2 = 10$

$5 + \square = 7$

$3 + \square = 9$

$\square + 6 = 9$

$4 + \square = 6$

3. Санап тап!

4. $9 - 9$

$6 + 3$

$8 - 4$

$4 + 3$

$9 - 7$

$7 - 1$

$5 + 4$

$7 - 5$

5. Амал белгилерин чакмактардын ичине теңдиктер туура боло тургандай кылып кой:

$5 \square 2 = 7$

$3 \square 5 = 8$

$3 \square 4 = 7$

$6 \square 1 = 5$

$4 \square 3 = 7$

$2 \square 5 = 7$

$9 \square 3 = 6$

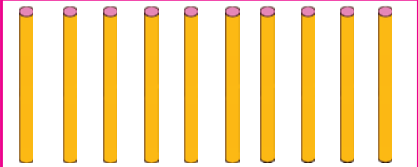
$9 \square 4 = 5$

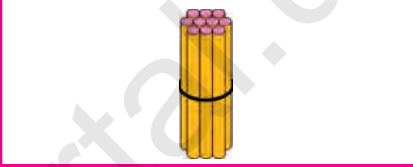
$4 \square 4 = 8$

11 ден 100 га чейинки сандар. Геометриялык фигуралар

11 ден 20 га чейинки болгон сандардын аталышы

2. 10 даана бирдик

 1 даана ондук

3. Жадыбалда кандай сандар сүрөттөлгөн?

Ондуктар	Бирдиктер	Ондуктар	Бирдиктер
			
<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="0"/>

4. 12, 14, 16, 18, 20 сандарынын ар бир цифрасы эмнени билдирет?

5. Бош чакмактарды толтур:

10		12		14		16		18		20
----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----

6. 1 ондук жана 8 бирдиктен, 1 ондук жана 3 бирдиктен турган санды жаз.

7. Салыштыр:

11 12 | 13 12 | 15 15 | 18 17

11 ден 20 га чейинки болгон сандардын ондук курамы

1. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 – бир орундуу сандар. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 – эки орундуу сандар.

Ондуктар	Бирдиктер		
1	0	он	10
1	1	он бир	11
1	2	он эки	12
1	3	он үч	13
1	4	он төрт	14
1	5	он беш	15
1	6	он алты	16
1	7	он жети	17
1	8	он сегиз	18
1	9	он тогуз	19
2	0	жыйырма	20

2. Рахимде 8 дептер бар эле, агасы ага дагы 2 дептер берди. Рахимдин дептерлери канчоо болду?

3. $10+1$	$10+4$	$10+7$
$10+2$	$10+5$	$10+8$

4. Сандардын тартибин улант:

6, 7, 8, 9,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
14, 15, 16,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

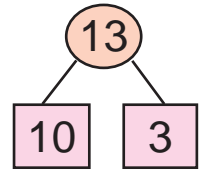
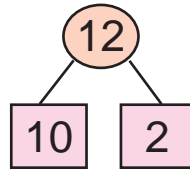
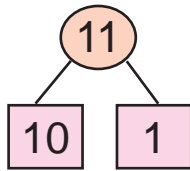
5. 1) 13, 15, 17, 19 сандарынан мурда келе турган коңшулаш сандарды жаз;
2) 12, 14, 16, 18 сандарынан кийин келе турган коңшулаш сандарды жаз.

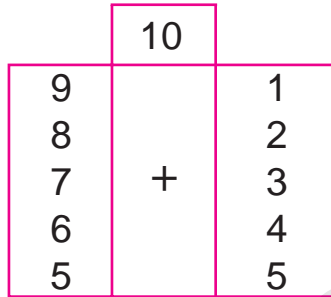
11

12

13

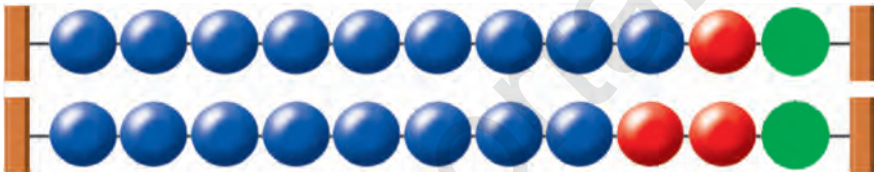

1. $9 + 1 = 10$
 $8 + 2$
 $7 + 3$
 $6 + 4$
 $5 + 5$

- $8 + 1 + 1$
 $7 + 1 + 2$
 $6 + 1 + 3$
 $5 + 1 + 4$
 $4 + 1 + 5$

2.

3.

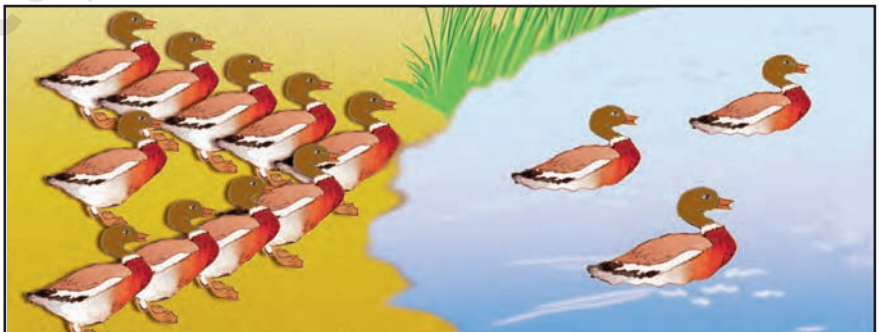

	+		=	1	2
--	---	--	---	---	---

4. $9 + 1 + 1$ $5 + 5 + 2$ $7 + 3 + 1$
 $8 + 2 + 1$ $4 + 6 + 1$ $6 + 4 + 2$

5. Жээкте 13 даана өрдөк жүргөн болчу. Алардан 3 өрдөк сууга түшүп, сүзүп кетти. Жээкте канча өрдөк калды?

14

15

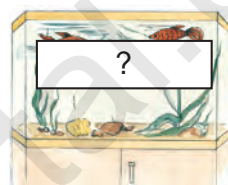
$10 + 4 = \square \square$

$14 - 4 = \square \square$

$14 - 10 = \square$

1.

2. Эки аквариумда 14 балык бар. Эгерде алардын биринде 10 балык болсо, анда экинчи аквариумда канча балык бар?

14 даана

3.

$10 + 5 = \square \square$

$15 - 5 = \square \square$

$15 - 10 = \square$

4. Маселе түз жана аны чыгар:

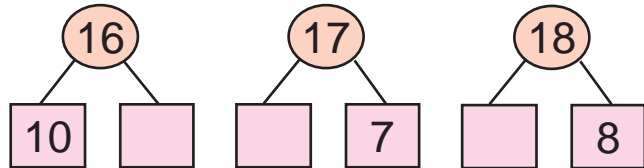
$\square + 5 = \square$

5. Эртең менен дүкөндө 15 даана шкаф бар болчу. Кечке чейин 5 шкаф сатылды. Дүкөндө канча шкаф калды?

6. $10 + 5$ $14 + 1$ $12 + 1$ $10 + 3$

$15 - 5$ $15 - 1$ $14 - 1$ $13 - 3$

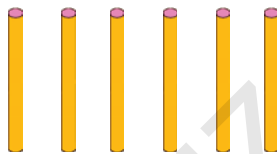
16 **17** **18**

1. $10 + 6$ $10 + 7$
 $15 + 1$ $16 + 1$
 $16 - 1$ $17 - 1$

$16 - 6$

$16 - 10$

2. 11, 13, 15, 16, 17 сандарынын ар биринде канча ондук жана канча бирдик бар?

3.

18 даана

$18 - 8 = \square$

8 ге аз

$18 - 10 = \square$

?

4. $10 + 5 \square 18$ $16 - 1 \square 17$ $15 + 1 \square 18$
 $14 - 4 \square 10$ $10 + 8 \square 15$ $17 - 1 \square 16$

5. Китеп 18 беттүү эле. Каныбек китептин 8 бетин окуп болду. Ал дагы канча бетти окушу керек?

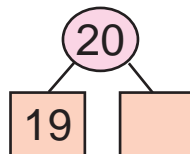
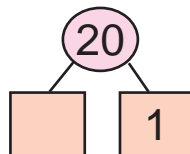
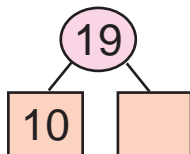

6. $10 + \bigcirc = 18$ $17 - \bigcirc = 16$
 $\bigcirc - 8 = 10$ $\bigcirc + 1 = 18$
 $10 + \bigcirc = 15$ $15 - \bigcirc = 10$

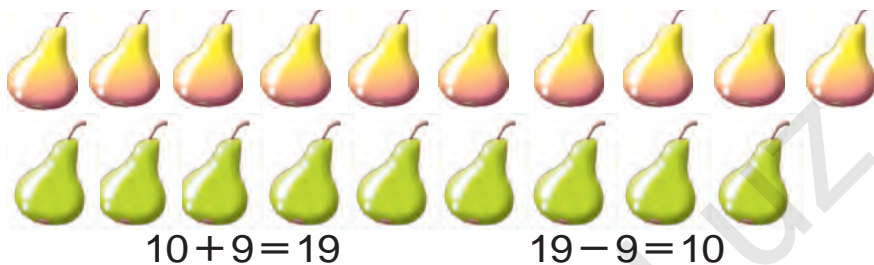

19

20

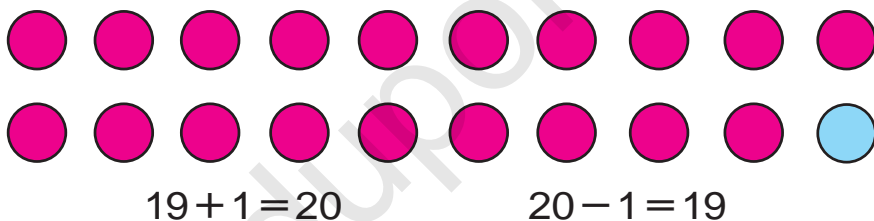

1.

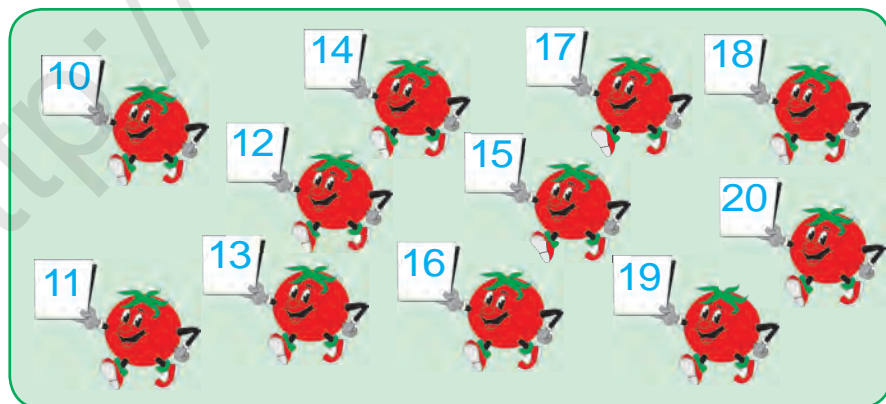
2. Эртең менен дүкөндө 20 даана телевизор бар болчу. Кечке чейин 10 телевизор сатылды. Канчасы калды?

3.

4. $10 + 8$ $17 - 1$ $10 + 5$ $16 - 6$
 $18 - 8$ $17 + 1$ $15 - 5$ $10 + 6$

5.

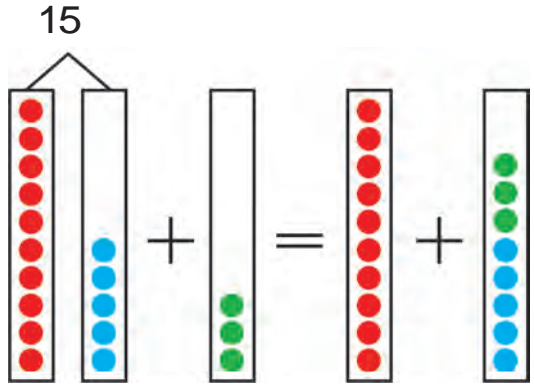
6. $20 - 1 \square 19$ $10 + 5 \square 16$ $18 - 8 \square 14$
 $19 + 1 \square 18$ $15 - 5 \square 10$ $13 + 1 \square 12$

Кашаалар

1. $15 + 3 = \square \square$

$15 - 3 = \square \square$

$15 + 3 = (10 + 5) + 3 = 10 + (5 + 3) = 10 + 8 = 18$

$15 - 3 = (10 + 5) - 3 = 10 + (5 - 3) = 10 + 2 = 12$

Эгерде санга сумма же айырманы кошуу керек болсо, алар кашаанын ичине жазылат. Кашаанын ичинде берилген амалдар биринчи аткарылат:

$10 + \overset{2}{(5 + 3)}$

$10 + \overset{2}{(5 - 3)}$

2. Оку жана эсепте:

1) 9 санына 7 жана 3 сандарынын суммасын кош: $9 + \overset{2}{(7 + 3)}$

2) 6 менен 4 түн суммасынан 5 санын кемит: $(6 + 4) \overset{2}{- 5}$

3. Түшүндүрүп чыгар:

$(8 + \overset{1}{2}) \overset{2}{- 6}$

$6 + \overset{2}{(6 + 4)}$

$(5 + \overset{1}{5}) \overset{2}{- 3}$

$(7 + 3) - 4$

$3 + (9 - 2)$

$(9 + 1) - 4$

4.	$5 + (7 + 3)$	$(7 + 3) - 3$	$(5 + 5) - 5$
	$6 + (9 - 5)$	$(8 - 3) + 4$	$(9 - 2) + 3$
	$7 + (8 + 2)$	$(9 + 1) - 2$	$(4 + 6) + 8$

5. Китеп текчесинин биринчи катарына 10 даана, ал эми экинчи катарына андан 8 ге көп китеп тизилди. Экинчи катарга канча китеп тизилген?

6. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

7. Теректин бийиктиги 13 м. Талдын бийиктиги андан 3 м ге кыска. Талдын бийиктигин тап.

8. Үлгү боюнча аткар: $12 = 10 + 2$

$15 = 10 + \square$

$19 = 10 + \square$

$14 = 10 + \square$

$17 = 10 + \square$

$16 = 10 + \square$

$18 = 10 + \square$

$13 = 10 + \square$

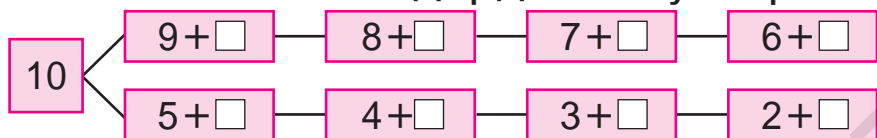
$20 = 15 + \square$

$11 = 10 + \square$

Сандарды ондуктан өтүп кошуу

1. 10 санын алуу үчүн чакмактардын ичине кайсы сандарды коюу керек?

+

+

+ 2

$9 + 2 = \square\square$

9 га 2 ни кошуу үчүн 2 саны бөлүктөп кошулат. Бул төмөнкүчө аткарылат:

а) Баштап 10 санын алуу үчүн канча сан керек болсо, ошончо кошулат:
 $9 + 1 = 10$

б) 2 – бул 1 + 1 экени белгилүү. 9 га 1 кошулду, 10 алынды. 10 го дагы 1 ди кошуш керек. Демек, $10 + 1 = 11$ болот.

$9 + 2 = 11$

$9 + 2 = \square\square$

9 + 1 + 1 = 11

2. Зыйнаттын 9 даана жаңгагы бар эле. Агасы ага дагы 2 жаңгак берди. Зыйнатта канча жаңгак болду?

3. $14 + 1 = \square\square$ | $18 - 10 = \square$ | $10 + 5 = \square\square$
 $15 - 1 = \square\square$ | $16 - 10 = \square$ | $10 + 3 = \square\square$

4. Кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Жомок китептер – 9 даана) ?
Ыр китептер – 2 даана) даана

5. $17 - 10$ | $10 + 3$ | $20 - 1$ | $10 + 9$
 $10 + 10$ | $18 - 8$ | $10 + 5$ | $14 - 4$
 $18 - 10$ | $10 + 6$ | $15 - 5$ | $10 + 2$

1.

$\square + 3$

$9 + 3 = \square \square$
 $\begin{array}{c} \diagdown \quad \diagup \\ 1 \quad 2 \end{array}$
 $9 + 1 + 2 = 12$

$8 + 3 = \square \square$
 $\begin{array}{c} \diagdown \quad \diagup \\ 2 \quad 1 \end{array}$
 $8 + 2 + 1 = 11$

Эсинде тут:

$9 + 2 = 11$

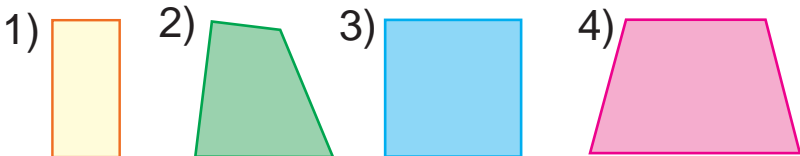
$9 + 3 = 12$

$8 + 3 = 11$

2. $8 + 3 \square 11$ $9 + 2 \square 12$ $9 + 3 \square 11$

3. Гүлизанын апасы 8 даана чакмактуу, 3 даана жолчолуу дептер алып келди. Гүлизанын апасы бардыгы болуп канча дептер алып келди?

4. Кандай геометриялык фигураларды көрүп жатасың? Аттарын ата.

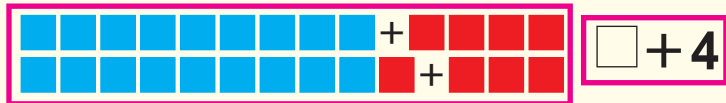
5. $8+2$
 $9+2$

$8+3$
 $9+3$

$3+9$
 $3+8$

$2+9$
 $2+8$

1.

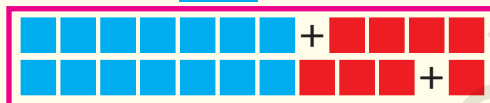

4	
3	
2	
1	

$9+4=\square\square$

1 3

$9+1+3=13$

$7+4=\square\square$

3 1

$7+3+1=11$

Эсинде тут:

$9+4=13$

$8+4=12$

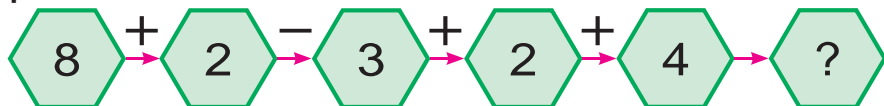
$7+4=11$

2. Боёкчу биринчи куну 7 эшикти, экинчи куну андан 4 кө көп эшикти боёду. Боёкчу экинчи куну канча эшикти боёгон?

3. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

4. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

5. $8+4 \square 12$
 $9+3 \square 11$

$7+4 \square 12$
 $8+3 \square 12$

$9+4 \square 11$
 $8+2 \square 13$

1.

5	
1	
2	
3	
4	

$\square + 5$

$9 + 5 = \square \square$

1

4

 $9 + 1 + 4 = 14$

$\square + 5$

$8 + 5 = \square \square$

2

3

 $8 + 2 + 3 = 13$

Эсинде тут:

$9 + 5 = 14$ | $8 + 5 = 13$ | $7 + 5 = 12$ | $6 + 5 = 11$

2. Кылыч 9 ак, 5 боз коён багып жатат. Кылыч жалпысынан канча коён багып жатат?

3. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

$\square + \square = \square \square$

4. Үлгү боюнча аткар: $11 = 9 + 2$.

$11 = 6 + \square$

$13 = 9 + \square$

$11 = 7 + \square$

$11 = 8 + \square$

$12 = 8 + \square$

$14 = 9 + \square$

$12 = 7 + \square$

$13 = 8 + \square$

$12 = 9 + \square$

$5. \quad 6 + 4$

$9 + 4$

$8 + 4$

$7 + 4$

$8 + 3$

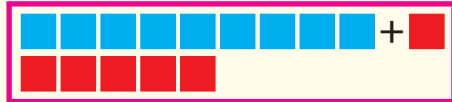
$7 + 3$

$9 + 3$

$9 + 2$

1.

6	
5	
	4
3	
	2

$$\square + 6$$

$$9 + 6 = \square \square$$

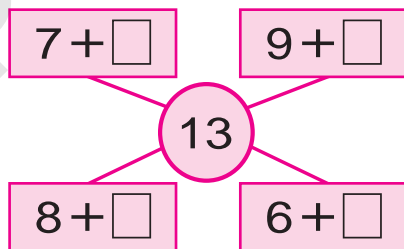
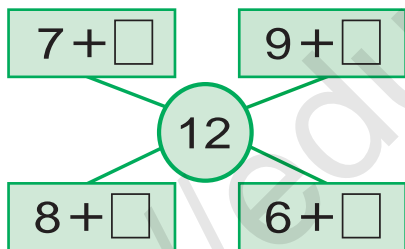
$$\begin{array}{c} 1 \quad 5 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 9 + 1 + 5 = 15 \end{array}$$

Эсинде тут:

$$9 + 6 = 15 \quad | \quad 8 + 6 = 14 \quad | \quad 7 + 6 = 13 \quad | \quad 6 + 6 = 12$$

2. Спорттук ийримдерге 9 даана футбол жана 6 даана баскетбол тобу сатып алынды. Ийримдерге жалпы канча топ сатып алынган?

3. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

4. Бош чакмактарга теңдик туура болгондой сандарды кой:

$9 + \square = 11$

$8 + \square = 13$

$8 + \square = 14$

$8 + \square = 12$

$9 + \square = 12$

$9 + \square = 15$

5. Кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле – 8 даана
Кошулду – 6 даана) ? даана

$8 + 4$

$9 + 5$

$7 + 5$

$6 + 4$

$8 + 5$

$9 + 2$

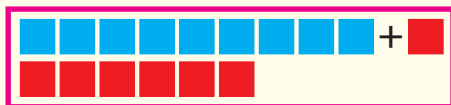
$7 + 4$

$6 + 5$

1.

7	
6	
	5
4	
	3

$$\square + 7$$

$$9 + 7 = \square \square$$

$$9 + 1 + 6 = 16$$

Эсиңде тут:

$$9 + 7 = 16$$

$$8 + 7 = 15$$

$$7 + 7 = 14$$

2. Үлгү боюнча аткар: $13 = 7 + 6$.

$$14 = 9 + \square$$

$$15 = 9 + \square$$

$$16 = 9 + \square$$

$$15 = 8 + \square$$

$$14 = 8 + \square$$

$$12 = 8 + \square$$

3. Класстык китепканага 9 даана аңгеме, 7 жомок китеби сатып алынды. Класстык китепканага жалпысынан канча китеп сатып алынган?

4. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

$$7 + \square$$

$$9 + \square$$

$$8 + \square$$

$$6 + \square$$

$$7 + \square$$

$$9 + \square$$

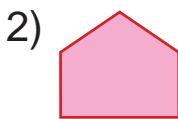

$$8 + \square$$

$$6 + \square$$

5. Фигураларды дептериңе сыз жана алардын атын жаз:

$$9 + 5$$

$$8 + 6$$

$$9 + 6$$

$$8 + 7$$

$$9 + 7$$

$$8 + 4$$

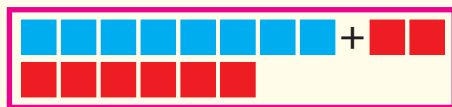
$$7 + 7$$

$$6 + 6$$

1.

8	
7	
	6
5	
	4

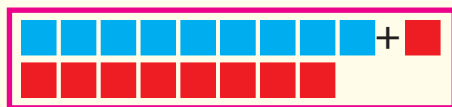
$$\square + 8$$

$$8 + 8 = \square \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 2 \quad 6 \end{array}$$

$$8 + 2 + 6 = 16$$

9	
8	
	7
6	
	5

$$\square + 9$$

$$9 + 9 = \square \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 1 \quad 8 \end{array}$$

$$9 + 1 + 8 = 18$$

Эсиңде тут:

$8 + 8 = 16$

$9 + 8 = 17$

$9 + 9 = 18$

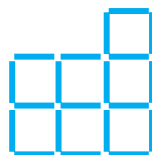
2. $8 + 7 \square 16$ $9 + 8 \square 17$ $9 + 7 \square 14$
 $9 + 9 \square 17$ $8 + 7 \square 15$ $7 + 7 \square 16$

3. Бир аптада биринчи уста 9 даана үкөк, (сандык) ал эми экинчиси 8 даана үкөк жасады. Эки уста биригип канча үкөк жасашкан?

4. Ар бир фигурада канчадан эсеп таякчасы иштетилген?

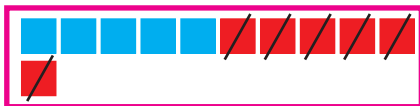

5. $9 + 6$ $8 + 6$ $9 + 4$ $7 + 7$
 $9 + 5$ $9 + 7$ $8 + 5$ $8 + 4$

Сандарды ондуктан өтүп кемитүү

1.

$$11 - \square$$

11 ден 6 санын кемитүү үчүн 6 саны бөлүктөп кемитилет. Бул мындайча аткарылат:

Биринчи усул. 1) Баштап 10 алынышы үчүн 11 ден 1 санын кемитиш керек:

$$11 - 1 = 10$$

2) 6 – бул $1 + 5$ экени белгилүү. 11 ден 1 кемитилет, дагы 5ти кемитиш керек.

Демек,

$$10 - 5 = 5$$

Муну мындайча жазса болот:

$$11 - 6 = 5$$

же $11 - 6 = 5$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 1 \quad 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 11 - 1 - 5 = 5 \end{array}$$

Экинчи усул. 11 – бул $6 + 5$ тен тургандыктан мисалды мындайча чыгарса болот:

$$11 - 6 = 5$$

$$11 - 5 = 6$$

Кыскача мындай жазылат:

$$11 - 6 = 5$$

$$11 - 5 = 6$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 6 \quad 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 5 \quad 6 \end{array}$$

2. Тамак-аш дүкөнүнө 16 куту конфет жана печенье алып келишти. Конфеттер 6 куту болсо, канча куту печенье алып келинген?

3. Теңдик туура болгондой санды кой:

$$9 + \square = 11$$

$$11 - \square = 5$$

$$8 + \square = 15$$

$$7 + \square = 11$$

$$11 - \square = 6$$

$$9 + \square = 14$$

4. Кыска жазуу боюнча маселе түз жана аны чыгар:

1-тарелкада – 11 даана

2-тарелкада – ?, 6 га аз

Чыгаруу: $11 - 6 = \square$ даана алма.

Жооп: 2-тарелкада \square даана алма бар.

5. $9 + 8$ $11 - 5$ $10 + 3$ $9 + 6$
 $8 + 8$ $11 - 6$ $13 - 3$ $7 + 7$

1.

3

1

2

$11 - 3 = \square$

$11 - 1 - 2 = 8$

11

3

8

$11 = 3 + 8$

$11 - 3 = 8$

$11 - 8 = 3$

Эсинде тут:

$11 - 2 = 9$	$11 - 3 = 8$	$11 - 4 = 7$	$11 - 5 = 6$
$11 - 6 = 5$	$11 - 7 = 4$	$11 - 8 = 3$	$11 - 9 = 2$

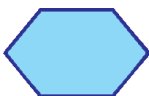

2. Жайытта 11 даана кой оттоп жүргөн эле. Алардан 4 койду короого алып кетишти. Жайытта канча кой калды?

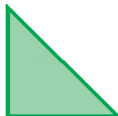

3. Ар бир фигуранын канчадан жагы бар?

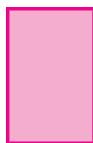
1)

2)

3)

4)

4. Бир аптада биринчи уста 10, экинчиси болсо 9 га көп бешик жасады. Экинчи уста бир аптада канча бешик жасаган?

5. $8+6 \square 13$
 $7+7 \square 15$

$7+6 \square 14$
 $9+7 \square 16$

$6+5 \square 11$
 $8+8 \square 14$

1.

Эсиңде тут:

$12-3=9$ | $12-4=8$ | $12-5=7$ | $12-6=6$
 $12-7=5$ | $12-8=4$ | $12-9=3$

2. Чыгаруунун түрдүү усулдарын түшүндүр:

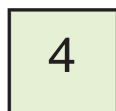
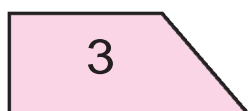
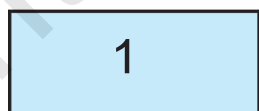
$12-4=8$
 2 2

$12-5=7$
 2 3

$12-5=7$
 5 7

3. Аэропортто бир канча самолёт бар болчу. 4 самолёт учуп кеткенден соң, 7 даана самолёт калды. Аэропортто мурда канча самолёт болгон?

4. Ар бир фигуранын атын ата:

5. $12-4 \square 8$
 $11-5 \square 6$
 $12-8 \square 5$

$12-5 \square 9$
 $10+2 \square 7$
 $10+7 \square 4$

$11-8 \square 12$
 $12-6 \square 11$
 $12-9 \square 11$

1.

$13 - 6 = 7$
 $13 - 3 - 3 = 7$
 $13 = 6 + 7$
 $13 - 6 = 7$
 $13 - 7 = 6$

Эсиңде тут:

$13 - 4 = 9$

$13 - 5 = 8$

$13 - 6 = 7$

$13 - 7 = 6$

$13 - 8 = 5$

$13 - 9 = 4$

2. Гүлзарда 13 даана ак жана кызыл гүлдөр ачылган эле. Кызыл гүлдөр 7 даана болсо, ак гүлдөр канчоо?

3. Чакмактарга теңдик орундалгандай кылып сандарды кой:

$13 - \square = 7$

$8 + \square = 15$

$11 - \square = 5$

$12 - \square = 9$

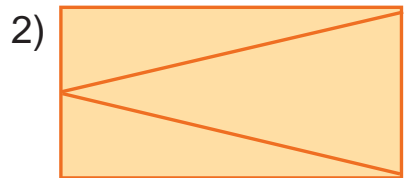
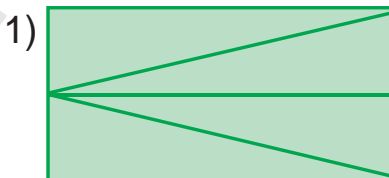
$7 + \square = 13$

$12 - \square = 4$

4. Кыска жазуу боюнча маселе түз жана аны чыгар:

Телевизор – 13 даана
 Компьютер – ?, 7 ге аз

5. Фигураларды салыштыр. Ар бир төрт бурчтукта канчадан үч бурчтук бар?

6. $12 - (5 + 4)$

$9 + (4 + 5)$

$13 - (8 + 4)$

$13 - (7 + 2)$

$8 + (6 + 4)$

$12 - (6 + 6)$

1.

$14 - 8 = \square$

$14 - 4 - 4 = 6$

$14 = 8 + 6$

$14 - 8 = 6$

$14 - \square$

$14 - 6 = 8$

Эсиңде тут:

$14 - 9 = 5$ | $14 - 8 = 6$ | $14 - 7 = 7$ | $14 - 6 = 8$ | $14 - 5 = 9$

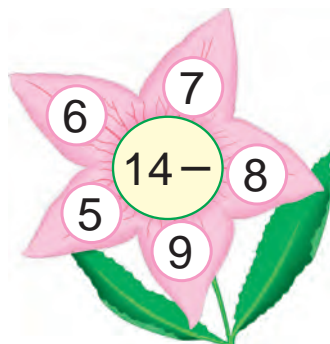
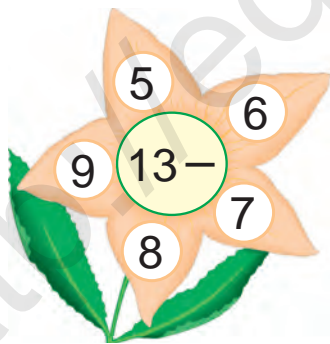
2. $7 + 6$	13 - 9	9 + 5	13 - 8
$8 + 8$	14 - 5	8 + 6	14 - 7

3. Эртең менен дүкөндө 14 телевизор бар эле. Кечке чейин 8 телевизор сатылды. Дагы канча телевизор калды?

4. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

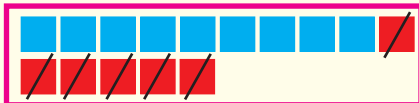
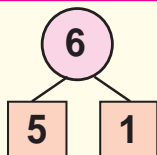

5. Мектептин короосунда 14 окуучу ойноп жаткан эле. Алардан 6 сы уул бала болсо, канчасы кыз бала?

6. $(14 - 6) + 8$	$14 - (5 + 9)$	$(14 - 9) + 5$
$(14 - 8) + 8$	$13 - (9 + 4)$	$(14 - 8) + 4$

1.

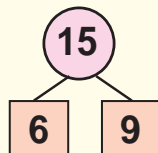
$$15 - \square$$

$$15 - 6 = \square$$

$$15 - 5 - 1 = 9$$

$$15 = 6 + 9$$

$$15 - 9 = 6$$

$$15 - 6 = 9$$

Эсинде тут:

$$15 - 6 = 9 \quad | \quad 15 - 7 = 8 \quad | \quad 15 - 8 = 7 \quad | \quad 15 - 9 = 6$$

2. $8 + 7$ $14 - 8$ $7 + 7$ $14 - 5$
 $9 + 3$ $13 - 9$ $9 + 5$ $14 - 7$

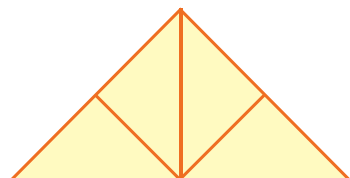
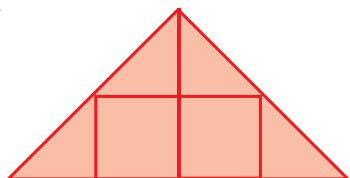
3. Тахмина 15 жашта. Ал эми сиңдиси андан 6 жашка кичүү. Сиңдиси канча жашта?

4. $14 - 8 \square 8$ $13 - 8 \square 5$ $9 + 6 \square 15$
 $13 - 9 \square 8$ $14 - 9 \square 5$ $8 + 5 \square 12$

5. Кыска жазуу боюнча маселе түз жана аны чыгар:

Ак көгүчкөн - 15 даана
 Боз көгүчкөндөр - ?, 8 ге аз

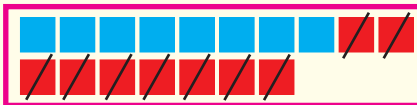
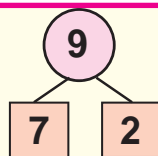
6. Ар бир фигурада канчадан үч бурчтук жана төрт бурчтук бар?

7. $13 - (3 + 0)$ $(9 + 3) - 2$ $(8 + 7) + 5$
 $14 - (3 + 1)$ $(8 + 6) - 4$ $(9 + 8) - 7$

1.

$16 - \square$
$17 - \square$
$18 - \square$

$$17 - 9 = \square$$

$$17 = 9 + 8$$

$$17 - 7 - 2 = 8$$

$$17 - 9 = 8$$

$$17 - 8 = 9$$

Эсинде тут:

$$17 - 8 = 9$$

$$17 - 9 = 8$$

$$18 - 9 = 9$$

$$16 - 7 = 9$$

$$16 - 8 = 8$$

$$16 - 9 = 7$$

2. $16 - 6 + 1$ $14 - 4 - 5$ $13 - 3 + 2$
 $15 - 5 + 3$ $13 - 3 - 6$ $12 - 2 - 3$

3. Жумушчулар 18 бөлмөнү ремонттошу керек эле. Бул бөлмөлөрдүн бир канчасын ремонттогондон кийин 9 бөлмө калды. Жумушчулар канча бөлмөнү ремонттошкон?

4. Жадыбалдан жообу бирдей болгон мисалдарды тап:

$9 + 7$	$17 - 9$	$9 + 5$	$15 - 9$
$16 - 8$	$11 - 5$	$18 - 9$	$7 + 7$
$8 + 6$	$15 - 6$	$7 + 9$	$17 - 8$

5. Маселе түз жана аны чыгар:
 Бар эле – 16 даана жаңгак
 Жешти – 8 даана жаңгак
 Калды – ? даана

6. $9 + 2$ $17 - (9 + 1)$ $(9 + 9) - 8$
 $8 + 3$ $16 - (4 + 2)$ $(8 + 8) - 6$

Кошуу жана кемитүү жадыбалдарынан пайдалануу

1.

$\setminus +$	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0									
2	1									
3	2	1								
4	3	2	1							
5	4	3	2	1						
6	5	4	3	2	1					
7	6	5	4	3	2	1				
8	7	6	5	4	3	2	1			
9	8	7	6	5	4	3	2	1		
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	

Үлгү:

$$3 - 1 = 2$$

$$5 + 2 = 7$$

2. Автобекетте 18 даана автомобиль бар. Алардын 9 даанасы жүк машинасы, калганы жеңил автомобиль. Автобекетте канча жеңил автомобиль бар?

$$8 + 7 \square 15$$

$$12 - 6 \square 14$$

$$13 - 5 \square 9$$

$$9 + 5 \square 16$$

$$16 - 8 \square 13$$

$$13 - 6 \square 7$$

4. Мисалдардын жообун өсүп баруу тартибинде жайгаштыр:

$$5. (15 - 5) + 9$$

$$12 - (9 + 2)$$

$$(14 - 4) + 2$$

$$(10 + 7) - 7$$

$$15 - (5 + 3)$$

$$(12 - 2) + 3$$

$$(10 + 8) - 8$$

$$15 - (4 + 3)$$

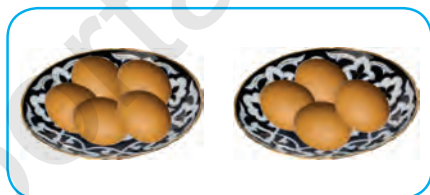
$$(10 + 5) - 5$$

Сандарды кошуу жана кемитүү амалдары аркылуу салыштыруу

 1. Бир китепте 18 даана, экинчисинде 9 даана жомок бар. Экинчи китептеги жомоктор биринчи китептегиден канчага аз? Биринчи китептеги жомоктор экинчидегиден канчага көп?

 2. $8 + 6 \square 13$ $9 + 7 \square 18$ $7 + 6 \square 15$
 $7 + 5 \square 12$ $8 + 8 \square 14$ $9 + 5 \square 11$

 3. Салыштыр:

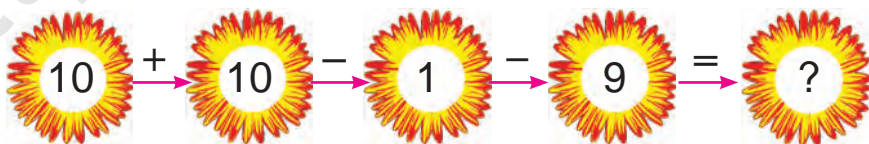

4. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

... канча көп? ... канча аз?

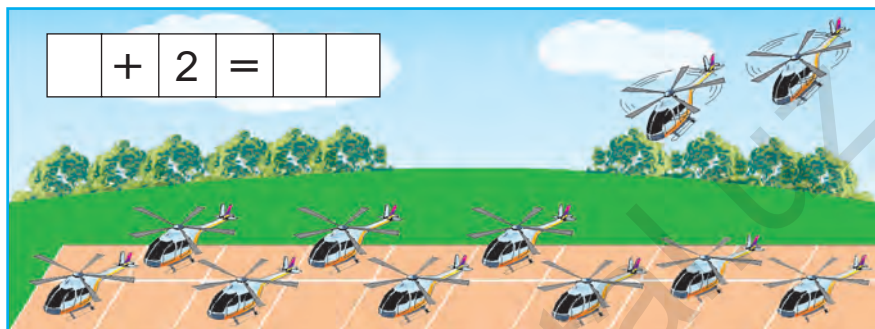
 5. Ойлоп тап!

6. Бир табакта 9 даана алмурут, экинчисинде 7 даана шабдалы бар. Алмуруттар шабдалыдан канчага көп? Шабдалы алмуруттан канчага аз?

Санды бир нече бирдикке ашыруу жана азайтуу

1. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

2. Биринчи поездде 19 даана, экинчисинде андан 1ге көп вагон бар. Экинчи поездде канча вагон бар?

3. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

$$8 + 7 \rightarrow 15 - 8 \rightarrow 7 + 4 \rightarrow 11 - 5 \rightarrow 6 + 9$$

$$15 - 6 \rightarrow 9 + 3 \rightarrow 12 - 5 \rightarrow 7 + 7 \rightarrow 14 - 6$$

4. Маселе түз жана аны чыгар:

$$10 - 2 = 10 - 1 - 1$$

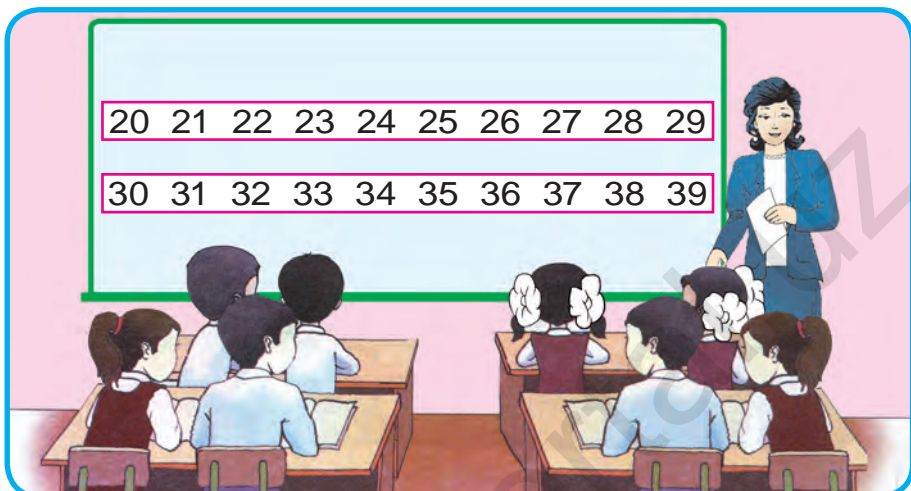

5. Фигурадан 1 даана таякчаны алып ташта, натыйжада 3 даана квадрат калсын.

21 ден 100 гө чейинки сандарды окуу жана жазуу. Алардын ондук курамы

1.

2.

Ондуктар	Бирдиктер		
2	1	жыйырма бир	21
	2	жыйырма эки	22
	3	жыйырма үч	23
	4	жыйырма төрт	24
	5	жыйырма беш	25
	6	жыйырма алты	26
	7	жыйырма жети	27
	8	жыйырма сегиз	28
	9	жыйырма тогуз	29

3. Дүкөнгө 25 даана кызыл жана сары топ алып келишти. Кызыл топтор 5 даана болсо, сары топтор канчоо?

4. 20 санынан кийин кайсы сан келет?

5. $20 + 2$ | $25 - 5$ | $20 + 9$ | $24 - 4$
 $20 + 6$ | $28 - 8$ | $20 + 7$ | $29 - 9$

30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

1.

Ондуктар	Бирдиктер		
3	1	отуз бир	31
	2	отуз эки	32
	3	отуз үч	33
	4	отуз төрт	34
	5	отуз беш	35
	6	отуз алты	36
	7	отуз жети	37
	8	отуз сегиз	38
	9	отуз тогуз	39

2. 30 санынан кийин кайсы сан келет?

3 ондук жана 1 бирдик. Отуз бир.

3. $39 \square 30$ | $30 \square 35$ | $39 \square 39$ | $34 \square 24$

4. Автобуста 36 жолоочу бар болчу. Биринчи аялдамада 6 жолоочу түшүп калды. Автобуста канча жолоочу калды?

5. $20 + 8$ | $35 - 5$ | $30 + 3$ | $24 - 4$
 $28 - 8$ | $20 + 9$ | $39 - 9$ | $30 + 8$

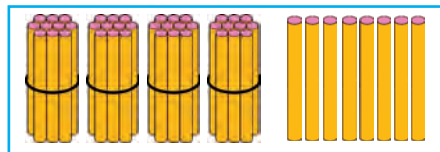
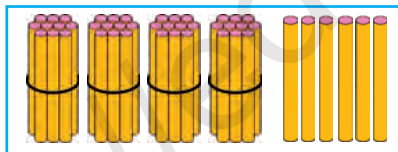
1.

Ондуқтар	Бирдиктер		
	1	кырк бир	41
	2	кырк эки	42
	3	кырк үч	43
	4	<u>кырк төрт</u>	44
4	5	кырк беш	45
	6	кырк алты	46
	7	кырк жети	47
	8	кырк сегиз	48
	9	кырк тоғуз	49

2. Зияданын апасы 40 даана чакмактуу, 9 даана жолчолуу дептер алып келди. Зияданын апасы бардыгы болуп канча дептер алып келди?

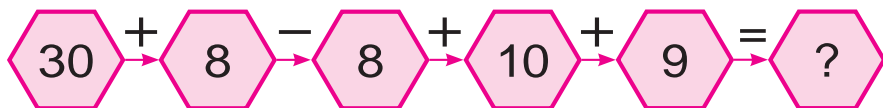
3. Ар кайсы сүрөттө канчадан эсеп таякчасы бар?

Кырк алты, кырк сегиз сандарында канчадан бирдик бар экендигин сүрөткө карап айт.

4. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

5.	20 + 4		40 + 2		10 + 7		40 + 9
	20 + 9		28 - 8		30 + 5		37 - 7

1.

Ондуктар	Бирдиктер		
5	1	элүү бир	51
	2	элүү эки	52
	3	элүү үч	53
	4	элүү төрт	54
	5	элүү беш	55
	6	элүү алты	56
	7	элүү жети	57
	8	элүү сегиз	58
	9	элүү тогуз	59

2. Ширин циркте элүү сегизинчи орунга олтурду. Андан оңдогу жана солдогу орундардын катар номерлерин айт.

3. Сандардын суммасын эсепте:

50 жана 4, 50 жана 2, 50 жана 5, 50 жана 8.

4. Бош чакмактарды толтур:

51			54		56			
59							52	

5. $50 \square 54$ | $52 \square 42$ | $36 \square 55$ | $58 \square 47$

6. Автомобиль заводу биринчи күнү 50 даана, экинчи күнү андан 4 кө көп машина чыгарды. Завод экинчи күнү канча машина чыгарган?

7. $40 + 6$ | $58 - 8$ | $30 + 7$ | $24 - 4$
 $32 - 2$ | $20 + 5$ | $59 - 9$ | $40 + 2$

60 61 62 63 64 65 66 67 68 69

1.

Ондуктар	Бирдиктер		
6	1	алтымыш бир	61
	2	алтымыш эки	62
	3	алтымыш үч	63
	4	алтымыш төрт	64
	5	алтымыш беш	65
	6	<u>алтымыш алты</u>	66
	7	алтымыш жети	67
	8	алтымыш сегиз	68
	9	алтымыш тогуз	69

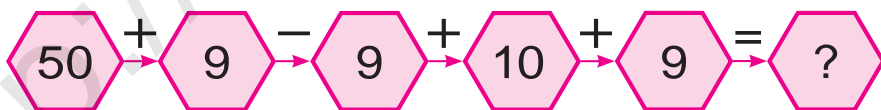
2. Русландын багында 69 даана гүл ачылды. Ал андан 9 даанасын майрамга алып келди. Бакта канча гүл калды?

$50 + \square = 59$ $61 - \square = 60$ $60 + \square = 69$	$47 - \square = 40$ $60 + \square = 63$ $65 - \square = 60$	$30 + \square = 38$ $26 - \square = 20$ $50 + \square = 54$
---	---	---

4. Мисалдардын жообун тап:

5. Мектептин ашканасында 60 стул бар болчу. Ага дагы 6 жаңы стул коюлду. Стулдар канчоо болду?

6. Сандардын айырмасын тап:

26 жана 6, 35 жана 5, 68 жана 8,
 42 жана 2, 49 жана 9, 27 жана 7,
 38 жана 8, 53 жана 3.

70 71 72 73 74 75 76 77 78 79

1.

Ондуктар	Бирдиктер		
7	1	жетимиш	бир 71
	2	жетимиш	эки 72
	3	жетимиш	үч 73
	4	жетимиш	төрт 74
	5	жетимиш	беш 75
	6	жетимиш	алты 76
	7	жетимиш	жети 77
	8	жетимиш	сегиз 78
	9	жетимиш	тогуз 79

2. Афрасияб поездинин бир вагонунда 78 жүргүнчү бар эле. Биринчи бекетте 8 жүргүнчү түштү. Вагондо канча жүргүнчү калды?

3. Үлгү боюнча аткар: $38 = 30 + 8$

$69 = \dots$ $58 = \dots$ $47 = \dots$

$53 = \dots$ $75 = \dots$ $24 = \dots$

$26 = \dots$ $52 = \dots$ $28 = \dots$

4. 7 ондук жана 5 бирдиктен, 5 ондук жана 4 бирдиктен турган сандарды жаз.

5. Бош чакмактарды толтур:

71			74		76			
79				75			72	

6. $70 + 3$ | $60 + 6$ | $77 - 7$ | $50 + 8$
 $73 - 3$ | $66 - 6$ | $70 + 7$ | $58 - 8$

80 81 82 83 84 85 86 87 88 89

1.

Ондуктар	Бирдиктер		
8	1	сексен бир	81
	2	сексен эки	82
	3	сексен үч	83
	4	сексен төрт	84
	5	сексен беш	85
	6	сексен алты	86
	7	сексен жети	87
	8	<u>сексен сегиз</u>	88
	9	сексен тогуз	89

2. Бош чакмактарды толтур:

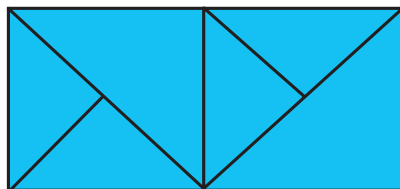
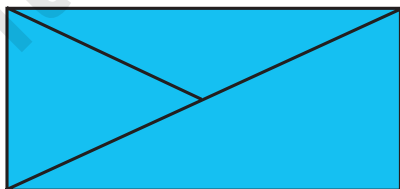
81			84		86			
89			85				82	

3. Талаадан бир машинада 83 кап, экинчи машинада биринчидегиге караганда 3 капка аз пияз алып кетилди. Талаадан экинчи машинада канча кап пияз алып кетилген?

4. Ар бир төрт бурчтукта канчадан үч бурчтук бар?

5. $69 - 9$ | $50 + 7$ | $80 + 2$ | $68 - 8$
 $70 + 8$ | $65 - 5$ | $29 - 0$ | $39 + 0$

90 91 92 93 94 95 96 97 98 99

1.

Ондуктар	Бирдиктер		
9	1	ТОКСОН бир	91
	2	ТОКСОН эки	92
	3	ТОКСОН үч	93
	4	ТОКСОН тәрт	94
	5	ТОКСОН беш	95
	6	ТОКСОН алты	96
	7	ТОКСОН жети	97
	8	ТОКСОН сегиз	98
	9	ТОКСОН тогуз	99

2. Күнөсканада 90 түп ак жана 8 түп кызыл роза гүлү бар. Күнөсканада бардыгы болуп канча түп роза бар?

3. Ойлоп тап!

4. $70 + 3 \square 86$ | $95 - 5 \square 90$ | $80 + 2 \square 82$
 $69 - 9 \square 94$ | $50 + 8 \square 32$ | $49 - 9 \square 37$

5.

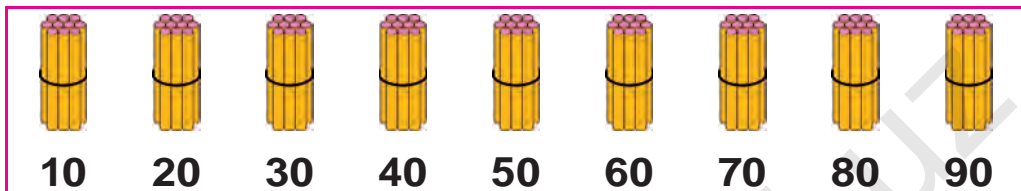
Кошулуучу	90	70	90	90	80	90
Кошулуучу	1	9	3	2	5	4
Сумма						

6. $80 + 2$ | $90 + 5$ | $80 + 8$ | $69 - 9$
 $70 + 6$ | $99 - 9$ | $75 - 5$ | $96 - 6$

Ондуқтар менен саноо

1.

Ондуқтар	Бирдиктер			
1	0	он	$10 + 10$	$20 - 10$
2	0	жыйырма	$20 + 10$	$30 - 10$
3	0	отуз	$30 + 10$	$40 - 10$
4	0	қырк	$40 + 10$	$50 - 10$
5	0	элүү	$50 + 10$	$60 - 10$
6	0	алтымыш	$60 + 10$	$70 - 10$
7	0	жетимиш	$70 + 10$	$80 - 10$
8	0	сексен	$80 + 10$	$90 - 10$
9	0	токсон	$80 + 10$	$90 - 10$

2. $10 + 10 = \square\square$

1 ондук + 1 ондук = 2 ондук

$10 + 10 = 20$

3. Жазылышын түшүндүр:

$20 + 20 = \square\square$

2 ондук + 2 ондук = 4 ондук $20 + 20 = 40$

$50 - 10 = \square\square$

5 ондук - 1 ондук = 4 ондук $50 - 10 = 40$

$20 + 10$

$40 - 20$

$70 + 10$

4. 9 ондуктан турган санды жаз.

4 ондуктан турган санды жаз.

Өтүлгөндөрдү кайталоо

1.

 + = 100									
	60		74		80		90		54
		30		26		46		50	

2. Керимдин 10 даана көгүчкөнү бар. Досу Анвардын да ошончо көгүчкөнү бар. Экөөнүн көгүчкөндөрү канча?

3. $10 + 20 \square 30$

$20 + 40 \square 40$

$30 - 10 \square 40$

$50 + 10 \square 80$

4. Жадыбалдын негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле	Алып келишти	Болду
		
20 себет алма	Дагы 20 себет алма	? себет алма

5. Жыл ичинде бир кыштакта 30, коңшу кыштакта 20 жаңы үй курулду. Эки кыштакта бир жылда жалпы канча үй курулган?

6. $10 + 10$

$50 - 20$

$70 + 20$

$30 - 20$

$40 + 30$

$60 - 10$

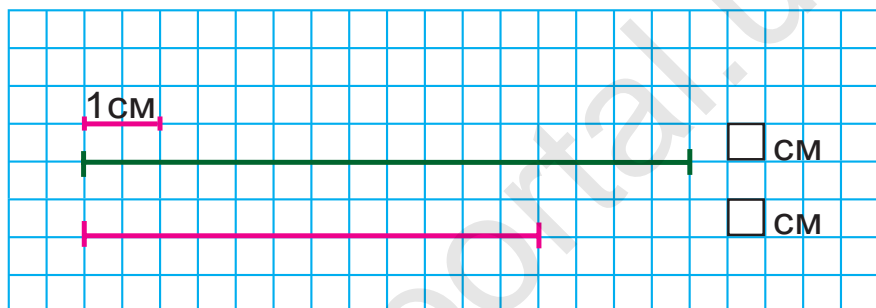

Геометриялык фигуралар. Тексттүү маселелер

Узундук жана анын бирдиги: сантиметр

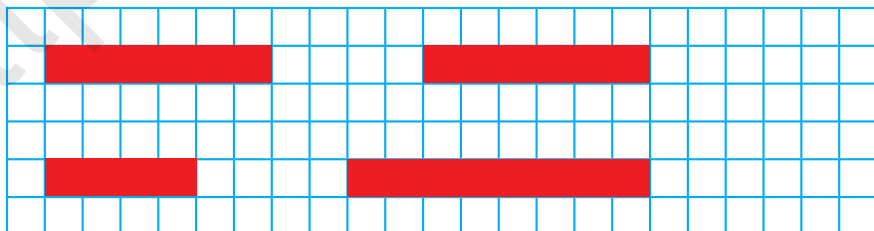
1.

2. Калемдин узундугун чене:

3. Тасмалардын узундугун чене жана аларды дептериңе сыз:

4. $(30 + 20) + 8$

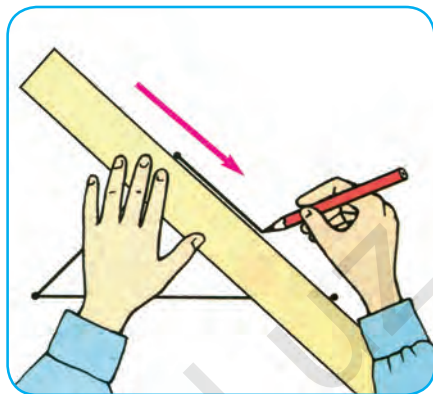
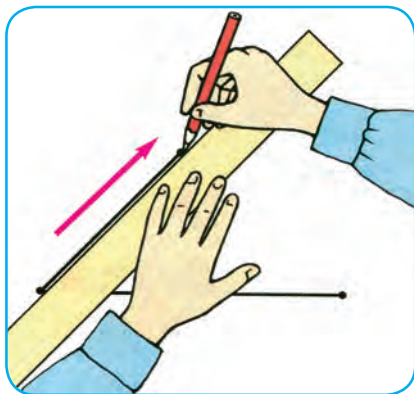
$(50 + 20) + 4$

$(60 - 40) + 5$

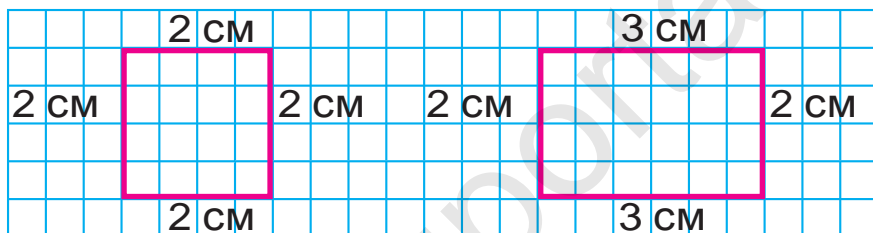
$(90 - 30) + 7$

1. Сызгычтан туура пайдалан:

2. Фигураларды дептерице сыз:

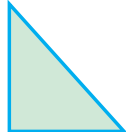
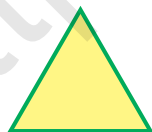
3. Күнөсканада 50 түп гүл көчөтү эгилген болчу. Мындан 20 түп гүл ачылды. Канча түп гүл али ачыла элек?

4.

5. Фигуралардын атын ата:

6. Сандарды разряд кошулуучулары суммасы түрүндө туюнт:

$37 = 30 + 7$

$53 = 50 + \square$

$66 = 60 + \square$

$96 = 90 + \square$

$22 = 20 + \square$

$44 = 40 + \square$

$78 = 70 + \square$

$85 = 80 + \square$

$29 = 20 + \square$

7. Класстагы биринчи партадан доскага чейинки аралыкты кадамдап чене:

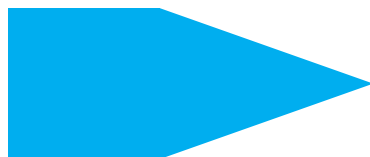
8. Эки коңшулаш кошулуучуну сумма менен алмаштырып, ыңгайлуу усулда эсепте:

$$7 + 3 + 2$$

$$40 + 30 + 9$$

$$30 + 10 + 7$$

9. Фигуралардын жактарын сызгычтын жардамында чене:

10. Эки кесинди сыз. Биринин узундугу 7 см, экинчи кесинди андан 4 см ге узун болсун.

$$11. \quad 70 + (2 + 7)$$

$$(60 - 20) + 7$$

$$20 + (8 - 3)$$

$$50 + (4 + 3)$$

$$(30 + 50) + 8$$

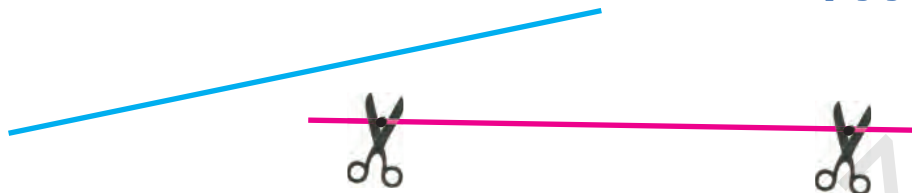
$$30 - (7 + 2)$$

$$40 + (9 - 5)$$

$$(70 - 50) + 4$$

$$80 + (9 - 2)$$

Кесиндинин узундугу. Эки чекит арасындагы аралыкты 1 сантиметр тактыкта ченөө жана салыштыруу

1. Кесиндилерди чене жана салыштыр:

2. Ар бир фигурада канча кесинди бар?

3. Акыл 6 см, ал эми агасы андан 2 см ге узун кесинди сызды. Агасы сызган кесиндинин узундугу канча сантиметр?

4. Жадыбалдын негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле	Жешти	Калды

5. $20 + \square = 29$

$38 - \square = 30$

$50 + \square = 53$

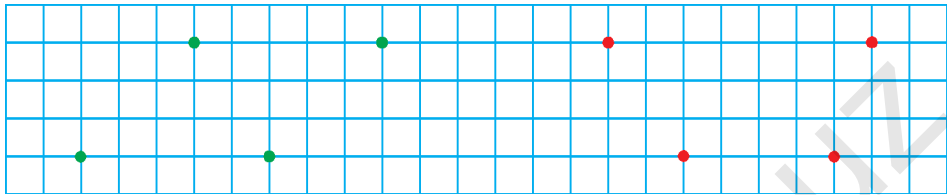
$26 - \square = 20$

$40 + \square = 45$

$67 - \square = 60$

6. Сызгычтын жардамында чекиттерди удаалаштыгына жана түсүнө карай туташтыр. Кандай фигуралар пайда болду? Дептериңе сыз:

7.

$$90 - \bigcirc = 80$$

$$\bigcirc + 20 = 70$$

$$\bigcirc + 10 = 90$$

$$\bigcirc - 30 = 30$$

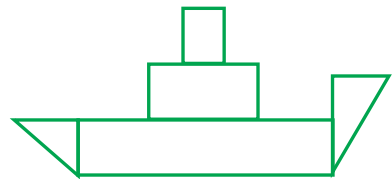
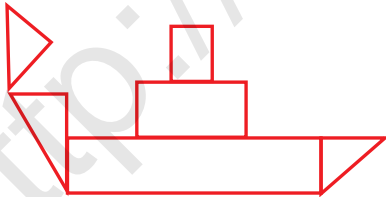
$$80 - \bigcirc = 40$$

$$50 + \bigcirc = 60$$

8. Класстык китепкана үчүн 50 даана китеп алынды. Алардан 30 у жомок, калгандары ыр китептер. Канча ыр китеп сатып алынган?

9. Фигураларды салыштыр:

10. Амал белгилерин теңдиктер туура боло тургандай кылып кой:

$$70 \square 20 = 90$$

$$50 \square 40 = 10$$

$$50 \square 10 = 60$$

$$80 \square 40 = 40$$

$$60 \square 20 = 80$$

$$70 \square 50 = 20$$

$$30 \square 30 = 60$$

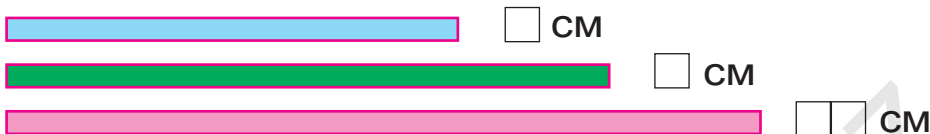
$$90 \square 20 = 70$$

$$20 \square 30 = 50$$

11. Биринчи тасма экинчи тасмадан канча сантиметрге кыска? Үчүнчү тасма экинчи тасмадан канча сантиметрге узун?

12. Мектептин короосуна эгүү үчүн 30 түп роза гүлүнүн көчөтүн алып келишти. Роза гүлүнүн 20 түбү кызыл, калгандары ак. Ак түстүү розанын көчөттөрү канчоо?

13. Чийменин ар биринде канчадан кесинди бар?

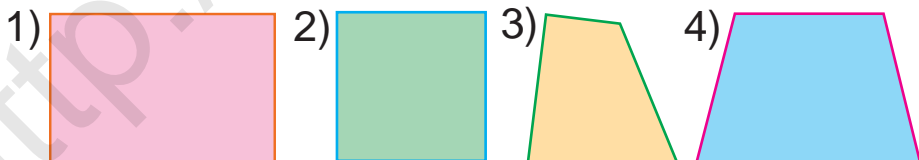
14. $40 \text{ см} + 50 \text{ см}$

$90 \text{ см} - 60 \text{ см}$

$20 \text{ см} - 10 \text{ см}$

$30 \text{ см} + 20 \text{ см}$

15. Фигуралардын жактарын сызгычтын жардамында чене:

16. Биринчи жөөктө 40 даана, экинчи жөөктө болсо 20 даана бадыраң бар. Эки жөөктө канча бадыраң бар?

17. $40 + 40$

$23 - 3$

$80 + 5$

$36 - 6$

$60 - 20$

$70 + 8$

$59 - 9$

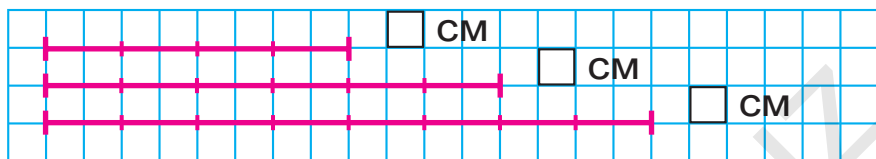
$40 + 7$

Берилген узундукта кесинди сызуу

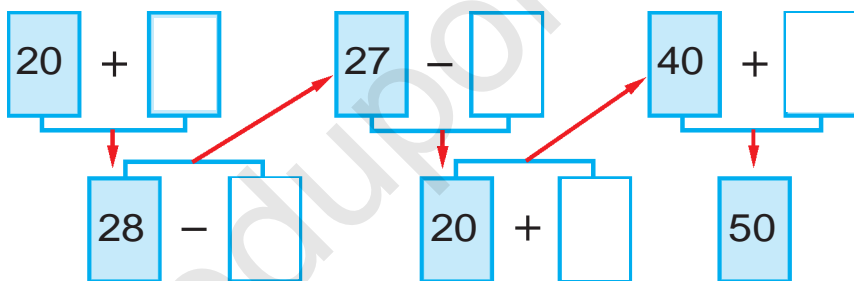
1. Берилген кесиндилерди дептериңе сиз жана узундуктарын аныктап жаз.

2. Автобекетте 12 даана жеңил машина бар болчу. Эртең менен андан 9 у белгиленген багыттар боюнча ишке чыгып кетти. Автобекетте канча машина калды?

3.

4. Жадыбалдын негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле	Сатылды	Калды
12 велосипед	4 велосипед	? велосипед

5. Сынык сызыктарды сызгычта чене жана дептериңе сиз.

6. $20 + 8 \square 28$ | $45 - 5 \square 55$ | $50 + 2 \square 31$
 $37 - 7 \square 50$ | $60 + 9 \square 70$ | $89 - 9 \square 89$

Бурч жана анын түрлөрү

1. Тик бурчтар.

Тик бурчтан чоң жана кичине бурчтар

Тик бурчтан кичине болгон бурчтар бурч деп аталат.

Тик бурчтан чоң болгон бурч кең бурч деп аталат.

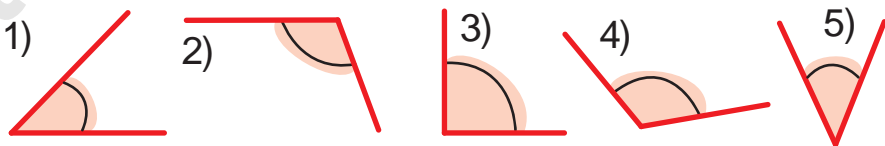
2. Сүрөт жана кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле – 30 куту конфет
 Сатылды – 20 куту конфет
 Калды – ? куту конфет

3. 1) Тик бурчтан кичине болгон бурчтардын тартип санын жаз;

2) Тик бурчтан чоң болгон бурчтардын тартип санын жаз:

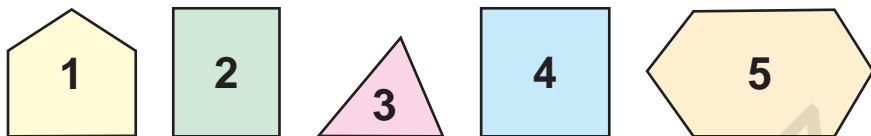
4.	$50 \square 2 = 52$	$35 \square 5 = 30$	$20 \square 4 = 24$
	$67 \square 7 = 60$	$40 \square 8 = 48$	$56 \square 6 = 50$
	$30 \square 6 = 36$	$29 \square 9 = 20$	$40 \square 3 = 43$

Көп бурчтуктар

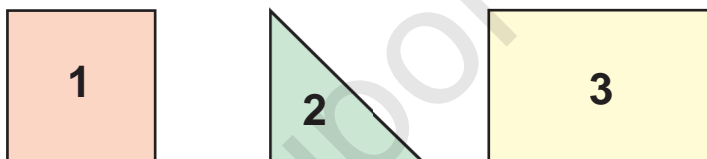

1. Ар кайсы фигуранын атын ата:

Көп бурчтуктардын бурч жана жактары үчөө, төртөө, бешөө жана андан көп болот.

2. Көп бурчтуктардын жактарын сана:

3. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бардыгы – 16 даана

4.

2 ни кош							
10	11	12	14	15	17	18	20

5. $40 + \square = 43$ $89 - \square = 80$ $50 + \square = 56$
 $72 - \square = 70$ $20 + \square = 25$ $56 - \square = 50$

6. Ар бир фигуранин атын ата. Бардык фигураларды бир сөз менен эмне деп айтуу мүмкүн?

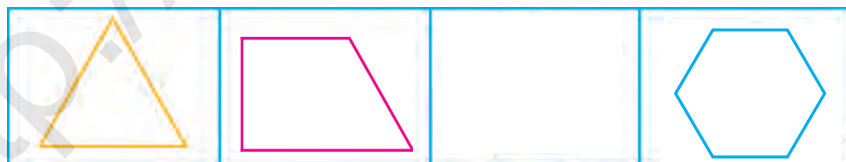
7. Жадыбалдан жообу бирдей болгон мисалдарды тап:

$60+9$	$54-4$	$60+20$	$47-7$
$95-5$	$68+1$	$45-10$	$30+5$
$20+20$	$82-2$	$70+20$	$58-8$

8. Китепканада 18даана «Акылман» журналы бар эле. Китепканачы бир канча журналдарды окуучуларга окуу үчүн тараткандан кийин 8даана журнал калды. Китепканачы канча журнал тараткан?

9. Кандай көп бурчтук түшүп калган?

10. $20 + \square = 28$ | $44 - \square = 40$ | $50 + \square = 59$
 $95 - \square = 90$ | $50 + \square = 55$ | $76 - \square = 70$

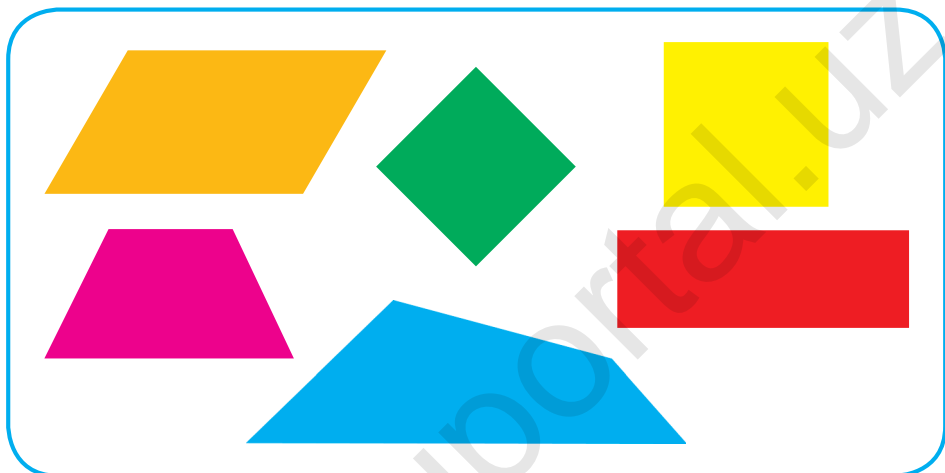
11. Эки коңшу кошулуучуну сумма менен алмаштырып, ыңгайлуу усулда эсепте:

$7+3+2$ $40+30+9$ $30+10+7$

Төрт бурчтук жана анын түрлөрү

1. Ар бир фигуранын атын айт. Аларды бир сөз менен эмне деп айтуу мүмкүн?

2. Сандардын суммасын эсепте:
30 менен 9, 60 менен 5, 80 менен 2,
68 менен 1.

3. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

$$\begin{array}{l}
 23 + 7 = \boxed{} \quad 30 + 20 = \boxed{} \quad 50 + 4 = \boxed{} \\
 27 - 4 = \boxed{} \quad 20 + 7 = \boxed{} \quad 54 - 30 = \boxed{} \\
 24 + 3 = \boxed{}
 \end{array}$$

4. Балдар аянтын курууда 16 кыш кыноочу, андан 7 ге аз шыбакчы иштеди. Курулушта канча шыбакчы иштеген?

5. $60 + 8$	$87 - 7$	$40 + 2$	$59 - 9$
$75 - 5$	$30 + 5$	$47 - 7$	$70 + 3$

Маселе чечүүнү үйрөнөбүз.

Маселенин шарты жана суроолору

1. Исламда 4 кекилик бар. Ал эми Эрланда андан 3 кө көп кекилик бар. Эрланда канча кекилик бар?

Исламда – 4 даана кекилик ←
 Эрланда – ?, 3 кө көп кекилик →

2. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

$40 + 10 = 50$ | $70 + 20 = \square\square$ | $50 + 30 = \square\square$

$10 + 40 = 50$ | $20 + 70 = \square\square$ | $30 + 50 = \square\square$

$50 - 40 = 10$ | $90 - 70 = \square\square$ | $80 - 50 = \square\square$

$50 - 10 = 40$ | $90 - 20 = \square\square$ | $80 - 30 = \square\square$

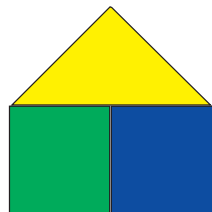
3. Кыска жазуу боюнча маселе түз жана аны чыгар:

1-тарелкада – 11 даана
 кара өрүк ←

2-тарелкада – ?, 6 га аз →

4. Кандай фигураларды көрүп жатасың? Аттарын айтып бер:

5. Бир мамычага сандардын суммасын, экинчи мамычага сандардын айырмасын жаз жана аны чыгар:

$57 - 40$

$39 + 10$

$75 - 30$

$60 + 30$

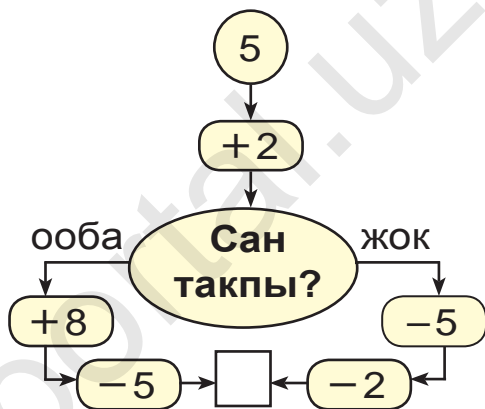
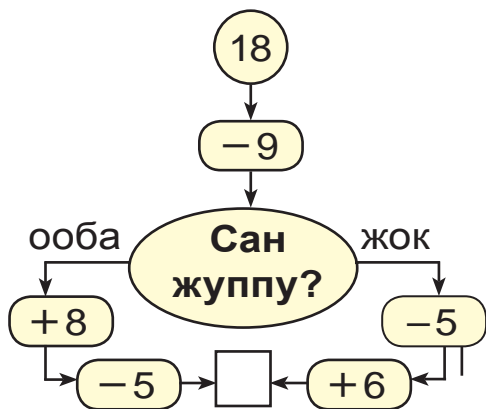
$48 - 20$

$64 - 20$

6. Биринчи класста 30 окуучу, ал эми экинчи класста андан 2 ге көп окуучу бар. Экинчи класста канча окуучу бар?

? 7. Жообу 10 чыгышы үчүн кайсы жактан жүрүү керек?

▲ 8. Кутудагы жумурткаларды сана. Таңкы тамак үчүн 4 даана жумуртка алынды. Кутуда канча жумуртка калды?

? 9.

$80 + \bigcirc = 82$	$39 - \bigcirc = 30$
$\bigcirc - 5 = 70$	$\bigcirc + 0 = 29$
$60 + \bigcirc = 69$	$\bigcirc - 7 = 90$

🏠 10. Мектеп ашканасында 20 даана стол бар эле. Ага дагы 9 даана стол коюлду. Столдор канчоо болду?

Жөнөкөй жана татаал маселелер

1. Маселе түз жана аны чыгар:

2. $40 + 5 \square 57$
 $98 - 8 \square 75$

$69 - 9 \square 48$
 $50 + 6 \square 72$

$80 + 1 \square 81$
 $32 - 2 \square 30$

3. Алмазда

бар.

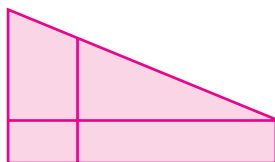
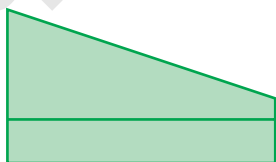
Замирбектин көгүчкөндөрү андан 4 кө аз. Замирбекте канча көгүчкөн бар?

Алмазда - 7 даана

Замирбекте - ?, 4 кө аз $\square - 4 = \square$

4. Фигураларды салыштыр:

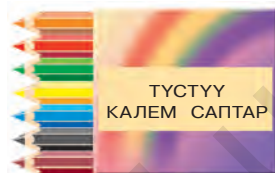
5. Балыкчы дарыядан 15 даана сазан жана жаян балык тутту. Сазандар 8 даана болсо, жаян балык канчоо болот?

Эки амалдуу маселелер

1. Биринчи кутуда 5 даана калем бар. Экинчи кутуда биринчидегиден 2 ге көп калем бар. Эки кутуда биригип канча калем бар?

1-кутуда 5 даана калем ←
2-кутуда ?, 2 ге көп калем — } ?

Чыгаруу:

1) $5 + 2 = 7$. Экинчи кутудагы калем.

2) $5 + 7 = 12$. Эки кутудагы калемдер.

дер.

2. Бул сандардын катарына кайсы сандар жетишпейт?

3. Сүрөт жана кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

1-чакада – 19 кг ←
2-чакада – ?, 9 кг га аз — } ?

19 кг ? 9 кг
га аз
? кг

4. Биринчи автобуста 22 жолоочу бар. Ал эми экинчисинде андан 10 го аз жолоочу отурат. Эки автобуста жалпы канча жолоочу бар?

5. $30 + \square = 38$ | $56 - \square = 50$ | $70 + \square = 78$
 $29 - \square = 20$ | $70 + \square = 72$ | $27 - \square = 20$

6. Сандардын катарын улант:

1) 15, 20, 25, ..., ..., ..., 45, ..., ..., 60;

2) 10, 20, ..., ..., ..., ..., 70, ..., ..., 100.

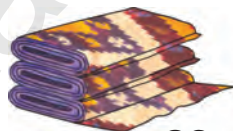

7. Жадыбалдан жобу бирдей болгон мисалдарды тап:

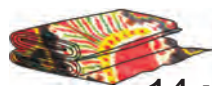
$69 - 2$	$57 + 3$	$78 - 6$	$49 + 1$
$70 + 2$	$52 - 2$	$60 + 7$	$80 - 20$
$46 - 16$	$58 + 20$	$58 - 28$	$48 + 30$

8. Бир оромдо 26 м, экинчи оромдо 14 м атлас бар. Эки оромдо канча метр атлас бар?

26 м

14 м

9.

$$\textcircled{40} + \textcircled{\quad} = \textcircled{47}$$

$$\textcircled{72} - \textcircled{\quad} = \textcircled{70}$$

$$\textcircled{\quad} - \textcircled{5} = \textcircled{60}$$

$$\textcircled{\quad} + \textcircled{9} = \textcircled{29}$$

$$\textcircled{\quad} + \textcircled{6} = \textcircled{56}$$

$$\textcircled{58} - \textcircled{\quad} = \textcircled{50}$$

10. Эс алуу күнү Кабыл атасы менен балык уулаганы барды. Атасы 17 даана, Кабыл болсо андан 7ге аз балык кармады. Кабыл канча балык кармаган? (Маселеге, ал эки амал менен чыгарыла тургандай кылып суроо бер.)

11. $40 + 7$ | $55 - 5$ | $60 + 20$ | $30 - 10$

$29 - 9$ | $40 + 3$ | $80 - 30$ | $70 - 40$

Кошуу жана кемитүү амалдарынын маанисине тиешелүү тексттүү маселелер

1. Тамак-аш дүкөнүнө 30 куту набат жана кант келтирилди. Набаттуу кутулар 20 даана болсо, канча куту кант келтирилген?

2. Маселе түз жана аны чыгар:

1) Тоок – 8 даана) ?
Короз – 2 даана) даана

2) Тоок – 8 даана) 10
Короз – ? даана) даана

3) Короз – 2 даана) 10
Тоок – ? даана) даана

3. Дилшат биринчи күнү 10 бет, экинчи күнү 8 бет китеп окуду. Дилшат ушул эки күндө канча бет китеп окуган?

4. Маселе түз жана аны чыгар:

24 кг

жана

22 кг

Иштетилди – 20 кг

Калды – ? кг

5. $(30 + 20) + 8$

$(50 + 20) + 4$

$(60 - 40) + 5$

$(90 - 30) + 7$

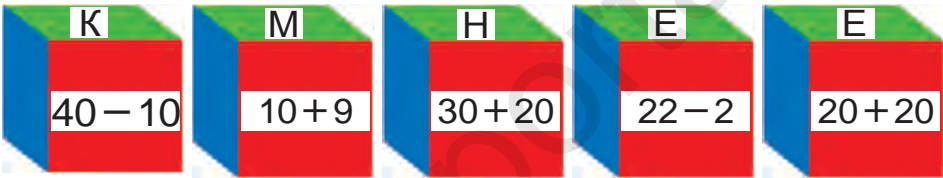
«...ни кошуу», «...ни кемитүү» түшүнүктөрүнө таандык маселелер

1. Табият музейине 1-класстан 27 окуучу, ал эми 2-класстан болсо 2 ге көп окуучу барды. Табият музейине 2-класстан канча окуучу барган?

2. Мисалдардын жообун өсүп баруу тартибинде жайгаштыр. Кандай сөз пайда болду?

3. Биринчи оромдо 25, ал эми экинчисинде 20 дептер бар. Экинчи оромдо биринчисине караганда канчага аз дептер бар? Биринчи оромдо экинчи оромго караганда канчага көп дептер бар?

4. Көп бурчтуктардын жактарын сызгычтын жардамында чене:

5.	$30 + 24$	$80 + 12$	$60 + 32$	$53 + 10$
	$80 + 17$	$70 + 17$	$60 + 24$	$40 + 16$
	$20 + 15$	$30 + 13$	$70 + 30$	$60 + 15$

Массанын чен бирдиги: килограмм

1.

Сүрөттө берилген тараза таштарынын массасы канча килограмдыгын айт.

2.

Сүрөткө карап туз жана ундун массасы канча килограммдыгын айт.

3. Ашкабак 8 кг, дарбыз андан 2 кг га жеңил. Дарбыздын массасы канча кг?

Ашкабак – 8 кг

Дарбыз – ?, 2 кг га жеңил

8	–	2	=	
---	---	---	---	--

?

4. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

$21 + 9 = \square$	$30 - 10 = \square$	$20 + 9 = \square$
$25 - 4 = \square$	$20 + 5 = \square$	$29 + 1 = \square$
		$30 - 5 = \square$

5. Сүрөт боюнча маселе түз жана аны чыгар:

Коон – 8 кг

Дарбыз – ?, 2 кг га оор

6. Жадыбал боюнча маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле	Иштетилди	Калды
23 кг пияз	3 кг	? кг

7. Алмалуу ящиктин массасы 10 кг, алмуруттуу ящикти андан 3 кг га жеңил. Алмуруттуу ящиктин массасы канча кг?

10 кг

?

3 кг га жеңил

8. Жадыбалдан жообу бирдей болгон мисалдарды тап:

$40 + 7$	$50 + 30$	$95 - 5$	$38 - 8$
$83 - 3$	$20 + 27$	$36 - 6$	$40 + 10$
$60 + 9$	$79 - 10$	$60 + 30$	$54 - 4$

9. Биринчи капаста 10, экинчисинде биринчи капастагыдан 3 кө аз тоту куш бар. Экинчи капаста канча тоту куш бар?

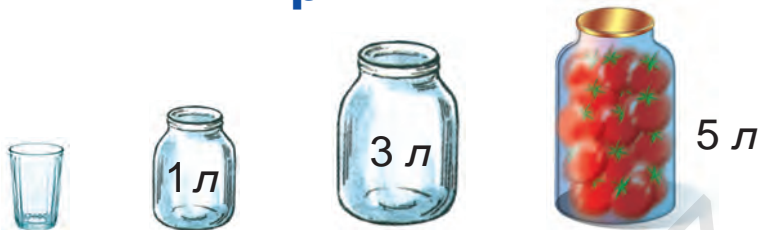
1-капаста – 10 даана тоту куш ←

2-капаста – ?, 3 кө аз _____

10. $70 + 30$ $27 - 20$ $30 + 30$
 $86 - 60$ $49 + 10$ $57 - 20$

Көлөмдүн чен бирдиги: литр

1. Бир, үч, беш литрлүү банкага канча стакан суу сыя тургандыгын өлчөп көр.

2. Чакага 10 л суу батат. Эгерде чакада 6 л (4 л, 7 л) суу болсо, ага дагы канча суу куйса болот?

3.	$10 + 3 \square 9$	$19 - 9 \square 10$	$36 + 2 \square 40$
	$18 - 8 \square 5$	$15 + 4 \square 19$	$19 - 9 \square 20$

4. Сүрөттөрдүн негизинде маселелер түз жана аларды чыгар:

6 кг

3 кг

? кг

6	3	=	
---	---	---	--

10 л

? л

17 л

1	7	1	0	=	
---	---	---	---	---	--

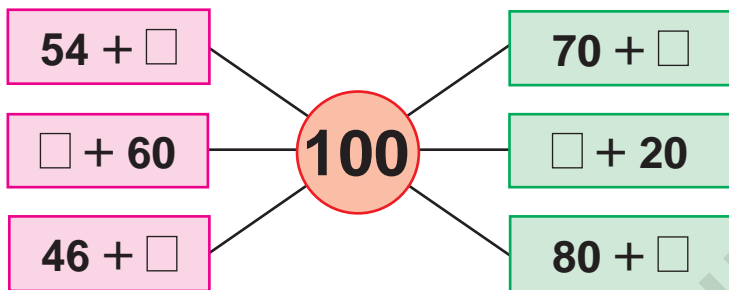
5. Бир бидондо 10 л, экинчисинде андан 3 л ге аз пахта майы бар. Экинчи бидондо канча литр май бар?

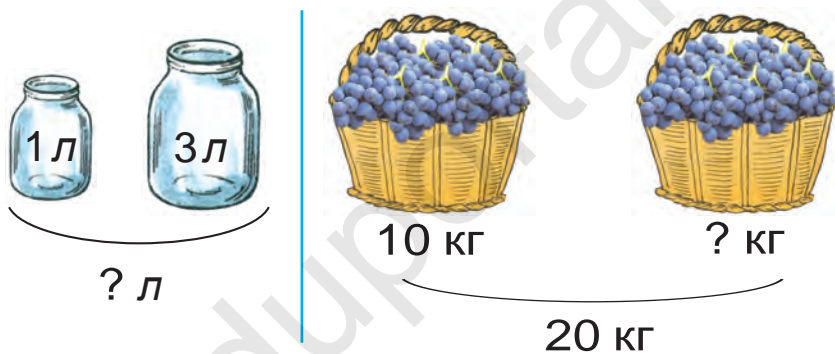
6.	$20 + 2$	$35 + 3$	$19 + 1$	$24 - 4$
	$17 - 7$	$16 - 6$	$10 + 6$	$23 + 5$

7. Түшүндүрүп чыгар:

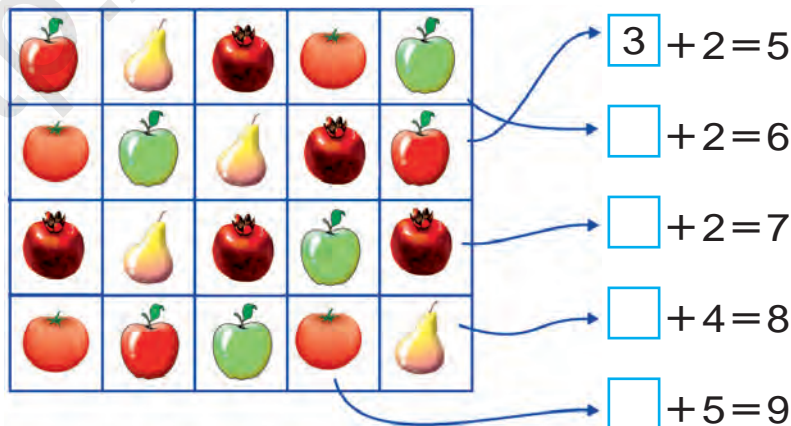
8. Маселелер түз жана аларды чыгар:

9. Бир бидондо 10 л, экинчисинде андан 4 л ге көп сүт бар. Экинчи бидондо канча литр сүт бар?

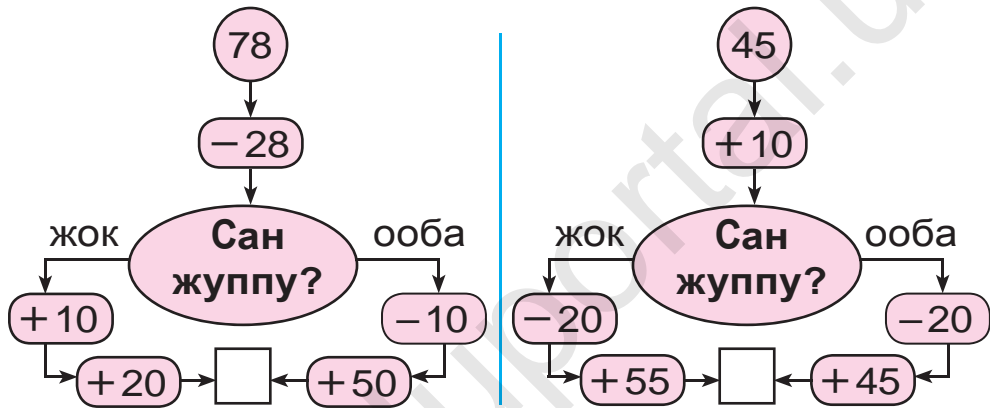
10.

Өтүлгөндөрдү кайталоо

 1. Мектеп ашканасына 30 даана чоң жана 14 кичине чайнек алып келишти. Ашканага жалпысынан канча чайнек алып келинген?

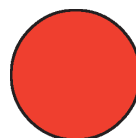
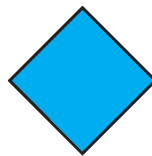
 2. Жообу 90 чыгышы үчүн кайсы жактан жүрүү керек?

 3. Бочкада 10 чакса суу бар эле. Гүлдөрдү сугаруу үчүн 7 чакса суу алынды. Бочкада канча чакса суу калды?

 4. Фигуралардын кайсы биринде бурч жок?

 5. Амал белгилерин теңдик туура боло тургандай кылып кой:

$90 \square 4 = 94$

$57 \square 7 = 50$

$60 \square 2 = 62$

$40 \square 9 = 49$

$86 \square 6 = 80$

$73 \square 3 = 70$

Геометриялык фигуралар. Логикалык түшүнүктөр

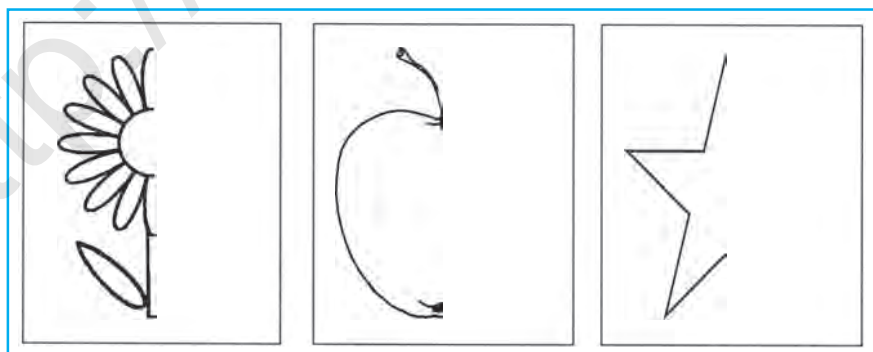
Нерсенин күзгүдөгү чагылышы

1. Сүрөттөлгөн нерселердин чагылышын түшүндүр:

2. Жүгүрүү мелдешине 46, узундукка секирүү боюнча болсо 20 окуучу катышты. Спорттук мелдешке бардыгы болуп канча окуучу катышты?

3. Берилген сүрөттөрдүн чагылышын улантып дептериңе сыз жана боё.

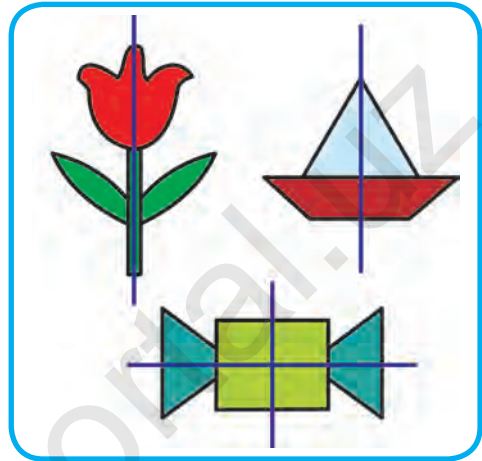
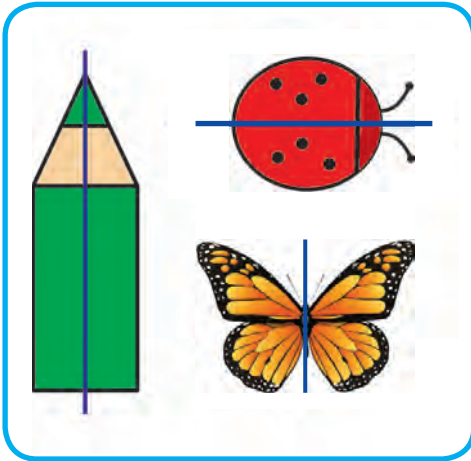

4. $28 - 10$ | $50 + 17$ | $36 - 20$ | $60 + 13$
 $40 + 14$ | $68 - 60$ | $20 + 19$ | $57 - 20$

Симметрия

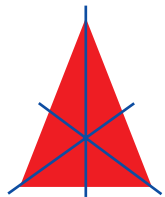
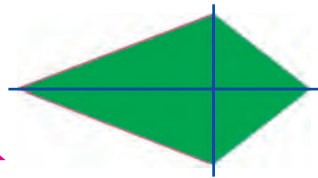
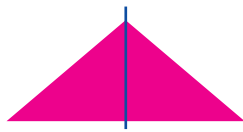
1. Берилген сүрөттөрдөн симметрия огу таап көрсөт:

2. Анвар 12 барактуу дептердин 7 барагын толтурду. Дептердин толтурулбаган канча барагы калды?

3. Ар бир фигуранын бөлүктөрү кандай пайда болот, алардагы симметрия огу таап көрсөт.

4. Төмөнкү сандардын ар биринде канча ондук жана канча бирдик бар?

39, 61, 42, 57, 63, 55, 46, 25, 38, 70

5.	$20 + \square = 27$		$65 - \square = 60$		$40 + \square = 48$
	$17 - \square = 10$		$50 + \square = 56$		$72 - \square = 70$

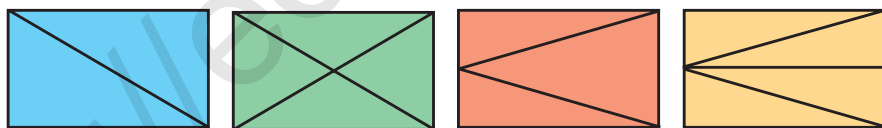
Симметриялуу фигуралар. Чекиттер, кесиндилер, көп бурчтуктардын симметриялуулугу

1. Төрт бурчтукту канча бөлүккө ажыратуу мүмкүн?

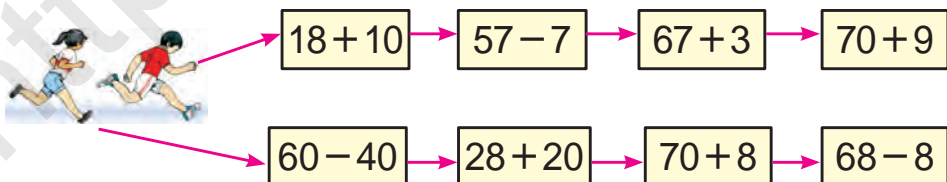

2. Биринчи себетте 48, экинчисинде андан 8ге аз апельсин бар. Эки себетте жалпысынан канча апельсин бар?

3. Сүрөттө берилген бардык фигуралардын атын ата жана аларды бир сөз менен эмне деп аташ мүмкүн? Ар бир фигура канча бөлүктөн турат?

4. Ким марага бат жетет?

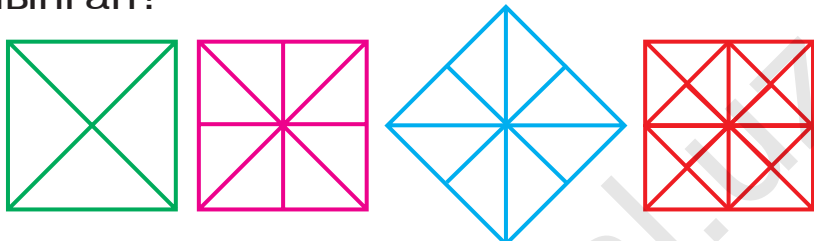

- 5.
	$40 + 17$	$80 - 30$	$30 + 30$
	$60 - 20$	$50 + 10$	$70 - 40$
	$50 + 19$	$90 - 60$	$50 + 50$

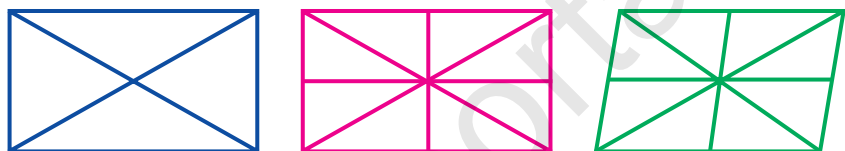
Бир же бир канча симметрия огуна ээ фигураларга мисалдар

1. Квадраттын бөлүктөрү кандай пайда кылынган?

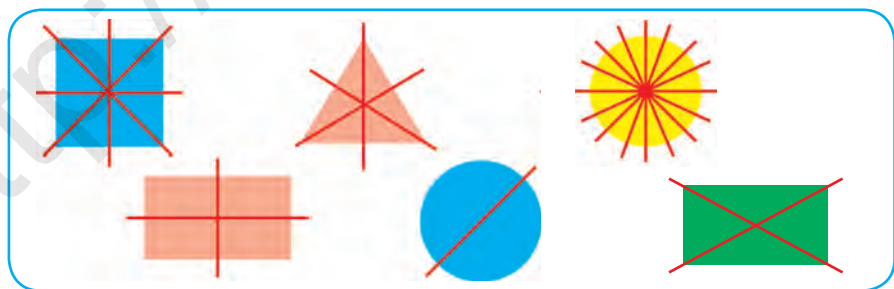

2. Ар бир бөлүк кандай пайда болду?

3. Иш башталганда трактордун багында 37 л күйүүчү май бар эле, иштин аягына келип 7 л күйүүчү май калды. Канча литр күйүүчү май иштетилген?

4. Ар бир бөлүк кандай пайда болгонун түшүндүр:

5. Бир сапка жуп сандарды, экинчи сапка так сандарды өсүп баруу тартибинде жаз:

20, 31, 27, 34, 45, 16, 57, 68, 86, 75.

Нерсенин формасы

1. Сүрөттө берилген нерселердин формасын айт:

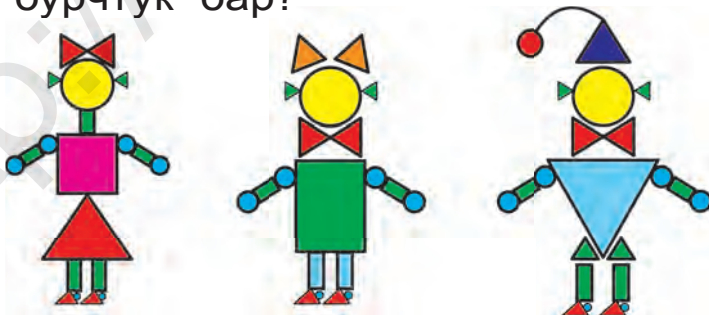
2. Мектеп ашканасына 14 кг ун алып келишти. 4 кг ундан самса, 6 кг ундан май токоч бышырылды. Ашканада канча килограмм ун калды?

3. $96 = 90 + 6$ | $44 = 40 + \square$ | $22 = 20 + \square$
 $66 = 60 + \square$ | $48 = 40 + \square$ | $88 = 80 + \square$

4. Ар бир сүрөттө канча үч бурчтук, канча төрт бурчтук бар?

5. Теңдик туура боло тургандай кылып санды кой:

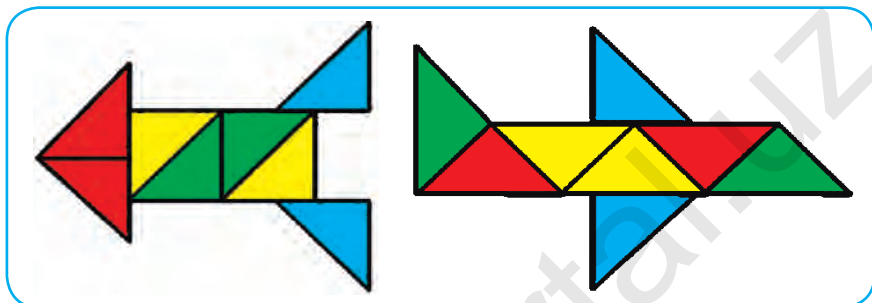
$20 + \square = 27$ | $48 - \square = 40$ | $80 + \square = 86$
 $36 - \square = 30$ | $50 + \square = 57$ | $72 - \square = 70$

Түшүнүктөр: бирдей формада, түрдүү формада

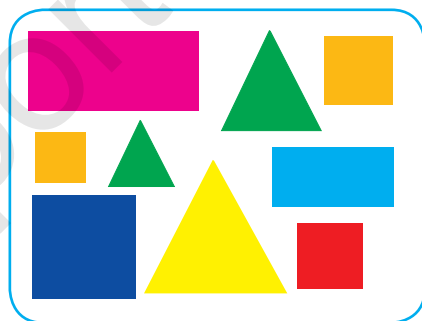

1. Берилген фигуралардын аттарын ата. Алар кандай фигуралардан пайда болгон?

1)

2)

2. Мисалдарды ыңгайлуу усулда эсепте:

$$58 + 1 = (50 + 8) + 1 = 50 + (8 + 1) = 59$$

$$46 + 1$$

$$52 + 7$$

$$55 + 4$$

$$56 + 3$$

$$37 + 1$$

$$48 + 1$$

$$24 + 5$$

$$63 + 6$$

3. Салим менен Карим 90 даана стол жасашы керек болчу. Салим бир аптада 28, ал эми Карим 21 стол жасаган болсо, алар дагы канча стол жасоолору керек?

4. $(20 + 20) + 7$

$$(60 - 20) + 5$$

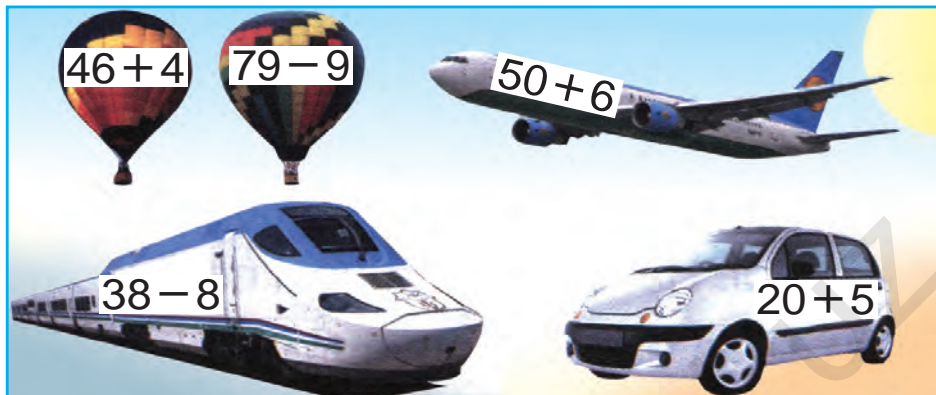
$$(70 - 30) + 6$$

$$(50 + 30) + 9$$

1. Мисалдардын жообун тап:

2. 1) 29, 39, 49, 59, 69, 79, 89, 99 сандарынан бир сан кийин келе турган коңшулаш сандарды айт;

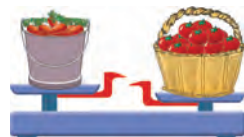
2) 90, 80, 70, 60, 50, 40, 30, 20, 10 сандарынан бир сан мурда келе турган коңшулаш сандарды айт;

3) 91, 92, ..., ..., сандарын 100 гө чейин толтуруп сана.

3. Сүрөт жана кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Чакада – 14 кг
 Себетте – ? кг, 6 кг га оор

4. Түшүрүп калтырылган сандарды айт:

10 20 50 70 90

5. $70 - 30$ | $50 + 40$ | $60 - 30$ | $70 + 20$
 $40 + 40$ | $90 - 40$ | $30 + 20$ | $70 - 10$

1. Себетчелердин түсүнө карап алмаларды жайгаштыр:

2. Дүкөндө 45 даана муздаткыч бар эле. Түшкө чейин 10 даана, түштөн кийин 5 даана муздаткыч сатылды. Дүкөндө сатыла турган дагы канча муздаткыч калды?

$30 + 8$

$76 - 6$

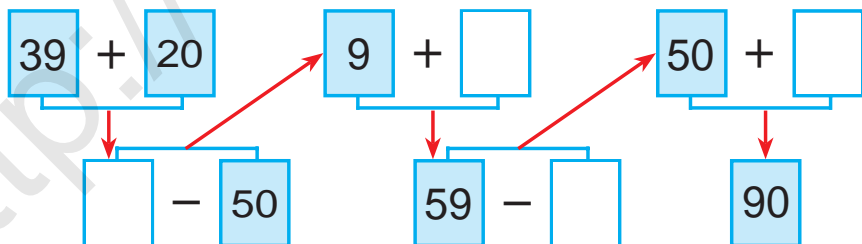
$20 + 7$

$38 - 8$

$40 + 9$

$45 - 5$

4. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

5. 80, 60, 40, 50, 20 сандарынын ар биринде канча ондук бар?

$40 + 4 \square 18$

$22 - 2 \square 30$

$11 + 9 \square 12$

$33 - 3 \square 14$

$80 + 5 \square 90$

$44 - 4 \square 40$

$70 + 5 \square 75$

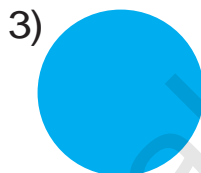
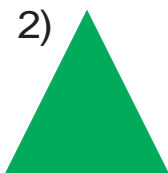
$36 - 6 \square 25$

$40 + 8 \square 54$

Жөнөкөй жалпак жана көлөмдүү фигуралар

1. Төмөнкү сүрөттө квадрат, үч бурчтук, тегерек, беш бурчтук берилген. Алар **жалпак** фигураларга мисал болот. Фигуралардын атын ата.

2. 1) Квадраттын канча жагы жана канча бурчу бар? Беш бурчтуктачы?

2) Үч бурчтуктун канча чокусу жана канча бурчу бар?

3. Сүрөт жана кыска жазуунун негизинде маселе түз жана аны чыгар:

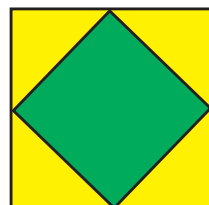
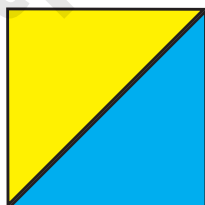
Бар эле – 20 кг курма

Сатылды – 10 кг курма

Калды – ? кг курма

4. Фигураларды дептериңе сыз жана аларды боё:

5. $50 + (6 + 3)$

$42 - (9 - 7)$

$20 + (9 - 5)$

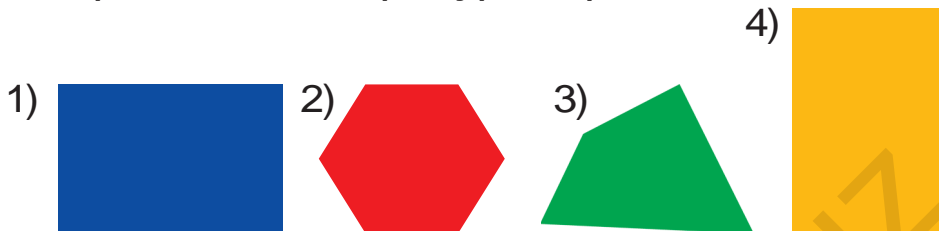
$60 - (8 + 2)$

$30 + (6 + 4)$

$85 - (3 + 2)$

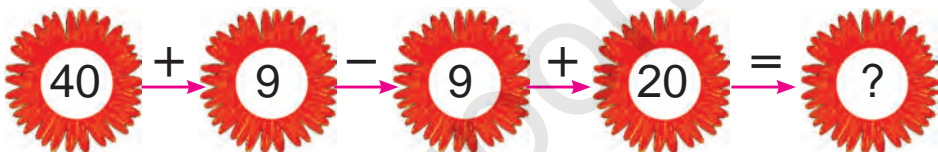
6. Төмөнкү сүрөттө тик бурчтук, алты бурчтук жана төрт бурчтук берилген. Алар **жалпак** фигуралар.

7. Алты бурчтуктун канча чокусу жана канча жагы бар? Тик бурчтуктачы?

8. Ойло, изде, тап!

9. Мээрим атасы менен дыйкан базардан 18 кг пияз, андан 9 кг га аз картошка сатып алышты. Алар канча килограмм картошка сатып алышкан?

10. Кагазды бүктөө жолу менен кандай фигураларды жасоого болот?

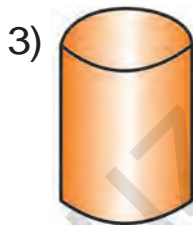
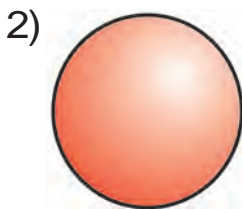
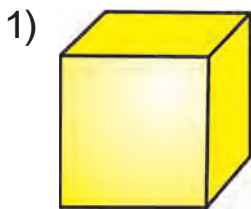

11. $48 + 30$	$57 - 20$	$63 + 20$
$37 - 20$	$57 + 20$	$68 - 40$
$25 + 10$	$75 - 30$	$56 + 14$

1. Куб, шар, цилиндр **көлөмдүү** фигураларга мисал болот. Ар бир цифрага туура келген фигуралардын атын ата:

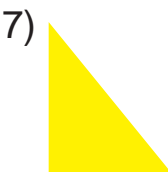
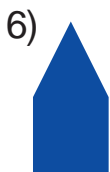
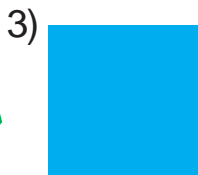
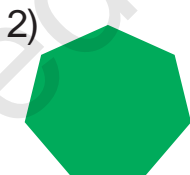

2.

$20 + \bigcirc = 28$	$72 - \bigcirc = 70$
$\bigcirc - 5 = 30$	$\bigcirc + 4 = 34$
$50 + \bigcirc = 56$	$92 - \bigcirc = 90$

3. Бул фигуралар кандай аталат? Алардын арасынан тик бурчтуктарды тап.

4. Бош чакмактарга теңдик туура боло тургандай кылып сандарды кой:

$50 + \square = 58$

$86 - \square = 80$

$90 + \square = 92$

$73 - \square = 70$

$20 + \square = 25$

$42 - \square = 40$

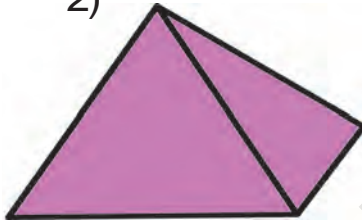

5. Конус, пирамида, параллелепипед булар **көлөмдүү** фигуралар. Ар бир цифрага туура келген фигуралардын атын ата:

1)

2)

3)

6. Мектептеги музыка ийримине 29 окуучу, кештечилик ийримине болсо 21 окуучу катышып жатат. Эки ийримге жалпы канча окуучу катышып жатат?

7. $22 + 22 = \square \square$ | $66 - 33 = \square \square$ | $24 + 24 = \square \square$
 $44 - 22 = \square \square$ | $33 + 33 = \square \square$ | $48 - 24 = \square \square$

8. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

20 кг

? кг

40 кг

9. Сандарды разряд кошулуучуларынын суммасы түрүндө туюнт:

$73 = 70 + 3$

$35 = 30 + \square$

$55 = 50 + \square$

$69 = 60 + \square$

$44 = 40 + \square$

$88 = 80 + \square$

$82 = 80 + \square$

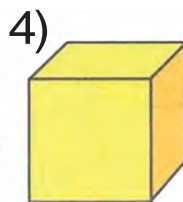
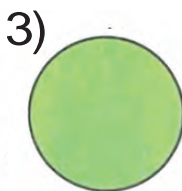
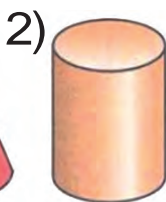
$58 = 50 + \square$

$92 = 90 + \square$

10. Төмөнкү фигуралардын арасынан:
1) жалпак фигуралардын; 2) көлөмдүү фигуралардын тартип сандарын айт:

11. Бир мамычага сандардын суммасын, экинчисине сандардын айырмасын жаз жана аны чыгар:

$$40 + 20$$

$$70 - 30$$

$$30 + 20$$

$$50 - 20$$

$$20 + 10$$

$$90 - 40$$

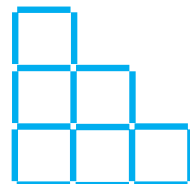
12. Күнөсканада 70 түп кызыл жана ак роза гүл көчөтү эгилген эле. Кызыл розалар 20 түп болсо, ак розалар канча?

13. 96, 38, 67, 85, 24 сандарынын ар биринде канча ондук жана канча бирдик бар?

14. Эсеп таякчасынан алты квадрат тепкич түрүндө жайгаштырылган. Ушул таякчалардан экөөн алып сал, натыйжада төрт квадрат калсын.

15. $20 + (65 - 5)$

$(70 - 30) + 9$

$30 + (42 - 2)$

$(40 + 40) + 2$

$80 + (22 - 2)$

$(50 - 50) + 8$

Узундуктун бирдиктери: дециметр, метр. Алардын өз ара катыштары

$$100 \text{ см} = 1 \text{ м}$$

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

Бул тасманын узундугу 10 см же 1 дм ге тең.

1. Столдун бийиктиги 8 дм, стулдун бийиктиги болсо 5 дм. Стол стулдан канча дециметрге бийик?

2. $40 \text{ см} - 20 \text{ см}$
 $10 \text{ дм} + 30 \text{ дм}$

$50 \text{ см} + 10 \text{ см}$
 $60 \text{ м} - 20 \text{ м}$

3. Көчөнүн кеңдиги 8 м. Андагы тротуар жана арыктын кеңдиги 4 м болсо, машина жүрүүчү жолдун кеңдиги канча метр?

4. $19 - 9 + 4 - 10 + 5 = 9$

5. Баштап бир орундуу, кийин эки орундуу сандарды тартип менен жаз:
16, 81, 8, 46, 9, 64, 5, 63, 28, 4, 17, 3, 7, 18.

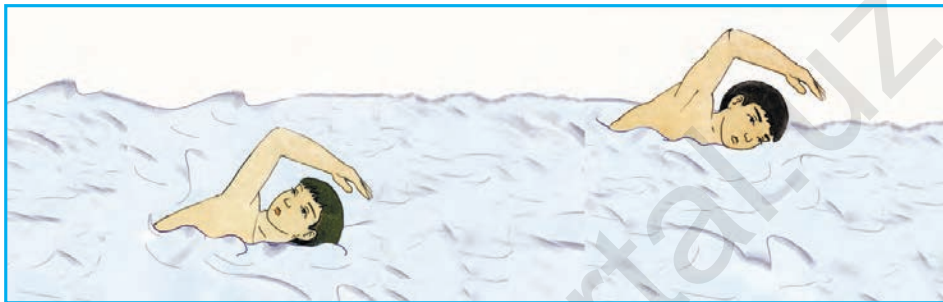

6. $10 + 9$ | $80 + 7$ | $22 - 2$ | $44 - 4$
 $20 + 7$ | $80 + 9$ | $18 - 8$ | $28 - 8$

7. Руслан менен Ахмад дарыяда киришип жатышат. Жээкке чыгуу үчүн Руслан 17 м, Ахмад болсо досуна караганда 7 м ге аз сүзүшү керек. Ахмад жээкке чыгуу үчүн канча метр сүзүшү керек?

8. $40 \text{ см} + 10 \text{ см}$

$80 \text{ дм} - 60 \text{ дм}$

$70 \text{ см} - 20 \text{ см}$

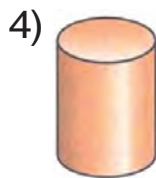
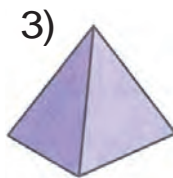
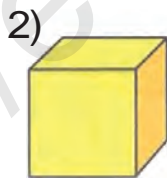
$30 \text{ см} + 10 \text{ см}$

$50 \text{ дм} + 10 \text{ дм}$

$40 \text{ дм} - 20 \text{ дм}$

9. Кандай фигураларды көрүп турасың? Аттарын ата:

10. Биринчи кесиндинин узундугу 14 см, экинчи кесиндинин узундугу болсо андан 4 см ге кыска. Экинчи кесиндинин узундугун тап.

11. $50 \text{ см} + 30 \text{ см}$

$70 \text{ дм} - 20 \text{ дм}$

$90 \text{ дм} - 40 \text{ дм}$

$30 \text{ см} + 20 \text{ см}$

$40 \text{ дм} + 20 \text{ дм}$

$60 \text{ см} - 20 \text{ см}$

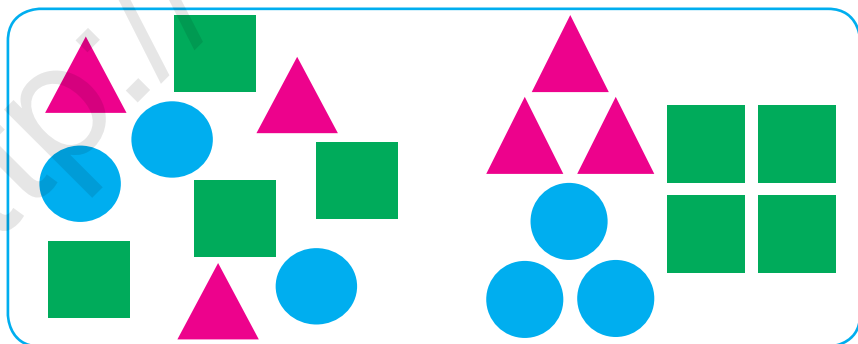

Нерселердин тобун касиеттерине карай бир канча топторго ажыратуу

- 1. Сүрөттүн негизинде берилген гүлдөр тобу жөнүндө эмнелерди билип алдың?

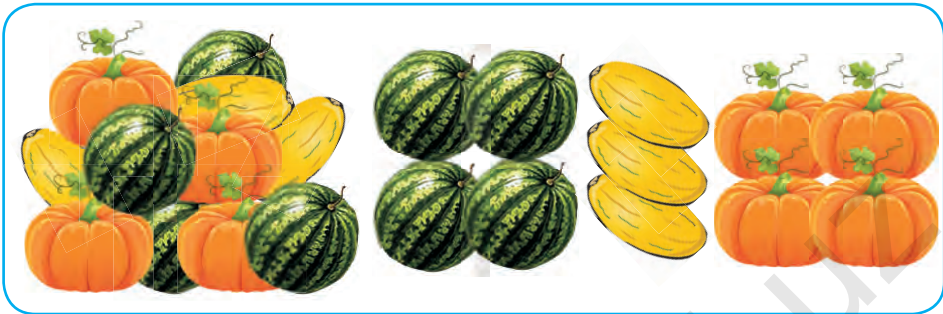
- 2. Метронун биринчи вагонунда 48, экинчисинде андан 17 ге аз жүргүнчү бар. Эки вагондо канча жүргүнчү бар?
3. Топтогу геометриялык фигураларды түрлөрүнө карай топторго ажырат:

- 4. $30 + 13$ $65 - 60$ $50 + 25$
 $42 - 40$ $44 + 30$ $32 - 30$
 $43 + 10$ $57 - 50$ $28 + 20$

5. Талаа-жер эгиндерин түрлөрүнө карай бир нече топторго ажырат:

6. Мектеп спорт ийрими үчүн 39 даана футбол жана баскетбол тобу келтирилди. Алардан 19 у футбол тобу болсо, канча баскетбол тобун алып келишкен?

7. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

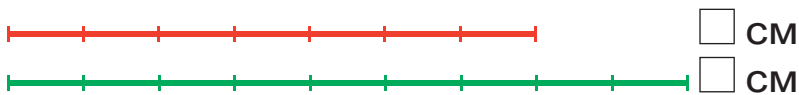
$25 + 10$	$37 - 10$	$50 + 28$	$38 - 18$
$26 - 10$	$40 + 19$	$70 - 50$	$65 + 20$

8. Түстөргө карап, топторго бөлүнгөн түрдө мисалдарды чыгар:

$38 - 18$	$30 + 9$	$26 - 16$	$60 + 4$
$70 + 6$	$28 - 18$	$60 + 5$	$48 - 28$
$47 - 27$	$50 + 7$	$58 - 28$	$40 + 3$

9. Кесиндилерди салыштыр. 1-кесинди 2-кесиндиден канчага кыска?

10. $(56 - 6) + 10$ $(90 - 20) + 6$
 $(24 - 4) + 20$ $(50 + 30) + 4$

11. Мөмө-жемиштерди түрлөрүнө карай бир нече топторго ажырат:

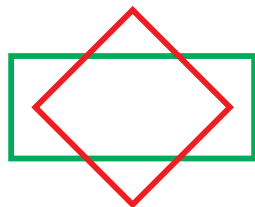
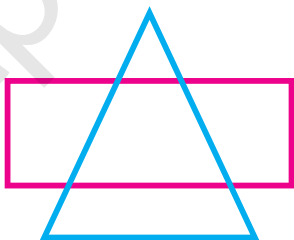

12. Балдар лагеринде 58 уул бала, андан 28 ге аз кыз бала эс алды. Лагерде бардыгы болуп канча окуучу эс алган?

13. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

14. Чиймеде кандай фигураларды көрүп турасың. Аларды өз-өзүнчө дептериңе сыз жана аттарын ата.

15. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

$20 + 7$

$84 - 4$

$60 + 7$

$93 - 3$

$48 - 8$

$50 + 6$

$32 - 2$

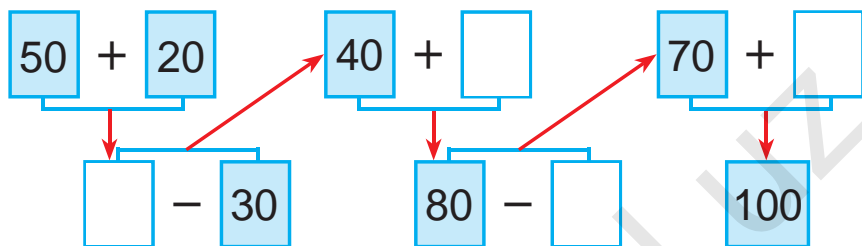
$30 + 5$

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ўлгү боюнча удаалаштыкты улантуу

1. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

2. Багбан бир түп курмадан 30 кг, экинчи түп курмадан болсо 9 кг га көп түшүм чогултту. Ал эки түп курмадан канча килограмм курма алган?

3. $40 + \bigcirc = 45$ $58 - \bigcirc = 50$
 $\bigcirc - 6 = 30$ $60 + \bigcirc = 62$
 $20 + \bigcirc = 27$ $79 - \bigcirc = 70$

4. Ким марага бат жетет?

$30 + 25 \rightarrow 55 - 5 \rightarrow 50 + 10 \rightarrow 60 + 40$

$40 + 25 \rightarrow 65 - 10 \rightarrow 55 + 20 \rightarrow 75 + 25$

5. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

$50 + 5$	$17 - 10$	$50 + 20$	$70 - 40$
$46 - 6$	$40 + 12$	$80 - 50$	$30 + 30$
$20 + 9$	$90 - 70$	$20 + 20$	$80 - 50$

6. Үлгү боюнча аткар:

$$20 = 10 + 10$$

$$30 = 20 + \square$$

$$40 = 30 + \square$$

$$50 = 30 + \square$$

$$60 = 50 + \square$$

$$70 = 40 + \square$$

$$80 = 50 + \square$$

$$90 = 70 + \square$$

$$100 = 50 + \square$$

7. «Акылман» журналына 25, «Байчечекей» журналына болсо андан 4 кө көп окуучу жазылды. Ар эки журналга канча окуучу жазылган?

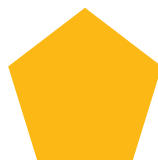

8. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

$42 + 8$ $72 - 30$ $32 + 40$
 $50 + 14$ $64 - 32$

9. Фигураларды дептериңе сиз жана алардын жактарын сызгычта чене:

$$10. \quad 20 + 8 \square 35$$

$$39 - 9 \square 27$$

$$50 + 2 \square 72$$

$$45 - 5 \square 40$$

$$70 + 3 \square 62$$

$$88 - 8 \square 90$$

$$50 + 8 \square 74$$

$$66 - 6 \square 60$$

$$90 + 2 \square 99$$

Сандуу туюнтмалар. Жадыбалдар. Геометриялык фигуралар

Сандуу туюнтмалар

1. $25 + 3$, $25 - 3$ – булар сандуу туюнтмалар же **туюнтмалар** деп аталат.

Туюнтмада берилген амалдардын натыйжасы туюнтманын мааниси деп аталат.

$25 + 3 = 28$ 25 менен 3 түн суммасы 28 ге тең.

$25 + 3$ **туюнтма**, 28 **туюнтманын мааниси**.

2. Төмөнкү туюнтмаларды эсепте:

$21 + 8$

$34 + 4$

$43 + 5$

$49 - 40$

$87 - 7$

$55 - 5$

3. Жадыбалдын негизинде маселе түз жана аны чыгар, алынган туюнтмаларды түшүндүр:

Бар эле	Иштетилди	Калды
 <p>9 кг жана 7 кг</p>	6 кг	? кг

$9 + 7$, $9 - 7$, $(9 + 7) - 6$ туюнтмалардын маанисин эсептеп, маселенин чечимин тап.

4. $37 + 2$ | $48 - 3$ | $46 + 4$ | $69 - 5$
 $37 + 20$ | $48 + 30$ | $46 + 40$ | $69 - 50$

5. Баатырда 28 даана жаңгак бар. Инисиндеги жаңгактар агасыныкынан 8 ге аз. Ага-иниде жалпы канча жаңгак бар?

Төмөнкү туюнтмалар эмнени билдирет?

$$28 - 8$$

$$28 + (28 - 8)$$

6.

$$42 + \bigcirc = 72$$

$$38 - \bigcirc = 30$$

$$\bigcirc - 2 = 60$$

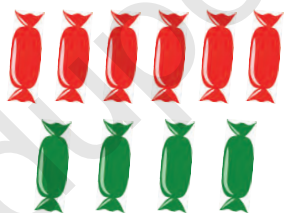
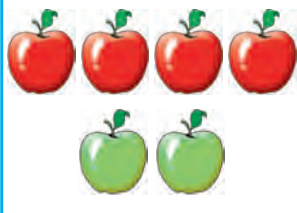
$$60 + \bigcirc = 90$$

$$30 + \bigcirc = 60$$

$$25 - 20 = \bigcirc$$

7. Сүрөткө ылайык туюнтма түз жана аны чыгар:

 $5 + 3$	 <input type="text"/>	 <input type="text"/>
--	---	--

8. Туюнтмаларды эсепте:

26 жана 4, 38 жана 20 сандарынын суммасы.

54 жана 4, 67 жана 20 сандарынын айырмасы.

9. Амал белгилерин теңдиктер туура боло тургандай кылып кой:

$$50 \square 2 = 52$$

$$75 \square 5 = 70$$

$$30 \square 4 = 34$$

$$29 \square 9 = 20$$

$$60 \square 8 = 68$$

$$83 \square 3 = 80$$

$$30 \square 8 = 38$$

$$57 \square 7 = 50$$

$$40 \square 6 = 46$$

10. Туюнтмалардын маанисин тап.

$47 + 2$

$58 + 20$

$16 + 3$

$69 - 30$

$45 - 10$

$38 - 8$

11. Жадыбалдан жообу бирдей болгон мисалдарды тап:

$99 - 9$	$87 - 7$	$40 + 10$	$90 - 30$
$56 - 6$	$89 + 1$	$45 - 5$	$20 + 20$
$79 + 1$	$75 - 5$	$30 + 30$	$80 - 10$

12. Жаңы курулган имараттын биринчи кабатында 24, экинчи кабатында болсо 26 бөлмө бар. Экинчи кабатында биринчисине караганда канчага көп бөлмө бар?

13. Маселе түз жана аны чыгар:

Ашкабактын массасы канча килограмм?
Дарбыздын массасычы?

14. Эки коңшулаш кошулуучуну сумма менен алмаштырып, ыңгайлуу усулда чыгар:

$50 + 20 + 8$

$90 - 40 + 7$

$30 + 30 - 4$

15. Сандарды разряд кошулуучуларынын суммасы түрүндө туюнт:

$45 = 40 + 5$

$63 = 60 + \square$

$29 = 20 + \square$

$59 = 50 + \square$

$77 = 70 + \square$

$38 = 30 + \square$

$87 = 80 + \square$

$26 = 20 + \square$

$94 = 90 + \square$

Мүчөлүү маселелер

1. Велосипедчилер жарышында Акыл белгиленген жайга 30 минутта, Иляз болсо 35 минутта жетип келди. Акыл Иляздан канча минут мурда жетип келген? Иляз Акылдан канча минут кийин жетип келген?

$$\begin{array}{ll} 2. (70+20)+7 & (80-40)+9 \\ (90-50)+5 & (30+30)+8 \end{array}$$

3. Сүрөттүн негизинде төмөнкүчө чыгарыла турган маселелерди түз:
10 л + 5 л, 10 л + 2 л, 5 л + 2 л, 10 л - 5 л.

10 л

5 л

2 л

4. Төмөнкү шарттарга ылайык маселелер түзүп чыгар:

1) бар эле - 80 каз)	?
дагы алып келишти - 15 каз		даана
2) бар эле - ?)	95
кийин алып келишти - 15 каз		даана
3) бар эле - 80 каз)	95
алып келишти - ? даана		даана

5. 90+2	75-5	80+5	96-6
88-8	60+4	23-3	50+7
40+3	57-7	59+1	69-9

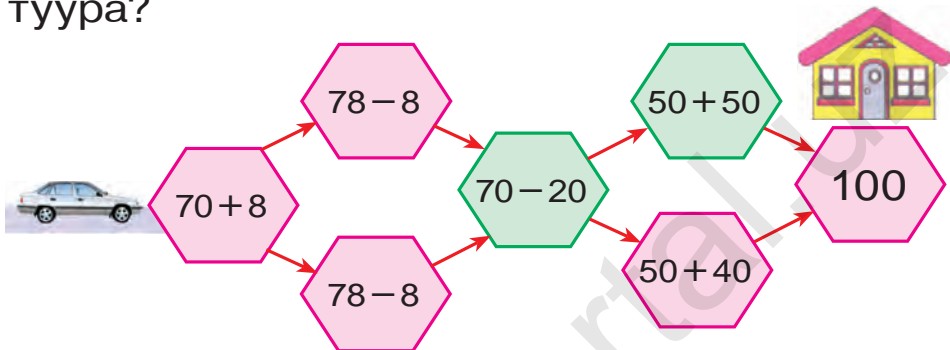

6. Помидорлуу ящиктин массасы 20 кг, сабиздүү ящик болсо андан 4 кг га оор. Сабиздүү ящиктин массасы канча килограмм?

7. Үйгө жетип баруу үчүн кайсы жол туура?

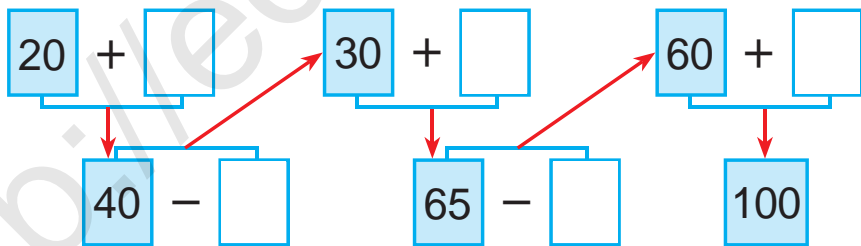

8. Кыска жазуу боюнча маселе түз жана аны чыгар:

Шахмат – 20 даана
 Шашка – ?, 5 даана көп) ? даана

9. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

10. Талдын бийиктиги 9 м, ал эми терек талдан 3 м ге бийик. Теректин бийиктиги канча метр?

11. Теңдик туура болгондой санды кой:

$20 + \square = 28$	$59 - \square = 50$	$80 + \square = 88$
$28 - \square = 20$	$50 + \square = 59$	$88 - \square = 80$

12. Бир мамычага сандардын суммасын, экинчисине сандардын айырмасын жаз жана алардын маанисин тап:

$48 - 20$

$45 + 40$

$55 - 20$

$35 + 10$

$34 + 20$

$99 - 60$

$46 + 30$

$67 - 10$

13. Мисалдардын жообун тап:

$60 + 12$

$97 - 7$

$58 - 40$

$20 + 14$

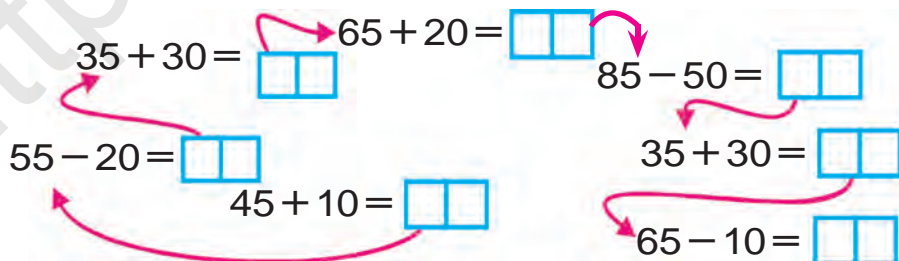
$37 - 5$

14. Бир оромдо 47 м кездеме бар эле. Балдарга көйнөк тигүү үчүн 17 м, чоңдорго көйнөк тигүү үчүн болсо 10 м кездеме кыркып алынды. Оромдо канча метр кездеме калды?

15. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

16. $20 + 9 \square 30$
 $45 - 5 \square 40$

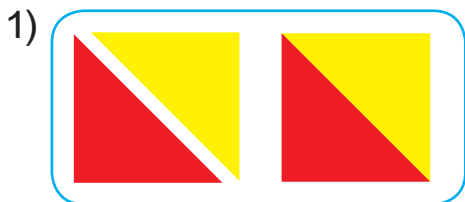
$36 - 6 \square 29$
 $50 + 8 \square 68$

$80 + 4 \square 79$
 $79 - 9 \square 70$

Бөлүктөрдөн бүтүндү, бүтүндөн бөлүктөрдү пайда кылуу

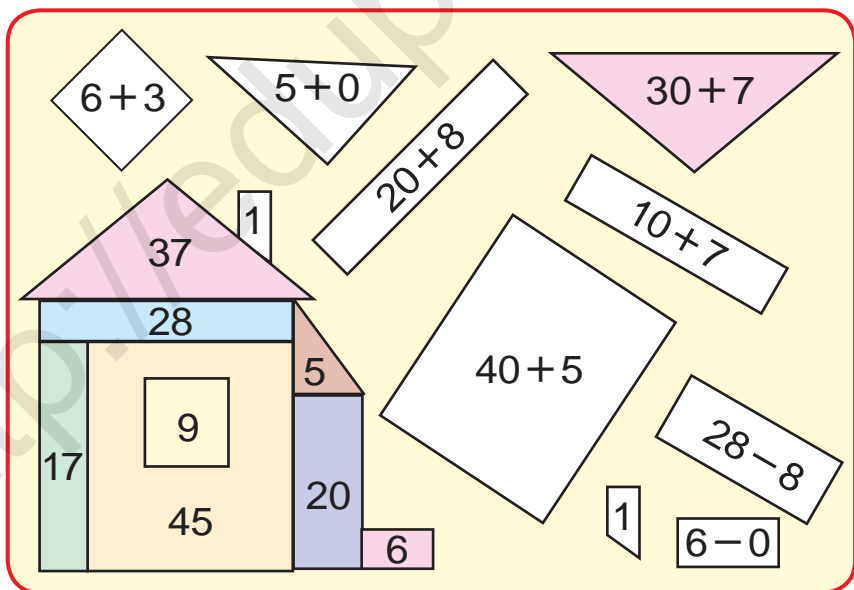
1. Кандай фигуралар пайда болду?
Атын ата:

2. Бир оромдо 49 м зым бар эле. Бир иш күнүндө 17 м зым кыркып алынды. Оромдо канча метр зым калган?

3. Ойло, изде, тап!

4. Мисалдарды чыгар:

$90 - 30$

$60 - 20$

$60 - 40$

$40 - 10$

$70 - 10$

$70 - 50$

$60 - 30$

$50 - 20$

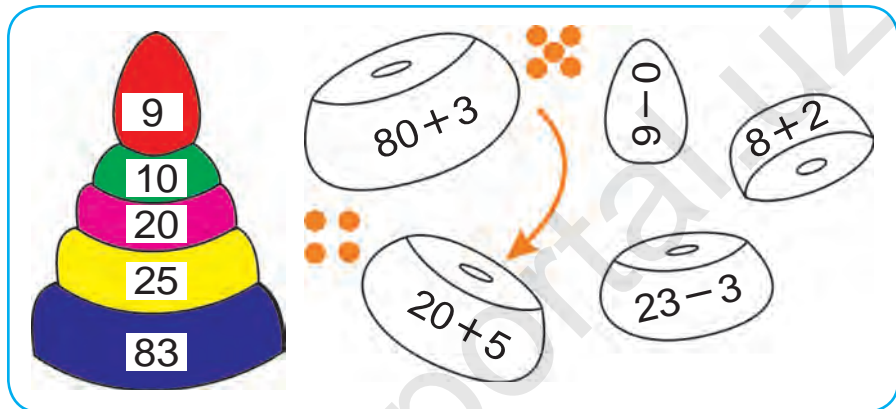
5. Балдар бакчасына 30 кг пияз жана андан 27 кг га көп картошка алып келишти. Төмөнкү туюнтмалар эмнени билдирет?

$$30 + 27$$

$$30 + (30 + 27)$$

6. Ойло, изде, тап!

7. Балдар куштар үчүн эки күндө 28 даана уяча жасашты. Анын 8 даанасын илип коюшту. Алар дагы канча уяча илүүлөрү керек?

8. Дарбыз канча бөлүккө бөлүнгөн?

$$9. \quad 28 + 10$$

$$40 + 38$$

$$56 - 20$$

$$37 - 10$$

$$50 + 14$$

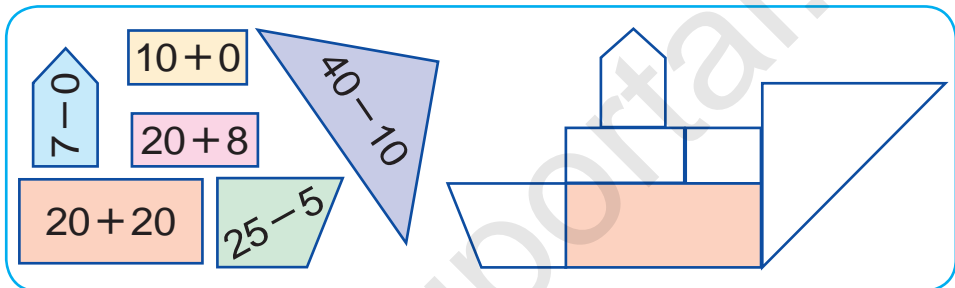
$$54 + 10$$

10. Дүкөндө 59 даана телевизор бар эле. Түшкө чейин 20, түштөн кийин 9 даана телевизор сатылды. Дүкөндө сатыла турган дагы канча телевизор калды?

11. Фигуралардын негизинде берилген мисалдарды чыгар. Ушул фигуралардан түзүлгөн чиймени сыз жана бөлүктөрүнүн ичине туура келген жоопторду жаз:

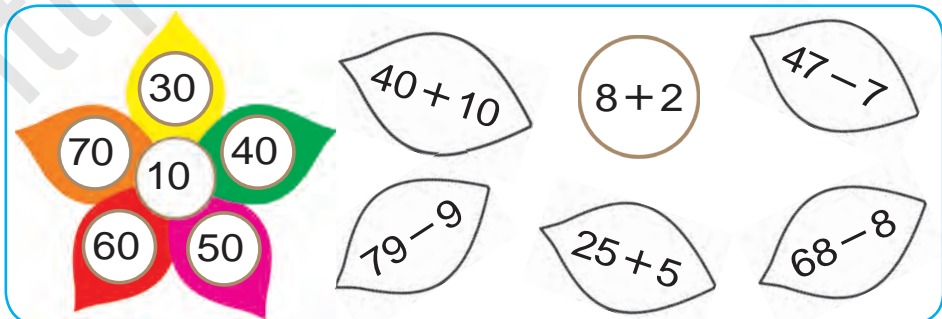
12. 1) Ойлонгон санга 60 ты кошуп, 98 алынды. Кандай сан ойлонгон?

2) Ойлонгон сандан 24 кө кемитип, 30 алынды. Кандай сан ойлонгон?

13. $29 - 9$ $20 + 20$ $57 - 10$
 $30 + 7$ $75 - 10$ $46 + 10$

14. Гүлдүн негизинде берилген мисалдарды чыгар:

15. $30 + 7$ $54 - 40$ $65 + 10$

Жадыбал. Жөнөкөй жадыбалдарды окуу

1. Жадыбалдын негизинде мисалдар түз жана аны чыгар:

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

$1 + 1 = 2$

$2 + \square = 4$

$3 + \square = 6$

$4 + \square = 8$

$5 + \square = 10$

$6 + \square = 12$

$7 + \square = 14$

$8 + \square = 16$

$9 + \square = 18$

$10 + \square = 20$

2. Бир оромдо 60 м, экинчисинде андан 42 м ге аз кездеме бар. Эки оромдо жалпы канча метр кездеме бар?

$92 \square 90 \quad | \quad 52 \square 72 \quad | \quad 40 \square 40 \quad | \quad 50 \square 42$

4. Маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле – 76 кг помидор

Туздалды – 34 кг помидор

Калды – ? кг помидор

$60 + 40$

$50 + 50$

$62 + 30$

$80 + 20$

$83 + 10$

$50 + 46$

$56 + 40$

$70 + 20$

$70 + 30$

6. Жадыбалдан пайдаланып, мисалдардын маанисин тап:

+	1	2	3	4
2				
4				
5				
6				

-	1	2	3	4
1	0			
2	1			
3	2	1		
4				

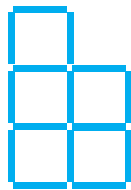
7. Бакка 60 түп көчөт отургузулду. Булардан 20 түбү алма, 30 түбү алча, ал эми калгандары жийде. Бакка канча түп жийде көчөтү отургузулган?

8. 1) 38, 42, 49, 50, 67, 83, 97 сандарынан мурда келе турган сандарды жаз;

2) 9, 19, 29, 59, 79, 99 сандарынан кийин келе турган сандарды жаз.

9. Эсеп таякчаларынан канча квадрат пайда кылынган? Эсеп таякчаларынан бирин ал, натыйжада төрт квадрат калсын.

$56 - \square = 50$	$58 - \square = 50$	$97 - \square = 90$
$30 + \square = 34$	$80 + \square = 85$	$70 + \square = 79$
$49 - \square = 40$	$43 - \square = 40$	$53 - \square = 50$

11. Бир оромдо 50 м кездеме бар эле. Андан 20 м кездеме кыркып алышты. Оромдо канча метр кездеме калды?

Берилген маалыматтардын негизинде жадыбал толтуруу

1.

+ = 100

	99		98		97		96		95
		50		60		40		30	

2. Идиште 40 л бензин бар эле. Бир машинага 25 л, экинчисине 10 л бензин куюлгандан кийин идиште канча литр бензин калды?

3. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

жана

30 кг

27 кг

өрүк бар эле.

Иштетилди – 20 кг

Калды – ? кг

4. Жадыбалдын негизинде берилген мисалдарды чыгар:

Кемүүчү	90	50	80	40	70	30	60
Кемитүүчү	20	30	40	20	10	20	50
Айырма							

5. $55 + 20$ | $84 - 14$ | $83 + 7$ | $45 - 40$
 $65 + 10$ | $95 - 30$ | $24 + 3$ | $24 - 10$

1. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

$$35 + 42 = 30 + 5 + 40 + 2 = 70 + 7 = 77$$

$$24 + 31 = 20 + 4 + 30 + 1 = 50 + 5 = 55$$

Эки орундуу сандарды кошууда ондуктар ондуктарга, бирдиктер бирдиктерге кошулат.

2. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

$$38 - 17 = \square \square$$

$$38 - 17 = \square \square$$

$$30 - 10 = 20$$

$$38 - 10 = 28$$

$$8 - 7 = 1$$

$$28 - 7 = 21$$

$$20 + 1 = 21$$

$$38 - 17 = 21$$

$$38 - 17 = 21$$

Эки орундуу сандарды кемитүүдө ондуктар ондуктардан, бирдиктер бирдиктерден кемитилет.

3. Жадыбалдан жообу бирдей болгон мисалдарды тап:

$38 + 12$	$57 - 22$	$45 + 45$	$53 - 50$
$99 - 9$	$18 + 12$	$56 - 16$	$48 + 30$
$20 + 20$	$69 - 2$	$80 + 17$	$98 - 20$

4. 30 жана 20 сандарынын суммасы 50 гө тең. Сумма биринчи кошулуучудан канчага көп. Экинчи кошулуучуданчы?

5. $34 + 13$

$62 + 16$

$54 + 25$

$42 + 25$

$44 + 33$

$32 + 24$

100 санынан бир орундуу санды кемитүү

$$100 - 8 = \square\square$$

1. Чыгарылышын түшүндүр:

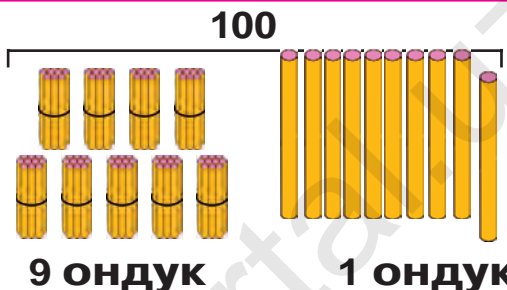
$$100 - 8 = \square\square$$

$$10 + 90 = 100$$

$$10 - 8 = 2$$

$$90 + 2 = 92$$

$$100 - 8 = 92$$

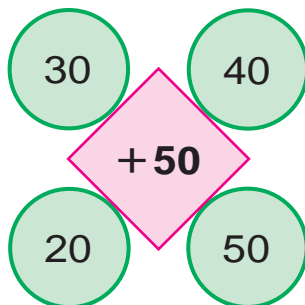
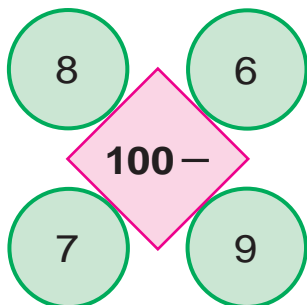
100 санынан 8 ди кемитүү керек. 100 — бул 10 ондук дегени. Бир ондукту алабыз. Андан 8 бирдикти кемитсек 2 бирдик калат. 9 ондук менен 2 бирдик 92 болот.

2. Чыгарылышын түшүндүр, жообун тап:

$$100 - 4 \quad | \quad 100 - 7 \quad | \quad 100 - 2 \quad | \quad 100 - 5$$

3. Дүкөндө 100 даана люстра бар болчу. Түшкө чейин 9 даанасы сатылды. Дүкөндө дагы канча люстра бар?

4. Эсепте:

100 санынан эки орундуу санды кемитүү

$$100 - 72 = \square \square$$

1. Чыгарылышын түшүндүр:

$$100 - 72 = \square \square$$

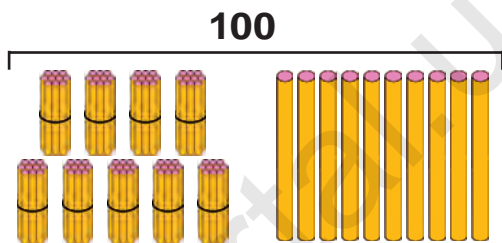
$$10 + 90 = 100$$

$$10 - 2 = 8$$

$$90 - 70 = 20$$

$$20 + 8 = 28$$

$$100 - 72 = 28$$

9 ондук 1 ондук

100 санынан 72 ни кемитүү керек. 100 — бул 10 ондук дегени. Бир ондукту алабыз. Бир ондуктан 2 ни кемитсек 8 калат. Бизде 9 ондук калган эле.

9 ондук — 7 ондук = 2 ондук.

2 ондук менен 8 бирдик 28 болот.

2. Чыгарылышын түшүндүр, жообун тап:

$$100 - 36$$

$$100 - 57$$

$$100 - 62$$

$$100 - 42$$

$$100 - 24$$

$$100 - 56$$

3. Дүкөнгө 100 даана нан алып келишти. Түшкө чейин 82 нан сатылды. Сатыла турган дагы канча нан калды?

4. Салыштыр:

$$100 \square 90$$

$$29 \square 92$$

$$49 \square 49$$

$$65 \square 56$$

Үчүнчү кошулуучу табуу

1. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

12 кг

10 кг

? кг

30 кг

2. Үч идиште 95 л бензин бар. Биринчи идиште 40 л, экинчисинде 35 л бензин болсо, үчүнчү идиште канча литр бензин бар?

3.

Кошулуучу	26	42	44	51	62	12	45	40
Кошулуучу	54	20	46	28	24	78	25	30
Сумма								

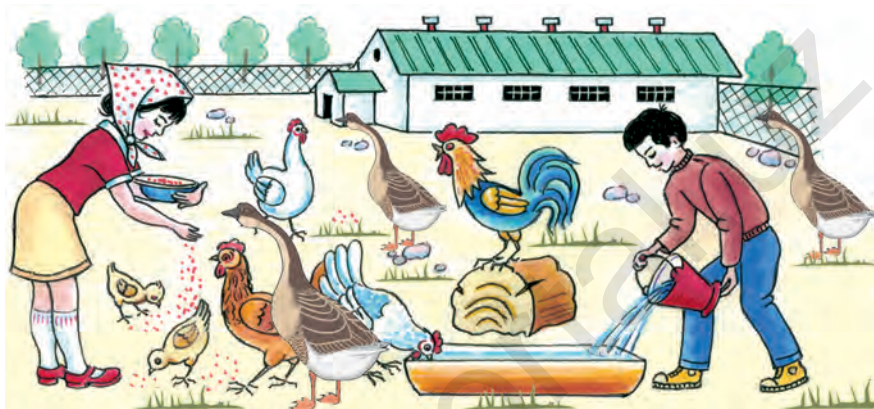
4. Кампадан тегирменге 50 кап буудай, андан 8 капка аз арпа алып келишти. Тегирменге жалпысынан канча кап дан алып келишкен?

5.

$$\begin{array}{l} (80) + () = (90) \\ () - (33) = (25) \\ (57) + () = (67) \end{array} \quad \begin{array}{l} (49) - () = (24) \\ () + (20) = (58) \\ (60) - () = (20) \end{array}$$

6. Тоокторду багуу үчүн бир жумада 28 кг дан, каздарды багуу үчүн болсо андан 11 кг га аз дан сарпталат. Тоок жана каздарды багууга канча килограмм дан сарпталат?

7. Сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

8. Кашааларды теңдик туура болгондой кылып кой.

$$80 - 20 + 7 = 67$$

$$30 - 7 + 3 = 20$$

9.	$46 + 43$	$95 - 35$	$100 - 52$
	$71 + 29$	$68 - 24$	$100 - 37$
	$20 + 45$	$86 + 13$	$100 - 62$

10. Сүрөт боюнча маселе түз жана аны чыгар:

36 даана

11. Үч сандын суммасы 78 ге барабар. Биринчи сан 32, экинчи сан 26. Үчүнчү санды тап.

12. $28 + \bigcirc = 38$ $\bigcirc - 20 = 48$
 $\bigcirc - 6 = 50$ $25 + \bigcirc = 75$
 $57 + \bigcirc = 67$ $\bigcirc - 30 = 38$

13. Жадыбалдын негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле	Келтирилди	Болду
		
40 кап сабиз	Дагы 40 кап сабиз	? кап сабиз

14. Ыңгайлуу усулда эсепте:

$67 + 13$

$25 + 25$

$25 + 45$

$28 + 62$

$83 + 17$

$86 + 14$

Удаалаштыкты улантуу

1. Мисалдарды үлгүгө карап чыгар:

$$100 - 43 = (100 - 40) - 3 = 60 - 3 = 57$$

$100 - 65$

$100 - 52$

$100 - 78$

$100 - 36$

$100 - 25$

$100 - 47$

2. Кампада 90 кап ун бар эле. Түшкө чейин 30 кап, түштөн кийин 32 кап ун сатылды. Кампада канча кап ун калган?

3. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

4. Фигураларды дептериңе сыз. Окшошторун бирдей түскө боё:

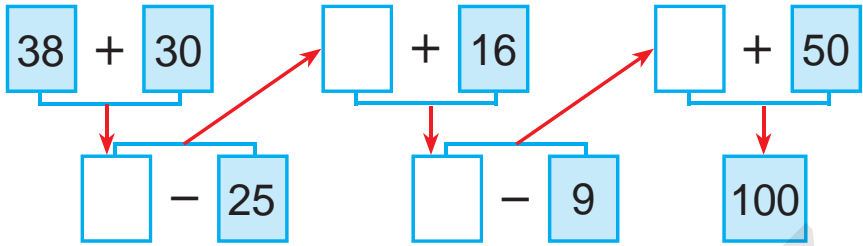

5. $69 + 21$ | $27 + 20$ | $66 - 26$ | $50 + 36$

$57 + 43$ | $39 - 29$ | $72 - 32$ | $96 - 46$

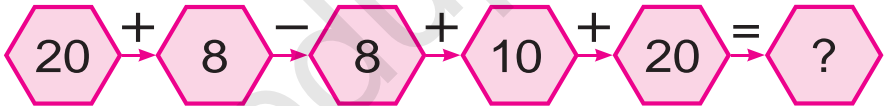
6. Мисалдарды түшүндүрүп чыгар:

7. Шахмат-шашка ийримине 32 уул бала жана алардан 15 ке көп кыз бала катышты. Ийримге канча кыз бала катышты? (Маселеге ал эки амал менен чыгарыла тургандай суроо кой.)

8. Мисалдардын жообун тап:

9. Берилген сүрөттүн негизинде маселе түз жана аны чыгар:

жана

26 кг

24 кг

Туздалды – 30 кг

Калды – ? кг

10. $26 + 14$ | $52 - 20$ | $54 + 16$ | $39 - 19$
 $47 - 17$ | $38 + 30$ | $68 - 28$ | $25 + 15$

11. Мисалдарды үлгү боюнча аткар:

$$21 + 21 = 42$$

$$32 + \square = 64$$

$$42 + \square = 84$$

$$22 + \square = 44$$

$$33 + \square = 66$$

$$43 + \square = 86$$

$$24 + \square = 48$$

$$34 + \square = 68$$

$$44 + \square = 88$$

12. Чакада 28 кг алча бар эле. 20 кг алчадан кыям даярдалды. Чакада канча килограмм алча калды?

13. Түстөргө карап, топторго бөлүнгөн түрдө мисалдарды чыгаргыла:

$46 + 4$	$58 - 55$	$32 + 28$	$58 - 27$
$74 + 26$	$64 + 30$	$60 - 4$	$47 + 2$
$60 - 42$	$42 + 25$	$50 + 36$	$25 - 15$

14. «Матиз» автомобилнин багында 39 л, «Нексия» автомобилнин багында болсо андан 16 л ге көп бензин бар. Экинчи автомобилдин багында канча литр бензин бар?

15. 18 бала ойноп жаткан болчу. Баштап 5 кыз бала, кийин 3 уул бала үйгө кетти. Оюнда канча бала калды?

$$16. \quad 26 + 14$$

$$52 - 20$$

$$54 + 16$$

$$39 - 19$$

$$47 - 17$$

$$38 + 30$$

$$68 - 28$$

$$25 + 15$$

Логикалык түшүнүктөр: «бардыгы», «айрымдары», «...дан башка бардыгы»...

- ?** 1. Сүрөттө берилген бардык нерселердин атын ата. Аларды бир сөз менен эмне деп атаса болот?

- ☀** 2. Бир койдон 7 кг, башкасынан андан 3 кг га ашык жүн кыркып алынды. Эки койдон жалпысынан канча килограмм жүн кыркып алынган?

3. Туюнтмалардын маанисин тап. Цифралардын жайгашуусундагы өзгөчөлүктү түшүндүр.

$$53 + 41$$

$$62 + 21$$

$$54 + 45$$

$$32 + 26$$

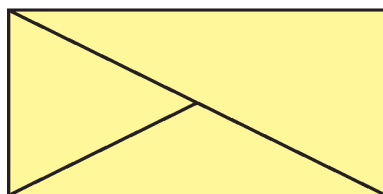
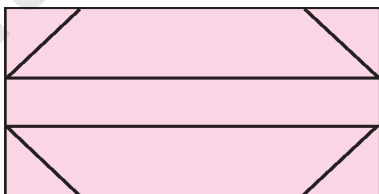
$$35 + 14$$

$$26 + 12$$

$$45 + 54$$

$$23 + 62$$

- ▲** 4. Фигуралардын атын ата:

🏠 5. $(30 + 20) - 10$

$$(90 - 40) + 30$$

$$(80 - 50) + 20$$

$$(20 + 20) - 20$$

«ар кандай», «каалагандай», «...лардан бири», «бардыгынан бири» жана алардын маанилери

1. Сүрөттө берилген нерселердин баарынын атын ата. Аларды бир сөз менен эмне деп атаса болот?

Сен да ушундай каалагандай топту түз.

2. Мектеп спорт ийрими үчүн 40 даана шахмат жана шашка алып келишти. Алардан 20сы шахмат болсо, канча шашка алып келишкен?

3. $86 - 23$	$97 - 43$	$67 - 45$	$58 - 26$
$68 - 32$	$79 - 34$	$76 - 54$	$85 - 62$

4. Маселе түз жана аны чыгар.

1-машинада – 54 кап пияз) ? , кап
2-машинада – 46 кап пияз	

5. Кандай 4 бирдей кошулуучулардын суммасы 100 болот?

6. $80 \text{ см} - 50 \text{ см}$	$40 \text{ дм} + 30 \text{ дм}$
$30 \text{ дм} + 30 \text{ дм}$	$90 \text{ см} - 70 \text{ см}$

7. Бардыгынын атын ата жана аларды бир сөз менен кандай аташ мүмкүн?

8. Ашканага 45 л сүт алып келишти. Сүттүн бир бөлүгү иштетилгенден соң 30 л сүт калды. Канча литр сүт иштелген?

9. Түстөргө карап, топторго бөлүнгөн түрдө мисалдарды чыгаргыла:

$37 + 3$	$48 - 40$	$60 + 23$	$58 - 30$
$67 - 20$	$71 + 10$	$90 - 30$	$45 + 20$
$83 + 10$	$78 - 20$	$88 + 10$	$98 - 30$

10. 1) 2, 7, 9 цифраларынын жардамында 9 эки орундуу санды жазса болот: 22, 27, 29, 72, 77, 79, 92, 97, 99;

2) 5, 1, 4 цифраларынын жардамында алууга боло турган бардык эки орундуу сандарды жаз.

11. $34 + 6$ | $21 + 9$ | $35 + 5$ | $15 + 5$
 $34 + 26$ | $29 + 21$ | $35 + 15$ | $75 + 15$

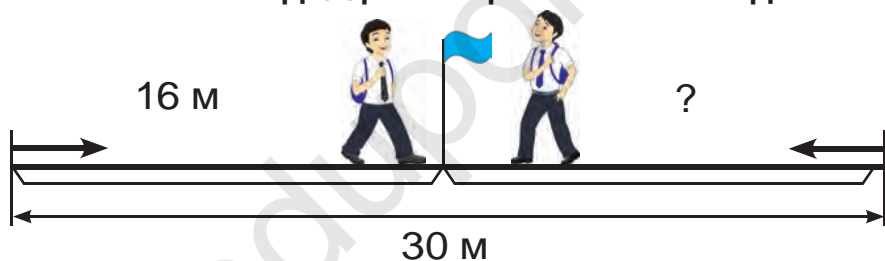
Берилген узундуктагы кесиндини сызуу. Узундук жана аралыктарды ченөө жана чамалоо

1. Сызгычтын жардамында ар бир кесиндинин узундугун сантиметр жана миллиметрлерде чене:

2. Жолчонун узундугу 30 м. Саид жана Үмүт жолчонун эки башынан бири-бирин көздөй жүрдү. Саид жолукканга чейин 16 м жүрдү. Үмүт канча жүргөн?

3. $54 + 46$ | $74 + 26$ | $83 + 17$ | $62 + 38$
 $58 + 42$ | $71 + 29$ | $87 + 13$ | $65 + 35$

4. Биринчи кесиндинин узундугу 5 см, экинчи кесинди андан 4 см ге узун, үчүнчү кесиндинин узундугу экинчи кесиндинин узундугунан 6 см ге кыска. Үчүнчү кесиндинин узундугун тап.

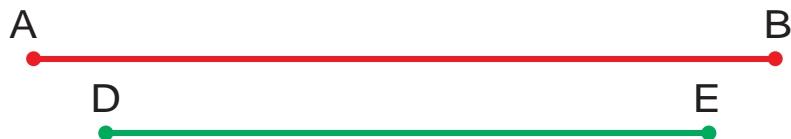
5. Эки коңшулаш кошулуучуну сумма менен алмаштырып, ыңгайлуу усулда чыгар:

$50 + 20 + 8$ $90 - 40 + 7$ $38 + 30 - 4$
 6. $30 + (6 + 3)$ | $40 + (9 - 2)$ | $50 + (6 + 2)$
 $80 + (7 + 2)$ | $50 + (8 - 4)$ | $70 + (9 - 5)$

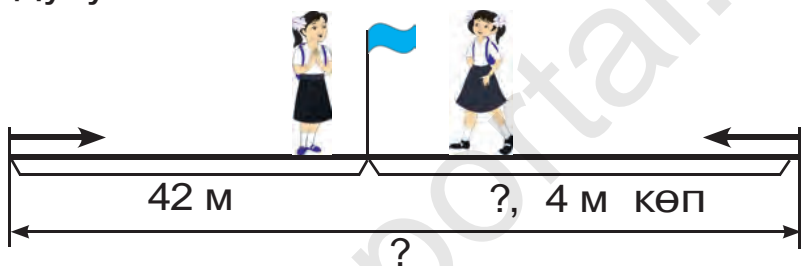

7. Кесиндилердин узундуктарын салыштыр:

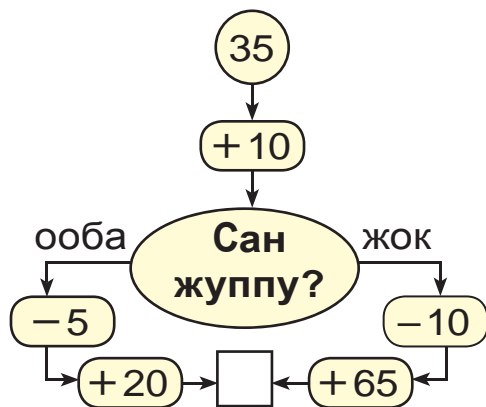
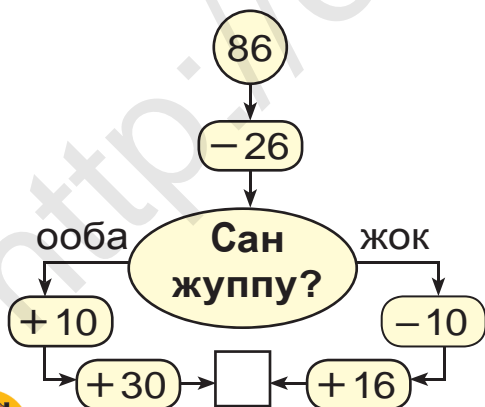
8. Гүлназ менен Дилназ жолчонун эки башынан бири-бирин карай жүрүштү. Жолукканга чейин Гүлназ 42 м, Дилназ андан 4 м ге көп жүрдү. Жолчонун узундугу канча?

9. $54 - 46$ | $62 + 44$ | $87 - 17$ | $83 - 63$
 $85 + 15$ | $92 - 22$ | $67 + 23$ | $75 + 15$

10. Жообу 100 чыгышы үчүн кайсы жактан жүрүү керек?

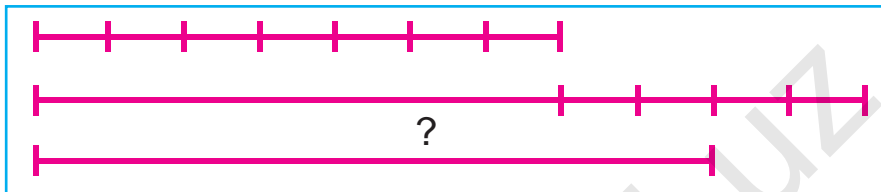

11. Ашкабак 9 кг, коон андан 3 кг га жеңил. Коондун массасы канча килограмм?

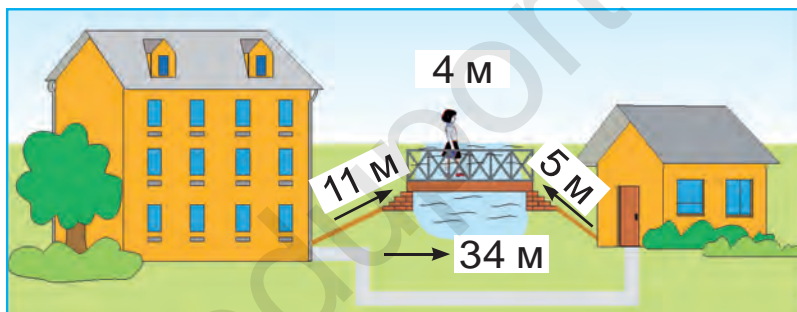

12. Биринчи кесиндинин узундугу 7 см, экинчи кесинди андан 4 см ге узун, үчүнчү кесиндинин узундугу экинчи кесиндинин узундугунан 2 см ге кыска. Үчүнчү кесиндинин узундугун тап:

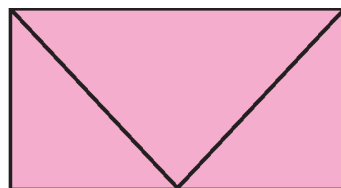
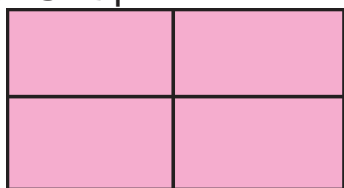
13. Үйдөн нан дүкөнүнө жол менен же көпүрөдөн өтүп барса болот. Кайсы жол кыска жана канчага?

14. 39 кг мөмө-жемиш бар эле. Кыям даярдоо үчүн 20 кг, шербет даярдоо үчүн 9 кг мөмө-жемиш иштетилди. Канча килограмм мөмө-жемиш артып калды?

15. Кандай фигураларды көрүп турасың?

16. $98 - 20$
 $76 + 23$

$94 - 93$
 $100 - 62$

$67 - 32$
 $72 + 23$

Түрдүү фигураларды жасоо. Бөлүктөрдөн фигуралар пайда кылуу

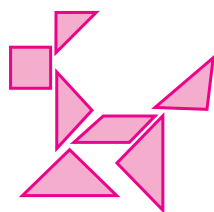
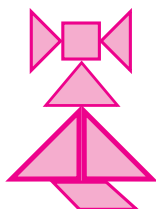
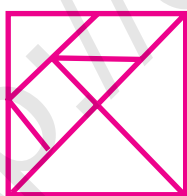

1. Бөлүктөрдөн кандай фигура пайда болду?

2. Дүкөндө 32 кг сары май бар эле. Дагы 17 кг сары май алып келишти. Бир күндө 29 кг сары май сатылды. Дүкөндө канча сары май калды?

3. Квадраттын бөлүктөрүнөн мындай фигураларды жаса:

4. Мектеп багына 26 түп чыныгүл жана 24 түп райхан алып келишти. Мектеп багына бардыгы болуп канча түп гүл алып келишкен?

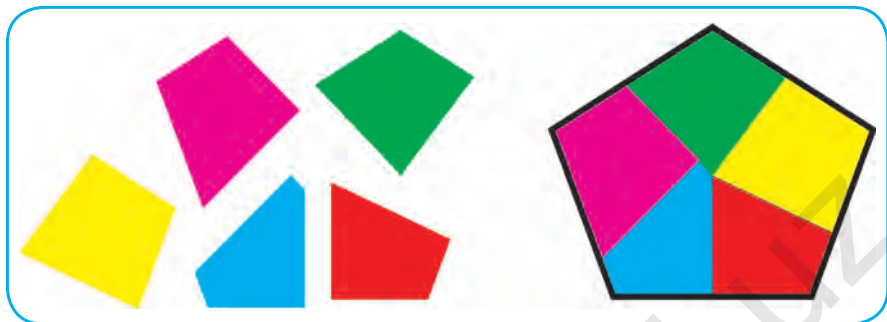

5.	$21 + 21$	$32 + 32$	$14 + 14$
	$24 + 24$	$42 + 42$	$33 + 33$
	$44 + 44$	$13 + 13$	$22 + 22$

6. Бөлүктөрдөн кандай фигура пайда болду?

7. 1) Бир кутуда 26 даана, экинчи кутуда болсо андан 4 кө көп конфет бар. Экинчи кутуда канча конфет бар?

2) Бир кутуда 26 даана, экинчи кутуда болсо андан 4 кө көп конфет бар. Эки кутуда жалпы канча конфет бар?

8. $80 + \bigcirc = 87$

$53 - \bigcirc = 50$

$\bigcirc - 5 = 30$

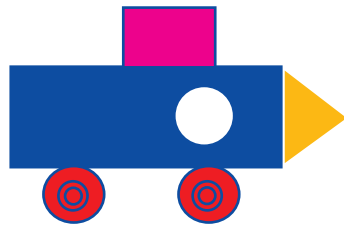
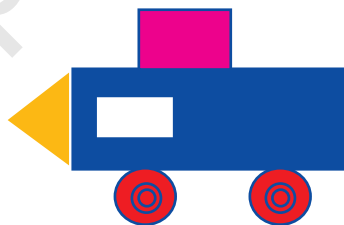
$\bigcirc + 24 = 48$

$90 + \bigcirc = 98$

$46 - \bigcirc = 40$

9. Фигураларды салыштыр:

10. $20 + 8 \square 30$

$35 - 5 \square 43$

$80 + 2 \square 82$

$69 - 9 \square 50$

$90 + 3 \square 81$

$47 - 7 \square 40$

$40 + 5 \square 45$

$96 - 6 \square 85$

$70 + 7 \square 55$

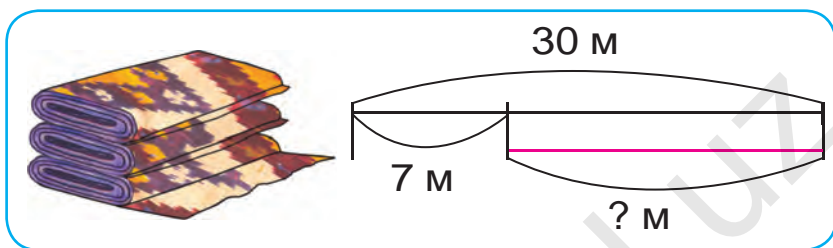

Кызыктуу маселелерди чыгаруу

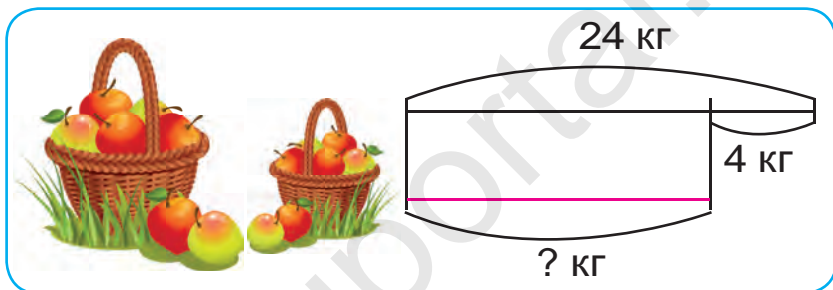

1. Чийменин негизинде маселелер түз жана аларды чыгар:

1)

2)

2. Сүрөт ийримине 18 окуучу катышып жаткан эле. Кийин дагы 10 окуучу кошулду. Бирок 4 окуучу башка ийримге өтүп кетти. Сүрөт ийриминде канча окуучу калды?

3.

Кемүүчү	100	99	86	46	94	56
Кемитүүчү	10	49	20	24	31	32
Айырма						

4. Туюнтмалардын маанисин эсепте:

$33 + 16$

$42 + 37$

$54 + 33$

$87 - 25$

$79 - 38$

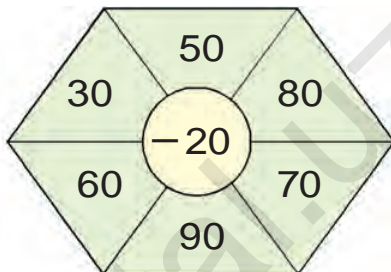
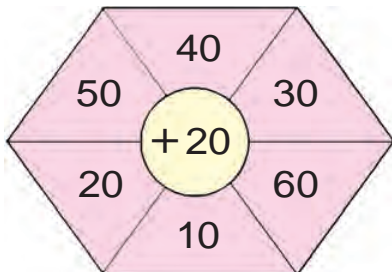
$95 - 52$

5. Боёкчу бир күндө 38даана терезени боёшу керек эле. Ал түшкө чейин 28даана терезени боёду. Боёкчу дагы канча терезени боёшу керек?

6. Эсепте:

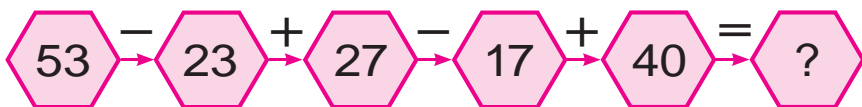
7. Класста жалпы 32 окуучу бар. Сабакка 10 кыз жана 20 уул бала келди. Сабакка канча окуучу катышпады?

8. Жадыбалдын негизинде маселе түз жана аны чыгар:

Бар эле	Алып келди	Болду
		
40 литр бензин	Дагы 40 литр бензин	? литр бензин

9. Мисалдардын чыгарылышын түшүндүр:

10. $97 - 7$
 $43 + 7$

$32 + 6$
 $72 - 10$

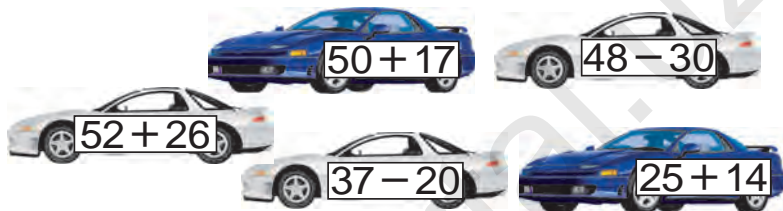
$68 - 60$
 $87 - 80$

Өтүлгөндөрдү кайталоо

1. Мектеп устаканасы үчүн 15 кол араа жана андан 3 кө аз сүргү сатып алынды. Устаканага жалпы канча аспап сатып алынган?

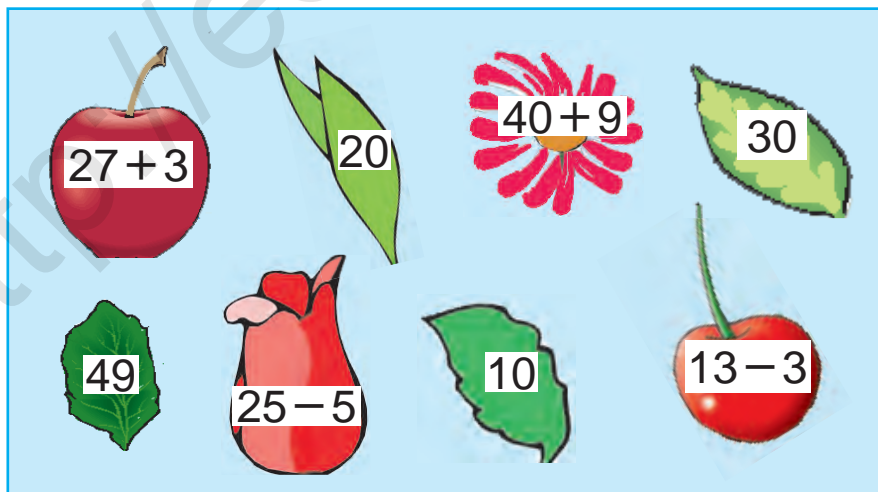
2. Мисалдардын жообун өсүп баруу тартибинде жайгаштыр:

3.

$50 + \bigcirc = 57$	$94 - \bigcirc = 90$
$\bigcirc - 22 = 22$	$\bigcirc + 14 = 64$
$48 + \bigcirc = 60$	$30 - \bigcirc = 10$

4. Ойло, изде, тап!

5.

$32 + 18$	$54 - 50$	$50 + 50$
$72 - 70$	$74 + 26$	$87 - 80$

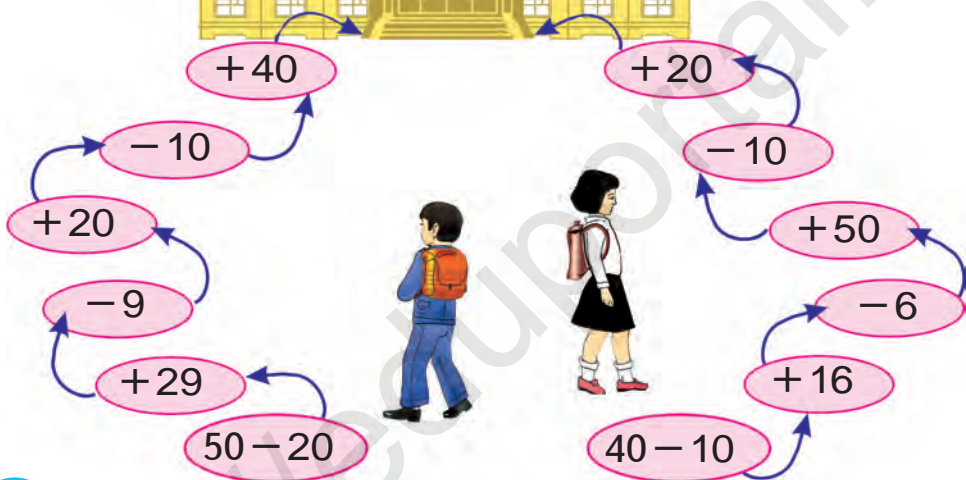

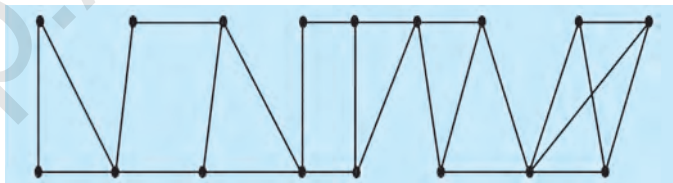
6. Дүкөнгө сатуу үчүн 76 даана эки жана үч дөңгөлөктүү велосипед алып келишти. Үч дөңгөлөктүү велосипеддер 34 даана болсо, эки дөңгөлөктүүлөрү канча?

7. Тез эсепте:

8. Канча үч бурчтук жана төрт бурчтук бар?

9. $67 + 32$

$69 - 40$

$23 + 17$

$48 - 45$

$96 - 50$

$27 + 13$

10. 9 ондук жана 7 бирдиктен, 8 ондук жана 5 бирдиктен турган санды жаз.

МАЗМУНУ

Нерселердин тобу.	3
1 ден 10 го чейинки болгон сандардын...	11
1 ден 5 ке чейинки болгон сандарды ...	15
6 дан 9 га чейинки болгон сандарды ...	22
1 ден 10 го чейинки болгон сандарды ...	31
Убакыт түшүнүгү.	32
Жуп жана так сандар.	34
Чекит. Түз сызыктын кесиндиси ...	35
Нөлдүн катышуусунда кошуу жана кемитүү.	37
Кошуу амалынын мүчөлөрү.	39
Кемитүү амалынын мүчөлөрү.	40
Кошуу жана кемитүү амалдарынын ...	41
11 ден 20 га чейинки болгон сандардын ...	48
Кашаалар.	54
Сандарды ондуктан өтүп кошуу.	56
Сандарды ондуктан өтүп кемитүү.	63
21 ден 100 гө чейинки сандарды окуу...	73
Ондуктар менен саноо.	81
Узундук жана анын бирдиги: сантиметр.	83
Бурч жана анын түрлөрү.	90
Көп бурчтуктар.	91
Маселелерди чыгарууну үйрөнөбүз.	94
Эки амалдуу маселелер ...	97
Массанын чен бирдиги: килограмм.	102
Көлөмдүн чен бирдиги: литр.	104
Нерсенин күзгүдөгү чагылышы.	106
Жөнөкөй жалпак жана көлөмдүү фигуралар.	114
Узундуктун бирдиктери: дециметр, метр.	119
Сандуу туюнтмалар.	126
Мүчөлүү маселелер.	129
Бөлүктөрдөн бүтүндү, бүтүндөн ...	132
100 дөн бир орундуу санды кемитүү.	139

100 дөн эки орундуу санды кемитүү.....	140
Үчүнчү кошулуучуну табуу	141
Удаалаштыкты улантуу	144
Логикалык түшүнүктөр: “бардыгы”,	147
Берилген узундуктагы кесиндини сызуу.	150
Түрдүү фигураларды жасоо.	153
Кызыктуу маселелерди чыгаруу	155

Ахмедов М. жана башк.

А 94 **Математика.** Жалпы орто билим берүүчү мектептердин 1-классы үчүн окуу китеби (**М. Ахмедов,** Н. Абдурахманова, М. Жумаев). — Т.: «Тuron-Iqbol» басмасы, 2019. — 160 бет.

ISBN 978-9943-14-064-6

UO*К:372.851(075)

51=512.154

КБК 22.1ya71

**MAHAMADJON AHMEDOV ,
NABIYA ABDURAHMONOVA, MAMANAZAR JUMAYEV**

О'quv nashri

MATEMATIKA

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
1-sinfi uchun darslik

O'n uchinchi nashr

(qirg'iz tilida)

«TURON-IQBOL»

Toshkent, 100011. Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Toshkent – 2019

Которгон	А.Зулпихорова
Редактору	Б.Кадырова
Көркөм редактору	Э.Абдыкайырова
Техникалык редактору	А.Юлдашева
Корректору	Б.Кадырова
Компьютерде беттеген	А.Мухаммадиев

Басманын лицензиясы АИ№223, 16.11.2012.

Басууга 2019-жыл 8-майде уруксат берилди. Форматы 70x100^{1/16}.
Офсеттик ыкмада басылды. «Pragmatica» гарнитурасы. Шарттуу б.т. 12,9.
Эсептик б.т. 13,52. Тиражы 838 нуска. 19-254-сандуу буюртма.

Өзбекстан Республикасы Президенти Администрациясынын алдындагы
Маалымат жана массалык коммуникациялар агенттигинин
«O'zbekiston» басма-полиграфиялык чыгармачылык үйүнүн басмаканасында
басылды. 100011, Ташкент, Наваий көчөсү, 30.